

Maria dakle jest utocishte grihnikah, jerbo profvitilnje; ali je takogjer utocishte grihnikah, jerbo brani onda, kada pravda boxanstvena hoche, da nas pokara. I zaislo nejma na svitu cfovik-ka toliko ljubezniva za rugje dobro, niti ima na svitu matere toliko-brixne za xivot svoga sina, kadaga pravda po komugod sudcu na smert odsudi, kolikoje brixna za nas Maria, da nas pravda boxanstvena nekashuga, da nas neodfudi na smert i tila, i dushe. *Qje est fomes domine miser: rdx*, kida sovim imenom. Serafinski Nau-चितelj sveti Bonaventura, onaje podticanje boxjega milloferdja; i kakogod podticanje griha jest jedno uxganje, i nagnutje za sagrih-shiti, tako ona jest uxganje, i nagnutje boxjega milloferdja za opto-štitu: kakogod podticanje griha cfini nashu volju slabu da pademo u sagrihsenje; tako Maria cfini, dase prigne boxje milloferdje, i danam oposti nasho zloche. Ona je ono zlamenje od milloferdja, u koje svaki, kolko boj daje izgubljen, neka metne svoje uffanje. Boxe dobri! Koliko i koliko putah ona se umeche, i moli za nas? Koliko putah nasho rugje, nevolja, bolesti, i potribe ona sama prikazuje prid ono pristojne boxje, i polashicu zadobiva? Koliko pu-tah cfinise nasha stridostavnica, moli onoga privelikoga Otca, i nje-gova pravedno razlerdenu defnicu uzstavija, i uzderkaje, da illi u gria, illi poradi grihah, nepoginemo a)? *Dominatur a mari usque ad mare*, govori svei Bernardin, Maria praxa svoja ruku od jedno-ga mora, i gospodari cjak do drugoga mora; od mora griha go-spodari, i vlada do mora millofi, i pokore; a grihahnik nahode-čise n-strid ovih talah, i valovah, i veche kano gledajuchi upra-vljene u sebe strile boxanstvene pravde, i videčise jurvo u pogi-bili svoga xivota, chuti, i oficha jednu millofivu ruku, kojaga uz-dixe, i kojaga vadi iz sviu pogibilih, i cfiniga dovesti k-brigu svo-ga spatenja b). *Dominatur a mari usque ad mare, a mari gratie usque ad mare gloriae.*

Imademo mi od ovoga jednu lipu, i bistra prilika u sveti knjigah. Imalaje dobra Tekuita dva svoja fincicha, jednu jedinu uspomenu od svoga pokojnoga muxa; medju ovina ucfinise nika svadnje, kakofe i sada medju bratjom dogagja; dogodise, da jedan od ovih vechma uxgan u serdcabi, uzamshi oraxje protiv drugo-mu, u malo vrimena svershinu xivot, i prostriga na zemlju mertva. Na ovu nenadanu nestrichu exoti odmah ucfinise bana, i wika me-dju komshama, medju pristeljima, i rodbinom protiv uborci, da visho

a) *Torr. 3. serm. 11.* b) *Jacob libid.*

više nije vridan živiti, veče da umerti mora, i združi svoga mrtvoga brata. Eivoti učinah toliko svitovanjih onoj siromashkoj materi, kojaju svitovashe, da sama ide traviti pravdu, da sama na sud ide za odsudjiga na smert, dale tako dade izgled svemu Kraljevstvu, da svaki uboica mora umerti, a navlastito kojie uboica svoga rođjenoga brata. Xalofna ona dobra mati poradi učinite neferične, a josh mlogo xalofna, shoje kano vidila, dache izgubiti i drugoga sina, tereci, i ide prid Kralja Davida, i ondi suzama i molitvama trazi miloserdje za uboicu. Matizam, veli ona, o Kralju, i matizam takva dafam udovica, jerbomije smert uzela xivot momu muxu, kojie bio moje uzderxanje; ali nije ovo ona neferična, zarad kojefam ja doshla moliti tvoju miloslivnost, imadem drugu mlogo vechu. Od mrtvoga muxa moğa dvašumi ostala sinčiča, i učinišvise medju njima svadaja, nitife tko nashavši, koibit izrvadio i umirio, jedan od velike bisnosti i serdcsbe jest ubio drugoga, i tako ja mati udovica, sadafam mati neferična, i ofavljena. Svime svituju, i nagovaraju, da ishtem od tebe pravdu protivu uboici, da tako i on pogine, da umre, i da združi svoga mrtvoga brata : ah nikada do istina nebila, da ja to tebe molim, i od tebe traxim, veče molim tvoju dobrostivost, dami factuvash onoga, koimi oflaje a), i nemojmi uterhuti onu izkricu, kojamije ofala, kakono jedna jedina upomena od moğa muxa, od imera, i od moje materinske ljubavi. Na ovaku poniznu, i serdcfanu molbu prigruše Kralj David, i reclejoj : da sin, kojie ofao, ofache xiv premdaje uboica, da nejma luda, koibiga odsedio na smert : *Vivat Deus, quia non cadet de capillis filii tui super terram.*

SS. B. svorenjalno, i premdalno svorenja svjimo nishta nemanje bratja Gospodina, i Odkupitelja nashega Isusa, kakoje jurve odavna Pavzo sveti rekko, kadspaje potadi dostojanšiva, i uzvišenja nazvao : prvorođenoga u nlogoj bratji b) : *Primogenitus in multis fratribus.* Sada dakle, akofe dogodi, da sagrihšimo, i da sagrihšimo veoma jako, mi uvik pruxamo nashu ruku protivu njemu, i smert mu zadajemo, pacše ubijamoga toliko puta, kolikoje grihah smertni, koje učinimo c) : *rufim crucifigentes* ; uvik uvik ofavle ponavljamo, dervo krixa dixemo, uvik uvik sulicom otvaramo njegova persah, i njegovo serdce ; i inashim mishljenjem, i poxelenjem nečistim xivot na sverskujemo izbacujuhiga iz nashe pa-

110

a) 2. Reg. 14. b) Rom. 8. c) Hebr. 6.

meti, iz duše, i iz našega srдца. Na ovaku najvećiku nashu nemilost svakolika svorenja uslava protivu nami, i vicu taxechije na nas, i da Bog pripusti bilabi naše ubaice; vicu, velim, i tuže nas prid pravdom boxanstvenom, da nam zrak vishe nedade oddahanja, jerbo nismo vridni; da nas zemlja vishe nederxi, jerbo nismo zasluxili; da nam trave, stabla, i polja vishe neplode, jerbo nismo smert zasluxili. Pacie ista pravda boxanstvena vice protivu nami, i govori: daje pakao zaradi takvi usluit, daje oramo odludje: daje djavli ondi zaradi toga, da ondi ovake grihshnike muce: i daje ondi zaradi toga ona vikovicna varra unexena, da ovakve vik pali, i vexe. Na ovaku velku viku, i tužbu shto glini Maria? Shto ofini ona dobra mati, i mati ne samo svoga sina, veche i mati asha? Ora tereci, i ide prid milolerdje boxje, i ondi moli, govori, i priporeci, da buduch izgubila jednoga sina, nebi rada nitibi hotila, da izgubi takogjer druge. Ora moli, umechele, i prosi kralja nebeskoga, da barcu uslavi, illi prinese za niko vtime kasatiga, dokle mi usfinivshi pokora od nashi grihah obratimose k nashemu Bogu. Pak shto mislite, daje dogadja, kada ona ovako moli? Dogadjafe ovo, daje milolerdje boxje prigne, i pastie pridobiti, svorenja ushute, pravda boxanstvena uztegne pokazanje, privisoki on Otac nebeski uslavi odludjenje naše na smert. Dakle najvećikoj ovoj Divici, i materi nashoj zafahini moramo ra dobrochnstva shtolmo sacuvati a). *Ipse super benedixit filio suo tanto potentissime reconciliat servos, & amatores suos.* Maria jest sutit, koi nas brani; Maria jest kraljica, koja nas cluva; Maria jest cerkva, i oltar, kci nas pokriva. Nisimo odludjeni na smert, jerbo ona sljabevijem materinskou nas oslobagja. O prilubezniva nasha Gospojol! O primogucha nasha odvinitice! Koliko i koliko putah nisi ti ovo ushnila snami, koismo sada ovdj? Koliko putah nisi nas obratili, i sacuvala od vikovicnoga izgubljenja, i koliko putah nisi obruxanu defaicu boxanstvenu uzderkala, da nas neporazi? Vnaito nejnadu tolika jakost, i moch svi angeli, i svi zajedno sveti, da nam ovo izmole; ali ima Maria u isto ono vtime, kada zasluxivamo pravednu ošvetu boxanstvene serdecbe.

Niti ovdj takogod neka nemisti, premda najveći grihshnik, daga Maria, kakou utocishite grihshnikah, veche primiti. Pacie, koisu veci grihshnici, i kolu vechma izgubljeni, jesu oni, zarad koi ona moli; neka imadu ovakvi samo volju pobolshatife, i primiti.

a) S. German. de zin. Fig.

minuti svoj zločestí život, Maria uvijek ima serdce pripravno za bratití, i ruku za uzderxatí. Kolikoje koj vechma zakopan u gríshu, i kolikoje koj vechma prilipit za blatom nečistoche ove zemlje, samo ako ima falcu, i kivi volju popraviti svoje zloche, i izkoreniti gárhšne običaje, Maria njega prima pod svoj plasit, i pod svoju finu obranjenja, i iscluvanja. Slušajte samo u kratko jedan dogagaj i svershichu. Ukazuje primo, da na jednomu širokomu polju nahodechíse lipi, i uzoriti kľafovi pshenice, biloje jedno mloshvevo ljudih, koife xeli; a za njima isalaje nika dobra xena imenom Ruth, koje prid istum gospodárom njive, koife zvashe Booz, kupísije one kľafove, koitu bili ostavljeni od xetecoh; i predísije bili oni kľafi ili prazni, ili odbaceni, ili od nemarnosti ostavljeni, íalvinitim ova providna xena jestí velikom pomíjnom gledala, traxila, i skupljala. Sada molim, kakvaje ovo prilika, shtolje po ovomu slikaje? Sveni Boaventura u ovoj dobroj i bríxnoj xeni promíshlja príveliku mater Mariu, i veli: da kako-godje Ruth ishla za xetecocima skupljajuchi odbacite, i ostavite kľafe, tako Maria ide, i skuplja gríshnike one, koje xelja drugiu nje mogla obratiti. Zashতোbo Cerkva sveta jest polje, jest lipa, i plodna njiva, u kojoj kľakono xetecoci jesu svi oni, koife trude, i posluju za naše spasenje; kľafi jesu dushe, koje obrachaju, i od koife snopíchi prave: šada dakle, ako u vrime xetve ostane koje-god serdce tvrdo; ako ostane koja dusha u svoji zlochah i gríshih otverdnata, ovu dushu tko traxi, tko ima briga na nju? Ah Maria, Maria za njase brine, Maria nju brani, i sluša, i gledaju kakono ivou, daju obrati, i Bogu prikaxe. a) *Ruth ergo in oculis Boos, Maria in oculis Domini hanc gratiam invenit, ut spicas, idest annas a Messoribus derelictas colligere ad ventum possit.* Maria ovake dushe ostavljene kupí, i nji spasene stíni; ierbo izmoli milost za nji, da dojde u njítovo serdce jedan írsh íspalnosni, jedno kucanje, podaknutje, i prignutje na dobro, jedno omekšanje serdca tverdogo, i jedna prava i ípalnosna pokora. *Hanc gratiam invenit, ut spicas, idest annas a Messoribus derelictas colligere ad ventum possit.*

Boxe dobri! Kolikobi nas bilo veché šada u propasti paklenoj, da nas Maria obranila nebude? Kolikobil šada nahodíloše u onoj vikovicxnoj tavnici, da nebudu bili bogoljubni pravci Marii? Oni mudri Kralj šalornu hotíjuchi odsídití zločestca Abatara na íneri, ovakoma veli: *Equidem vir mortis est, sed hodie te non interficiam,*

a) In Spec. Virg. c. 5.

ficiam, quia portasti arcem Domini Dei curam David patre meo. Evi
 zaslužio si smert u ovomu dnevju, ali prinaskam odluču zato, jerbo-
 si nosio korablju boxju prid mojom Otcem Davidom. Ovamo sada
 gr. hšniče, tkomu drago ti bio, ovamo; gledaj ovoga Salomuna
 na dervu krixa koi ti veli: *uir mortis es.* Ti kada sagrišihish smert-
 no, zaslužiojesh smert vikovicanu u mukah pakleni: moralabite
 moja pravda onamo odluditi, ali neču danas, uzderxachu moj
 maes, i nečuni prifichu konac tvoga xivota, a znashli zashito?
 zato, jerbo si nosio korablju boxju, tojest Mariu, u tvojoj pameti,
 u tvomu serdcu, na tvomu jeziku; jerbo si nosio kranicu i molle
 na slavu Marie; jerbo si nosio priliku njezinu, i kitio, za mochi nju
 poshtovati; jerbo si postio, ubegomu udilio, nemochna pohodio na
 poshtenje njeino. Zaratli toga nečute odluditi danas, nečesh u-
 mertli. Tako je tako o slavna Divico: *a) Nisi oia tu adunisse me*
paulo minus habitasset in inferno anima mea. Tili mere oslobodila od
 propasti paklene; tisi me utihila sladko moje trocishste; tisi me
 obranila od serdcbe boxanštvene. Ucfini i u napridak, o cfedo
 nebeskol ucfini, velim, da poznadem moje zloche, da poznadem
 tvoju ljubav; da poznadem tvoju ljubav, da poznadem miloterdje
 boxje; poxali moja zablodenja s-milostivostima; pogledaj moje po-
 tribe s-blagodarnostima; oslobodime od pogibilih s-mogachnostima;
 da tako dobrostivo viditi mogu tebe ovdj na zemlji, a slavnu po-
 sli shtovati u nebesih. . . .

NA DAN SVETOGA MIHOILA ARKANGELA.

Tu signaculum similitudinis, plenus sapientia, Cherub pro-
tegens. Ezechiel. 28.

Ako sveti angeli daju znamenjah veselja u nebesih b) poradi o-
 bratienja grihšnikah na zemlji; pristojna stvar jest takogjer, da i
 grihšnici na ovoj zemlji ukaxu znamenjah radošli, i veselja poradi
 njio.

a) Psal. 93. b) Luc. 7.

sljove vikovite friche u nebesih. Nikadase nedogagja, veli Ius u svojoj evangeliu, nikadase nedogagja, kadase jedan clovik na zemlji od svoji zlocesti putova obrati k-Bogu, dase onda nebo nehakiti, rechicu ovako, na nacin svetsani, da nezayecni ona lipa Sion od sladkopivanja, i da oni blazeni duhovi nekaku priko obicaj-noga nacina svoja lica vedra od radoiti, i veselja. Pravedno dakle jest, da i mi, koji u ovoj dolini xivimo pod jarmom tashine, u polovici nashi posudah, da i mi, velim, svetkujemo i pivamo pada, kada sveta Cerkva ponavlja uspomenu oniu uzvisheni duhova, koji posidnici jedne misne, i blazene neumerlosti. Misne duxni, i moramo imati, veli sv. Bernardo, c) prama njima jedne daboko poshtovanje, jedne ferdesano bogoljubstvo, i jedno xivo pouzdanje; daboko poshtovanje, jerbohu prid Bogom u ono isto vreme, kada nas csuvaju; ferdesano bogoljubstvo, jerbo kelju njovu frilogina dobrocnostvima nami ukazuju; xivo pouzdanje, jerho nas ostobagjaju od pogibilih, i na putovi nashi csuvaju. Iz medju nishtazemnje toliki, kol slaxe prid pristoljem bozanstvenim, i koje je na hiljadu hiljadah vidio Prorok, nijedan istinito nije dostojas toliko poshtovanje i slaxbu nashu, koliku pristavni Arkangeo, kojega danas uspomenu, i svetkovinu slavimo. Zashtobo, akolu drugi na posobiti nacin, za posobitu slaxbu nikima ucinitu dostojni, danasnji Arkangeo sverhu svekolike Cerkve plashit svoga bzanjenja razshiruje, onje bogatii smilostna, onje uzvishenii zapovidan-jem, onje blagodarunii s-dobrocniostvima. Odovida jest, da prema-koie svakomu od Angelah ona slava od Ezechiela recsena pristoi: *Ti bijeg xive prilike bozje, pam mudrosti, ango braniteli, sisyjstvin dase svetomu danashnjemu Mihailu Arkangelu otobitim nacinom pri-fisi, mislim nikoga nejma, koji dvoio. Onje prilika xiva Boga, jerbojeje u kipu bozjemu u staromu zakonu ukazao; onje pam mu-drosti, jerboje poznao pravicu bozju, i njegovu stranu u nebu der-xao; onje ango braniteli Cerkve bozje, jerbojuje pomogao na zetu-tji, i branio. Promislino tri ove visoke fahle od Proroka sloxe-ne, i recsena, a ti megluto priuzvisheni Arkangele, fakri tvoje slajne zrake dok ja uzgovorim, da moje slabe zenice, nezamislite od tvoje svitlosti. Poshimam.*

Jest otajstvo nashe vire, dase Bog u dubini neizmirnoga svoga bivstva utishtio jednu priliku od sebe istoga toliko sobi slicnu, da kol vidi priliku, vidi takogjer i njega. b) *Qui videt me, videt et*

P.

a) Scem, 11. fr. Psal. 90. b) Joan. 14.

Pateris meum. Sin. božanstveni jeft prilika božanstvenoga Oca u jedinstvu naravi, jerboje dionik njoga bivtva; jeft prilika u jedinstvu svu izveritnofti, jerbo od njega iste izveritnofti prima; jeft prilika u vikovicnofti bitja, jerbo od njega ima vikovicnofto duratije: a) *Qui videt me, videt et Patrem meum, quippe Filium me, equalis, aeterna Patris verago.* Ali shto? Nije zadovoljan bio pridobroftivi: Bog iznura izati svoju priliku u fiam svomu, veče neftioje izati i zdvara u onima fivorovma, koji po svojoj naravi duhovi, a po sluxbi, koju čine, imenujufe Angeli. Iftina jeft, da onz neizmerna dobroftivost razlivafi svoje dobro i u druga fivorjenja utištivlje kakve takve brize od svoje prilike; i zato svaka zvizda u iztočsalu, svaki cvit na polju, i svaki clovik osobito moxeft izbiti, da u febi prikazuje priliku svoga Stvoritelja; ništatanemaje kakogod angeli, buduch duhovi čisti, mnogo vechma približuje duhu božjemu od svakoga drugog fivorjenja, tako u njima mnogo vechma fvirite božanstvena prilika. Odovuda jeft, da Moyfia izplivajući fviranje clovika veli: *daje usvajati na shtu, i priliku božju, a Kzechnia razloxechi od angela veli: isti xiva prilika Boga, tu figuratum finalitadibus.*

Nekate megrute rekne na slavu neumerlu danashnjega priuzvišćenoga Arkangela, da, kakogod on, jeft razlozene svetoga Gurgura, b) i svetoga Dionyše, c) kakogod on iz medju svu angelah ima prvo uzvišeno mifto, tako on mnogo vechma vechife mora xiva prilika Boga, u kojega kipa ukaznoftje u staromu zakonu. Mlógga prikazanja ni nahodimo SS. kojaje Bog učinio u vrime staroga zakona razlicnima; i na razlicnima mifih, i za razlicne fverhe: kaoo Jakobu onda, kadaje bixao od progorftva svoga brata; Moyfi, kadaje postao pokršara Parauu; Gedeonu, kadaje odabrao za oslohoditi puk svoj iz rukuh Mađianitah, &c. Na ovi načini hotioje Bog fveroguchi pripraviti ljude malo po malo za virovati posli lashnje privifko oštivo od eptljenja fima božjega. I premakeft ovdi neki bogoslovci prigovaraju, jeft Bog sam po febi, illi po sluxbi angelah ukazivao, i govorio; fšvintim općenit nauk bogoslovcah, i tomachteljah jeft, daje kip oni, koje na tute vreo tilo illi od zjaka učinjeno, illi clovicansko, pakfeje ukazivao, i govorio; uvijek bio koigod od angelah, d) tako ukazuje fveti Thoma naučitelj angeuski.

Ovo

e) *Lect. Just. No. de grad. perfect. c. 13.* b) *Lit. g. word. c. 2.* c) *Lit. de div. nom. c. 2.* d) *1. 2. 98. 3. et in 2. dist. 5. art. 6.*

Ovo razumivši, koliko putah mislite vi, daje Arkangeo sveci Mihoilo na mltu istoga Boga ukazivaoe orima, kojnaje privifokii hotia, dase nkaxe? a) Onje bio, koje na planini Sirai Moyfii zapovidi izkazao, i shajmife priatno u razgovoru zaderxao: b) onje bio, koje Abram u onu mucnu zapovid naredio, da prikaxe na posvetififate fina svoga, kogaje toliko ljubio: onje bio, koje Samuelu u Cerkvi objavio, dache na njega prichi i poshterje, i dostojanftvo velikog mifnika, Jeli Bog hotio, da ljudi malo vishe dignu svoja mishtjenja, i da poznadu njegovo velicanstvo, njegovo moguchftvo, i pravdu? U njegovom kipu Mihoilo Arkangeo jefife ukazao obafert gretim oblakom, i licem varrenim, odkudaje hitat bio grad s daxdom, i s-gromovih protiva zemlji. Jeli Bog hotio, da grihfnici obraceni poznaadu njegovo miloferdje? U njegovom kipu ukazaofeje Mihoilo Arkangeo, i cfnitefeje viditi u polovici pristolja na rascin kratkoga janjesica faze n'love tarachi, i nji za pokripitfe na bitri studenac vodechi. Ovakofoje pridobroftivomu Boga dopalo hiljadu putah, dase sluxi sovim priuzvishenim Arkangelom, ofobito onda, kadaje hotio kogagod slugu svoga poshtovati, ili duflovati vifoka otajftva, ili za svoju slavu, ili za nashu korist.

I ovdi fada promislite vi razliku procinjenja, kojeje pridobroftivi Bog imao prema Mihoilu sverhu oflali angelah. Ovu bilk od Boga poslani kljudma kano ravnifnici i poklifari, da famo izkaxu u ime njegovo naredbe, kojeje imali od privifokoga, ja muslim, da, kadaje slao fa stolicah oni kraljevski na ovi nash svit dolnji, daimje velim govorio ono, shroje posli Jeranii shaljehoga iz Jerusolima onamo k-brigovma potoka Eufrata c): idi moj poklifaru, ucini shtoti naredjujem, izkaxi od strane moje fvekoliko, shtoti velim, i fvekoliko rakogjer izpuni. Sam Mihoilo neshal'efe u priliki poklifara, da izversh naredbe svoga Gospodina, veche shal'efe u kipu istoga Gospodina, i na niki rascin dajemufe toliko vifoka vlast da govori, i dilluje, kano dabi on isti Bog bio.

Tkobi ikada virovao Slifhaoci bogoljubni! Hlepioje lucifer dase ucini prilicfan Bogu, i nezadovoljan svojom frichom, rekao je d): uzichichu u nebeis, i uzdignuchu sverhu zvezdah boxji pristolje moje, fiditichu na planini uvjeta na fitani polunochnoj; uzvichufefe sverhu oblakova, i bitichu prilicfan privifokoma. Ali jerboje

a) *Spivair. 9. 55. in Apoc.* b) *Ugo Curd. in c. 3. ep. ad Gal.* c) *Jer. 13.* d) *Isr. 14.*

boje xello biti priličan Bogu, ne u nasliđovanju kripoših njegovi, nego u vlasti i mogućstvu, zato na mislo da zadobie priliku boxanftva, izgubioje svukoliko svoju ustvorenu lipotu, i nije pro ne, negoleje stermoglavio u propast pakla. Suprotnim načinom Mihailo, koji jerboje stavio prid noge jaganjca onoga boxanftvenoga svoju kranu, i svekoliko shtoje izverftitoga imao, zadobioje da bude priličan Bogu na takvi način, da gaje Isai imenovao Anđela Boxjega Ica, jerboje njegove vlastitosti, i njegovo veličanstvo prikazivao. *Angelus factus sua, tu signaculum similitudinis*. Tolikoje istina, da pouzroft, a ne oholoft, upravlja put na uzvištenje, i mnogo lašnje zadobitfe moxe slava, koji od nje bixi, nego koji nju s-polepnoftjom traxi.

Megjuto ne samo, daje Mihailo xiva prilika boxja, nego takogjer jest i pean mudrofti; jerboje poznao pravicu boxju, i njegovu stranu u nebu uzderxao a). Mudroft SS. B. vlastitim načinom stoi u razumienju, i znanju stvarih sveduhnatavni, boxanftveni vlastitoftih i izverftitoftih: na razliku znanja onoga, kojefe samo zabavlja okolo stvarih naravni podložni varovitomu izkusanju cšuchetvjah. Znanje ipada na nas umerie ljude, koji zapricifti od varovici prikazah, kano ptice u baruštinah, nemoxemo uzdignuti nash razum, i viditi otajftva u Bogu skrivena; ali mudroft jest jedan dar poklonitoina visokima duhovma, onima planinama nebeskima, kojeje prie svega vikovicfno sunce pozlatilo svojom boxanftvenom svitloftjom b): *illuminans tu mirabiliter a montibus aeternis*.

Onisu bili nadareni sjednim razumom toliko jakim, toliko takoumim, daftu brez svakoga zablujenja, brez svake teshkocbe unišli u haznu skrovitu kraljeftva boxjega, i ondii ofim famoga Hoga, kojie nedokucfen, zadobiliftu onu mudroft, i ono znanje od svega, shtofu dokucifti mogli. I zaradi toga znanje angeosko prilikujeft jednome c) bifromu kristallu, jerbo kakogod kroz kristall videte istinito stvari onako, kako jesu, takofate njima dala viditi boxanftvena otajftva fa svom svojom svitloftjom. Nevoljni megjuto nikl od nji, koji nadareni od Boga stolikima darovma i naravi, i milofti, učiniliftu s-Bogom ono isto, shto čine vlahnosti i nagluštinne sunce, koje kadafe po sunce iz njihovoga blata uzdignu, isto sunce potavnjeju, i svitlo zrake njegove poblijeju d). Zashfobo videti oni u odredjenjima Boga, daje on utverdio drugi kip, to jest

a) Greg. hom. 34. in Evang. b) Psal. 75. c) Apoc. 4. d) Sciv. in 2. dift. 9. 2. l. Suarez 3. p. ca. 2. dift. 37. sect. 4.

jest sva svoga sjediniti snaravjom sfovicanskom, i tako uzdignuti ovo sfovicanstvo na dionistvo svie izveršivosti božanstva; jesuse scinili uvrijegni, veoma mnogo svoju narav shtimajući, a zlobnima očima narav sfovicansku gledajući.

Ah priuzvisheni, ali ponizni moj Arkangele sveti Mihailo, koliko drugacije jeste ti sluzio sonom mudrostjom, skojomsi napunjen bio! Tifi virovao ono, shtoje Bog tebi objavio od privifokog otajstva Uputtjenja, i ponizivshite priduboko videchi tvoje nishte, primiofi, i pokloniofiše onomu, shtoje Bog odredio. Od onoga časa daošite, i padloxi Ricfi Božjoj putt usinjenoj, niti je zavidoft taknula tvoje serdce, shtoleje sva božji sjedinio s-naravjom sfovicanskom; pacse uzamshi izgled od njega, a) koje iz visine nebeske stishao knami na zemlju, izpovidiofi, dafu njegovi darovi, s-kolmafi nakitjen, a tvoje daje nishte, odkudfi izvadjen bio.

Dillo ovo biloje SS. toliko veliko, daje posli Mihailo zaslužio svojom mudrostjom, da ukaxe očito svoju virnost derxechi, i branechi stranu privifokoga, a pridobivshi stranu oniu, koifufe izneviriili. Oydise tada meni čini, da vidim rastvorena nebesa, i da gledam prikazalshite lipshe, i čudnovatie od svakoga, kojejeje ikada vidilo. Vidim Arkangela svetog Mihaila sonim sverhunaravnim gruxjem obucena, b) kojeje Apostol Ephesianom priporučivao, vidimga velim, gdi ide kao jedan Vojvoda vojske od jedne čfette do druge, od jednog kora do drugog uzderxaju-chi, i branechi stranu svoga Cospodina, protiv onima, koifufe izneviriili, i koifu hotili za sobom povuchi c) koliko zviridat juter-nji sable svoga Boga. On neveli, nego famo ovu ric: *quis ut Deus!* Tkoje, tkoše moxe prilikovati, i tkoše moxe jednaciiti s Bogom? i na ovi način d) sovom famom ricšjom učinioje Bogu čilu slavu, koja u sebi zaderxaje svakolike izveršivosti njegove, i ukazuje sve uzroke, poradi koj svaki valja da ponizi svoju oholu glavu njegovu veličanstvu. Razumiete govorenje slishaoči? Kano daje ho-tio rechi: A tkoje od vas toliko ponosan, i slobodan, da smije praxiti ruku svoju protivu Bogu, i tercfati protivu njemu a-uzdignu-tim vratom, i s-ottverdnostjom? Tkoje, koife moxe shijime boriti, kol sjednim pogledom svojim rastopiti moxe svakoga, kanoše e) raztapa vošak kod prixeftoke vatre? *Quis ut Deus?*

Jedan

a) Eph. 4. b) Eph. 6. c) Job. 38. d) Ugo Cerv. ro. 2. is p/et. 82. e) P/sal. 67.

Jedna munja, jedan grom hitti na zemlju s nebeskih neobaljuje s-tolikom silom, ni s-tolikom xefinor; faizuje visoka stabla cedra, s-kolikom ove rieči svetoga Arkangela, upravite protiv iznevjerena. Jesu izirale i sfermoglavile onoga vojvodu Drakuna, i trechu strahu zvezdah, kojeje sobom povukao. Spomenitefe kadaje Hus u bashci fonom ricsjom: a) *jesam*, privratio i prostro po zemlji svu-toliku oruzanu celtu, kojeje bila doshla daga shvati; takoje Mihoilo fonom ricsjom nepuado framotom, i smetnjom one uzbujene duhove, i sfermoglaviali u onu jaz vikovicnu, cfinioje viditi, na njihovu framotu, poznanje, premda zlobito, od sebe ihih. Onafateje ukazala, cfiniofe meni, ona bila golubica, koja prolitajuci naokolo, i vtiuchilo s-velicima okruzih b) navistilaje slavu Privifokomu, i mir nebeskoma gradu Sion; a sveti Arkangeo uxivajuchi veselu sverhu svojih pridobitjah, vidife kano jedan srichni brodar, i Vojvoda, koji posli kakoje vojevao, i razfurao nepriatelje posfiva figuran u svomu brodu od odahnutja, i gledajuchi vedrima ocfinia na svaku stranu mora, nevidi bash ni jedno jedro nepriateljah, koje pre toliko dofadni bili.

I ovije, akofe nevarant, bio uzrok, poradi koga iz medju tolikih vojevanjah, kojafu u pilnu zabiljezita, ovo famo jest poshtovano slavnim imenom velicine, jerbofe naziva vojevanje veliko c) *factum est primum magnum in celo*. d) Pridobiva Abram cefiri Kralja krivobogoshovnika; e) Iofue pridobiva pet Principah Amorreanacah; f) Gedeon pridobiva Madjanite, i hihadu drugi pridobivaju svoje nepriatelje razfute na nacim sitoga praha od jakoga vitra. Nishtanemanje ova pridobitja, premdatu glasovite, neimenujufe od Duha sv. velika: famofe ovo ime daje onomu vojevanju, kojeje imalo za polje nebo, a za vojvodu Arkangela Mihoila. Nifefefe cfiniti ovoma, buduch, da ivekolike vojske od drugih primite jesu bili, ili za vlastito branjenje, ili za razshiriti svoje kraine, ili poradi pohlepnosti za imati tugje dobro, ili poradi vlastite slave: famo ono vojevanje Mihoila bilo jest za privifoku sverhu: nije on mislo, ni gledao drugo, nego samoga Boga, njegovo poshtenje, i njegovu slavu: *factum est primum magnum in celo*.

I oh koliko glasovito ime, i slava nije onda bila ovoga privizhenoga duha, shtoje on bio mishcica kripofli boxje, s kojom je razfo svoje nepriatelje! Dvoicasu famo, koje pod ovim imenom pokazuje pilmo: Mihoilo, i Hus: od Mihoila govori David,

ka-

a) Juan. 18. b) Luc. 1. c) Apoc. 18. d) Gen. 14. e) Jos. 10. f) Judih. 17.

kada veli a) u mishefici kriposti tvoje razsuoši neprijatelje tvoje: od Ista govori Ilija, kada ovako pita b) mishefica Gospodine: koja ob-
 jacita? Ali pazite na razliku. Ius je mishefica Boga naravna, c) jerbo dilluje ono Ifo, shto i Otac, ne samo chudoredno, kao dilluje svojim Gospodinom prvi Sluxbenik, veche i naravno. A Mihoilo jeft mishefica Boga slikovana, i u pritici, jerboje on bio prvi glas Boga, i prvi branitelj, koje branio njegova stranu, njegovo poshtenje, i slavu. Glasovi sfovicfanki, koibi bili mogli govoriti za stranu Boga, bili su onda josh zamotani u dubokomu mucsanju, nije bilo Prorokah, koibi navistili njegovu slavu; ni Apostolah, koibiju proglašili; ni mucsenikah, koibiju svojom kervjom posvidocfili; sam Mihoilo govorioje za svekolike, onje branio Boga u najglavnioj stvari njegovu poshtenja, i braniojaje prvi put, i odmah, kakoju protivu njemu uzdignulite njegovi neprijatelji: in
brachio virtutis tue dispersisti inimicos tuos.

Ali shto? Mislimo mi zar, da buduchi on toliko branio Cerkvu Slavodobitnu u nebu, zaboraviojeje od Cerkve vojujuce na zemlji, i od nas? Nimalo, pacfe kakoje bio puna mudrošci za poznati pravicu Boga, cšuje stranu branio, takoje po Isti nacfin Angeo branitelj Cerkve bozje na zemlji: *Cherub protegens*. Spomenitefe SS. od onju nevoljnih vrimenah, u kojnaje Cerkva, josh u povelju buduchi, cšula d) rehati okolo svoje kolivke narode, i kralje ove zemlje skupljatife, snovati zafide, i dogovore himbene cšiniti protivu njoj: sveti Basilio, Jerolim, i Augustin pokazuju e) nami ondahnju Cerkvu u prilici jedne lagje u polovici mora, protivu kojoj, za potopitju, ustalifu najferditii vitrovi, navatilifu strahoviti vihari, i naterulifu iz dubine, ne mora, veche pakla, najferdohofom hukom černi talafi. Germilefu shame od odicanja dervechah firirana, za mochi dogotavljati i spravljeti vishala: zvecfalafu berda, i planne od udaracah gvozdia, da mogu iz onju spiljah, i jamah, gditufefe lakrili, izvuchi Kerfljane, i macšiti, cšitavi cšoporni henkarah itajalifu pripravni, za izvershivati nemille odsude, zvanelu bile xivine iz shumah i podticane protivu vojnikom svetoga Evangelia.

Deh, Gospodine f), poshali iz vifine Angela dobroga za spafenje Israela, dojdji na pomoch sjakofšiom tvoje desnice, i spafi tvoju Cerkvu, koje ginne. Shta ginne? nimalo. Da pacfe, kako-
 god:

a) Pfol. 38. b) Iza. 53. c) Yo. 4. d) Pfol. 2. e) Lib. de Spt. 3. v. 20. adu. Iacqer. Ab. 2. Euseb. 61. f) 2. Mach. 11.

god ona velika xena u ocitovanjih a), na framotu one zadnje nakazni, sledilaje sticano svoja pridobitja, tako sveta Cerkva na framotu svu prognoftivah raslaje slavnizalivajuchiu ona ista keru mufticjenikah, koja, cfinilofeje, dacheju potopiti. Boxe dobri! kakvo efudo! Cefetiri Samovladanja svita prilikovana u onomu kipu Nabekodonofova b) premakofu bila sklopita od stvora najtvergieje, od gvozdzja, zlata, srebra, i tucfa; falfivitim jerboje jedna strana nogu, fverhu koifu flajala, bila od blata, na udarcu jednoga kamenofcicha, kojeje dovaljao s-planine, palafu na zemlju, i u prah okrenula. A Cerkva protivnim nacfnom ofalaje slavna, premdafu protiv njoj vojevali nepriatelji toliko jaki, nitije mogla fvakolika ferdicof nemilicah oboritju, niti razmifiti fonoga temelja, fverhu kojegaju boxanitveni Majftor uttverdio.

Posli toga prifalife nemillice i filioici, a ufalifu odmetnici. Nikifu bili od onih iftih, koje vidili Ifuf, i sledili Apoftole; ali nife govorili fonim jezikom, koje faifhao s-neba fverhu Apoftolah, veche protivnim, naufni famo, da laxi razfhiroju, i govorifivi famo za oprifite iftini. Raslaje s-godinama ova zlocha opakoga nauka c), i prie negoje fverfio vik cefverti, ofamdeset nakazni odmetnicifiva ljufof razdirali Cerkvu, i ra pocetku vika petoga nahodi Auguftin mnogo uznioxana kano zle travunice, kojeje po polju razfhiroju.

Ali fhto zato? Cifufite miflim, kakoje Ilija uzifhao na nebo? Uzifhaoje, ne na puhanje ugodnoga vitarca, nego na puhanje filiovifiva vihata d); ovigaje uzdigio na one vifoke strane, gdi fada za febe figuran, a famo za nas brixan pocfiva. Ovako Cerkva sveta od vikovah odmetnicifiva uzdignutaje bila na svoju vifinu; zafhtobo u ovoj zgodi razlucifalaje odabrana pshenica od nefrichnoga kukolja, Kerftiani dobri i virni oblufitelji, od Kerftjanah razpushtenih, i flobodnjakah; a megjuto po fvetima Saborih, i Bogoflovcih laxljivi nauci Arianah, Manikeah, Nestorianah odkrififufe i razmetnuli, a pravi nauk Katolicfanski, i Apoftofki jefufe uttverdio, i biftro iztomacifio.

Poradi ovolikih paflovitih pridobitjah, koja ucifni fverhu Sillnikah, i odmetrikah, koma mota Cerkva za branjenje dati slavu? Tkoje bio njezin i fhrit, i oklop protiv tolikima nepriateljom? Slufajte, kako ona ifta ovo ociftuje s-ricfma one plemenite Gofpofje, koja brez fvahe pogerde svoje udove ciftoche praflaje kroz

a) Apoc. 12. 5. b) Dan. 2. c) Bellar, Controv. d) 4. Reg. 2.

polovicu shatorah Afirjanskih, i svoju domovinu od obfidnutja oslobodila a): *Vincit Dominus, quia cecidit me Angelus ejus, & non permittit me Dominus aucillam suam contrahari.* Neka bude hiljadu putah, i neumerla fabla svetomu Arkangelu Mihoitu, koimeje cufvao, da nisam ofala utopljena u polovici od tolikih valovah, nego od b) krizeva, gđifam odredita bila, da terpm, prishlafam na priftolje, da kralujem. Mihoilo dakle doshaoje u pomoch, i branio Cerkvu, i sadju brani, i branicheju josh vechma u ono xlofno, i neveljno vreme posljednje, kada Antikerst uzdigao bude protiv njoj ljuto, i silovito progofstvo. O Boze! Ja proteranjem od straha, kada promishljam ovu nakazan pakleni pod imenom Levitana c) izpifanu od Sv. Gergura. S trima varkama sluxichefe on onda za progoniti Cerkvu, i za privariti, ako bude moguche i iste odabrane, sluxichefe fa strahotama, sluxichefe bludenjima, sluxichefe ljubavjom necifitom. Strahote obaraju mochi, bludenja zaslipluju razum, a ljubav necifita primamfjuje volju.

Ali uzdignite glave vase SS. jerbo za branjenje Cerkve vase matere, i vase, koi onda na ivitu budu, brache, nifichi hoche Mihoilo, i svojim moguchftvom, svojom fvidenftvom, i svojom pomochjom razcfiniche one strahote, raztirache oni zabludenja, nifitiche pripuftiti, dase po ljubavi necifitoj primame. A zar vam na pamet nepada ono plemenito promishljanje Sv. Ivana d) koiim nam izpifuje ovoga priuzvifhenoga Duha, kako ima u ruki jedan lanac, koiim fvezana derxi onoga drakuna paklenoga, i podloxna svomu moguchftvu? Ah shto drugo, molim, zlamenuje ovi lanac, ako ne oblast onu, kojuche on imati sverhu Antikersta, da nemoxe izrigati vaskoiki jad, i fercsbu po svojoj volji, i kolikomu drago on nafenjivao, rexao, i lajao, da nemoxe ugriziti? Tako razumie ovo fvedi Tomafitelj e); a Sv. Thoma nadodaje, da posli kakoga na ovi nacini zauzda, Mihoilo biti hoche dahnutje fina boxjega, skoiniche smert zadati onoj nemilloj, i otrovnoj axdaj paklenoj f): *interficiet spiritu uris sul.*

Nemogu ja sada ovdie ucfiniti, dase neokrenem k-tebi fveta Cerkvo Katolicifanska, i datife neradujem poradi tvoje privelike fritchke, koja ofina tvoja Zarucifnika g), koiiche biti flobom do fverhe vilkovah, uxivash ukogjer branjenje danashnjega priuzvifhenoga Duha h), koi ftoi prid licem i priftoljem boxjim. Sotim shtitom ob-

GRUKA

a) *Yudith. 13.* b) *D. Aug. ser. de cruce.* c) *lib. 34. Mor. v 12. in c. 47 706.* d) *Apoc. 20.*
e) *Ap. Sylvestr. p. 57. in Apoc.* f) *2. Theff. 2.* g) *Mat. 28.* h) *Iob. 12.*

ovuxana moxesh dobro, i slobodno reči: Ako je Mihailo branitelj meni, kćerke protivu meni? Pozvati moxesh sigurno i Silrike, i odmetnike na prvo, i uništiti ljekobke linke, i otmové Ivita, i pakla.

Mezjuto veoma cerno bišobi naše neproznanstvo, ako ni, knišno sinovi Cerkve svete, neobuclemose sonima serdčanima veljama, skoima naša mati, i ako nezdruximo ljubiznu naše bogoljubstvo u ovomu slavnomu dnevu posvećenomu na pošterje Arkangela Mihaila. Poslutjimo njegovo sveto ime našom sluxbom; posvetimo njegovu slavu, i faklu našim glasom, i xivu derximo sladku uspomenu od njega našom pametjom. Ostaje samo, da ti prislavni Arkangele dostoišće primiti našu sluxbu, našu faklu, i našu uspomenu; i budiču ovi grad, i varosh tebe uzeo za tvoga odvitnika, pošćujući tebe vishe putah, a ošobno Čanis, braniga s-tvojom jakom dešnicom, i s-tvojom mogućom mišćicom. Tako učini tako, priuzvisheni Arkangele, dale izpuani ono rečeno kod Cerkvenoga a): *Sicut natus est cunctam terram*. Učiniše ječan ob ak od izdihanja, i vlačnosti zemlje, koga sunce uzdigne prava a-b-u, i posli kakoje visoko uzishao, snilazi sverhu zemlje na dva načina: snilazi svojom sinjom, obkoli zemlju, i nju brani od xelčne mračine: snilazi skišom, kojaše izliva iz njegovu krila, plod donosi zemlju. Ah pridobrosvivi naša branitelju Sv. Mihailo silnij isla tvorenja, koja vidimo od oblaka dillovati. Snidi fa sinjom, obkoli ovi grad i varosh, i braniga od boxanšivena pokara nja: snidi skišom tvoga odvitovanja, dale napunne sričnom vrime togi, i vlačovinom tvoji pogoljubni gragjani, i varoshani: *fructus mundi regit cunctam terram*. . . .

NA

NA DAN SVET. FRANCISKA SERAFIN.

SKOGA.

Quia abscondisti haec a sapientibus, et prudentibus, et revelasti ea parvulis. Matt. II.

Narav otacah, jerboše nemože učiniti vikovita u sebi, nastoi, daše učini vikovita u svojima sinovima: Nashlaje takogjer i nacini, po komu slikuje, i čini obličje očelovo u sinu, jer vidimo, da više putah roditelji mrtvi gledajuše, i videše u živima svojima sinovima, i ovi bia uzrok, što mudri recše: a) *amro jest Otac nje- go, i kao da nije amro, jerbo jednaka i prilika sebi ostavi posli seba.* Ništanemanje niša svi sinovi prilicsni svojima ročiteljom, nego ta- mo oni, koji bolje nštampani od iste naravi, i koji takogjer jesu izveršiti; jerbo kolikoje narav jaca, i tvornia ona, koja dilluje, a dobro pripravljena ona, koja terpi, toliko prilika jedne naravi biva izveršitja u drugoj. Sverhu ovoga razumai valja, daje sveto Evangelie ono, po komu svi Keršjani jesu rodjeni Bogu, i daje jedna prilika, kojase utištuje u našima dušama, i čini naš si- nove, i kcheri milošti božanstvena. I jedno, i drugo Apostol sv. Pavao ukazuje sovima riešma: b) *Po Evangeliu jasam vas rodio, dok- se slikuje Iſus u vami.* Kada veli: po Evangeliu jasam vas rodio, ukazuje, daje Evangelie ono, koje nas poradja; kada veli: dokse slikuje Iſus u vami, ukazuje, daje Evangelie prava, i istinita prilika, koja nas čini sinove božje duhovne, a ne naravne, budučni iam Iſus sin naravni svoga Oca, i prilika bivšva njegovaj: c) *et figura substantie ejus.* Prilika pak Iſusa pridohodna slikuješe u Keršja- nih s-Evangelijom; i tolikoje ova prilika izveršitja u dobrima i sve- tima Keršjanih, kolikoje oni slični sv. Evangeliju. Ja netain, jer- boje istina, dašu svi Keršjani, i svi sveti učinjani po ovoj prilici, salvitim danesbuji sv. Francisko Serafski Pocetnik reda mo- ga,

a) Erel. 30. b) I, Cor. 4, ad Gal. 4. c) Ad Hebr. 1.

ne-

nerokose reči, da nije ofobitnim načinom rođen po Evangeliju; jerbo čuvši on jedan dan isto Evangelie, odmah se je svukao od svega onoga, shtoje imao, i uzeo, ne samo drugi život na sebe, nego i drugog Oca, govoreći svomu zemaljskomu Ocu, da od sada u napredak, svečim razlogom govoreći hače Ocaše nash, budući odabrao za Oca onoga, koga svaki dan dižući ruke molimo.

Evo dakle SS. jednoga Svetoga učinjena, i rođena po Evangeliju, istvim prilicama Evangeliju, i jedno xivo Evangelie. Shto da ja ukazati mogu promislito s jedne strane Evangelie, a s druge Franciska, i to samo iz kriptitih, koje uči sv. Evangelie; druge iz jakosti skojomse pripovida; treće iz prilika, skojomse prilikuje. Vi megjato imajte uzterpienje &c.

Da odmah, shtofam obećao, potvergivati posmen, promislimo dobro sveto Evangelie. Ovo zadržaje u sebi nauč od siromashtva, prid ljudna ovoga vremena pripoštiti, ali u bivstvu bogat, i nikad nečliven od sveta, koje vaskoliki jurve kao pobudilo za bogatštvom; nazivaćuh blakent one, koisu siromashtva *h) besti saepes spiritu*. Da upitamo Franciska, kome kojgaje svukao odgovoriti, ovo tkomeje svukao, i učinio gola, Evangelie. Ali ovoje samo prvi koracaj njegovoga siromashtva. Kakviće dakle biti posljednji, akoje ovo prvi? Bitiće moxebit ovi, neimati nikakvu xelju na stvari svitovne? ovoje siromashtvo veličko! Ali Francisko ne lamo da nije imao nikakvu xelju na stvari svita, negoje imao protivnia načinom xelju na isto siromashtvo, ovoje nazivao blago i bogatstvo, ovoje nazivao plemenito, i privikoko. Bitiće moxebit posljednji koracaj njegova siromashtva, neposidovati nikakve stvari svita? siromashtvo priko običaja! Ali Francisko nije posidovao ni ono, shtomuje potribito bilo za život, i ako Apostol veli: *h) imajćeti rahau, i sčinećemose pokrivi da buduće savim zadovoljni*, Francisko bioje zadovoljan sonom rahom, ikojuje izprošio, a u zrodilo, činioje sebe veoma bogata, kadje imao kakvigod zakerpani habit, i konopac skojmšeje palao. Bitiće moxebit posljednji koracaj njegova siromashtva, hotitiće gol (vuchi, i odnid u Cerkvu veče na pole mertav, gdjeje jurve prvi put bio svukao od svega? Moxeli biti siromashtvo veče od ovoga? Takoje, moxe biti. A kojeje to? Ono, koje ne samo, daje ešeće od Isusa, veče i od istoga Isusa kushano, od koga Francisko

ova-

ovakoje govorio svojima učenicom: *c) Ovoje siromashtvo koje Isus je na kriz odložio, s Isusom u grobne šakrice, snužimo uskeršiti, i sluziti mu na najšir uslar. . . .* Akoje tako imao ovu priliku siromashtva na iviti ovomu, jestli imao najsiromashtni Francisko, ritise moxe rechi shtogod protivu, brez velike nepravde.

Imajuchi jedan clovik ovoliko visoko siromashtvo, nije mo-guche, da neima i druge kriposti izveršite; jerbo kada dojdešna izveršitost jedna kripost, onda vuče za sobom i druge kano na jednomu lancu zvezane. Poniznost nije nikada bila dobro poznana prie došhajša našehga Odkupitelja, koj posli kakoje došhao počeo-je učiti govorechi: *b) Učitete od mene, jerbo krotak jesam, i ponizan serdcom. Ljubav, kakoto nova zapovid, jest priporučena lovima ricšma c) Zapovid novu dajem vama, da ljubite jedan drugoga, kako sam i ja vas ljubio. Mogaobi ja danas ukaza'i priduboku poniznost Franciska, i od selice one plemenite, kojeje vidio u nebu jedan drug njegov, i u isto vrime čiao glas ovako govorechi: *d) Stohca ova jest jedna oml, kojuje propali, a sada poniznoma čuvaje Franciskov; i od ricših njegovih, kojeje nazivao najvechim grišnikom ovoga ivita govorechi: daje Bog svemoguchi drugomu dao ove millosti, koje meni, ljudi draxi Bogu, i izveršitili od mene. Mogaobi po isti način ukazati njegovu ljubav prama Bogu, buduch on' uvijek, i sveudilj gorio u ljubavi božjoj, uvijek s-Bogom, i u Bogu zaneshen bio, osim samo onda, kadaje iziskivala ljubav blišnjega, za mochi dati i svojoj brachi nauk ividitosti, i uganja ljubavi nebeske. Mogaobi pokazati ostale kriposti svekolike, pokoru svakdanju, izter-pljenje prijako, uslanje u Boga, odricanje sebe istoga, i tako od ostalih, koje kano u jednomu Evangelju shtitise mogu u danashje-mu Patriarki Francisku.**

Na način, činimise Odkupitelja našeh Isusa; zashtobo siro-mashtvo jest perva kripost, kojuje Isus i kushao, i učio u Evan-gelju, kadaje sirota, i gol ukazaoe na svomu porodjenju, ili gli-dali na mliho, gdjeje rodio, ili na kolivku u kojoj je lexao, ili na poveje, s-kolnaje povijen bio, svekoliko bihoje siromashtno; i činise, daje josh onda, kakoje rodjen počeo nas učiti govore-chi: učitise od mene siromashtvo. Posli opet sverhu planie o-tyotivšhi usta svoja učioje: *Blaveni ubogi duhom; i tako u siroma-*

a) *Washing. in an. m. ad an. 1216, n. 16.* b) *Mat. 11.* c) *Joan. 13.*
Apud *Ofor. in fest. S. Franc.*

stvu, jest činio viditi, i nami ukazati, da koji i posiznost, i ljubav, i pokora, i uzterpljenje, i sve ostale kripofki. Po isti način Jerziński Francisko inajechi siromashvo, imaoje i ostale svekolike kripofki, i zato u siromashvu sve druge gledajete. *Matth. 23, 12*

Akolibi koji ovdi bio, koji ovo još dobro nevidi, aeka stvori Evangelie, i mece sjedne strane, a Franciska sdruge, pak stituchi Evangelie, i promishljajuchi Franciska, neka suditi kod Matthea 19. ovakoje pisano: *Eco mi in glaviso jucha, i stititico tebe,* ovo govori Evangelie, a Francisko činio kod istoga Matth. 5. stitiele ovako: *eko te ako udari u desni obraz, sverchnu i drugi, otvoje Francisko ne samo kushau, nego i svoju brachu uchio, daje mu ovotno pravo uzterpljenje. Veli Isus u Evangeliju a). Otca zemota zvati sverhu rochje, Francisko je ovo izputio, jerboje uzro za Otca onoga nebeskoga. Evangelie govori b): Koje vrechje od nar, inistitiche sluga uski, a Francisko premdaje bio najstati, učiniojeje kajiniji, stitioje mogao nagovoriti, da mitriku bude. Veli Isus c): akoje neobratnie, i neosjane kano maleni a Francisko kakojeje obratio, admetaje uchluo priprofit kano jedno ditelce. Evangelie govori d): *Novozete Bogu sluziti, i begatijnu Evangelie ovo govori, a Francisko činio. Veli Isus e): amite jarum moj factu var, i učitelstvo meis, jerbo brnack jesam, i posizan, serdem; moxchite ovo u kerogod bolje viditi, nego u Francisku? privemite i progledajte svekoliko Evangelie, i azjti hochere, daje ovi Patriarka Serafinski u svemu prilican kvangeliju, i daje jedno xivo Evangelie.**

Novi Sada vidivshi, daje Francisko Evangelie iz kripofki, da vidimo jeli takogjer iz jakofki, skojomse pripovida. Drugi sveti pripovidalije s govorenjem, a Francisko s-mecanjem. Hodimo pripovidati, govorioje on svomu drugu, i tako hodajuchi po putovi, obilazechi varoshe i kastelle u-mecanju, u tihofki, u poniznosti, u siromashvu, s-dohrim izgledom, vrachaojeje kuchu s-velikim zacudjenjem svoga druga, kojgaje pitao, kakoje mogao rechj, dache pripovidati, a nije ti jedne risti za sveti xivot, i isparenje puku navistio? Ah takoje moralo biti, jerboje Francisko Evangelie, a Evangelie negovori, nego zaderkaje u sebi istine Katolicianske. Sveto Evangelie uchi istinu, jerbo veli, da pravi nacin, za mochi biti bogat, jest biti ubog; pravi nacin, za biti blaxen, jest biti na svitu priprofit; pravi nacin, za imati, i uzivati nebo, jest odrechiti stvarni svitovnih. Na ovi nacin uchi i Francisko, cinechise viditi

a) Matth. 23, 12. b) Ibid. c) Matth. 18, 2. d) Matth. 6, 1. e) Matth. 11, 10.

điti po putovi, i sokaci pozitan, siromah, priprost, kročak, brez dobarah, pak govori u oči, govori s-dobrim izgledom, govori niogo, i pripovida svima: govori s-bogatima, i veli a): *Isa vami bogatima*, koji dobro, i pravedno nesluxitelje ivashim dobrom: govori siromahom, i veli b): *Isa siromaci pripovidaju*: govori s-plemenitima, i veli dase uffaju u drugu plemeshinu, i daju strake, to jest saha na nebesih, jerbo ova zemaljska ondise nescini, niti ima mista: govori s-oholima, i veli, daje oholost pocetak svakoga griha: govori s-ljudna priprostitima, i nji uci, da shidellusa, koije c) pokodio i *nesluzo adustjenje puka sraga*: govori s-tergovcima, i veli, dase i on tergovac bio ivita, a sadaje kraljevsa nebesoga d): *simije est regnum colorum kemini negotiatori querenti bonas margaritas*. Ovi je Francisko, govori svitovcima, govori Redovnikom, govori izverstitima, govori mudrima, govori neumnima, svima govori kano i Evangelie, i svelikom xeljom govori, dase ipasiti mogu shidechi ovo Evangelie. Oslaje samo viditi jellse razplodit i razshiriti, jerbo u ovoma itoi jakost pripovidanja Evangeoskoga.

silago Sveti Jerolim, Iveti Ambrošio, i Beda govore, dase jakost, i plod pripovidanja bila slikovana zernu gorushice e) *koiste nalmanje od sem stineah, ali kada utrasle, vecheje od svakoga zelja, i vrsnije sila ko tako, da i ptice nebeske dolaze, i pribivaju na granah vjecnih*. Tko nevidi od vas u ovomu simeru gorushice Franciska? Koja svat u prikazi jest manja, i pogerdna od Evargelia i danashnjeg svetoga? I salvimim obadva jest plodna tako, da veche obilnosti ploda neima. Tko bi bio virovao, dachese Evangelie razshiriti po svemu svetu, i za toliko kratko vreme, i po ljudna toliko priprostitima? Ovpje bilo jedno cudo, od koga veche nitje vidila, nitje ucini-la nasha vira. Prilicno ovomu jest pripovidanje Franciska. Nije bio Patriarka toliko mala prid očima, niti toliko plodan u bivstvu, kolikoje bio Patriarka Serafinski, i Serafin od Patriarkah. Koliko sluova? Koliko udovah u samomu jednoma redu? Kolika obilnost ploda od Redovnikah jednoga i drugoga spola? Koliko pripovidacsh? koliko mucfenika? A zashto to? Zato, jerbo buduchi on bio rođen po Evargelin, moraoje biti prilican Evangelia i u ovomu, da u sebi bude najmanji, a u porajaju duhovnomu najplodni. *Qui autem creverit, fit arbor etc.*

Ali molim, cekajte jedno malo za cshuditise vechma ovomu shito shidi, i jest iz nitoga Evangelia: *da dojde ptice nebeske, i pribi-*

lik

vaju

a) Lucii 11. 20. b) Matt. 13. 12. c) Luc. 12. 2) Marc. 13. 2) d) Ibid. 13. 20. e) Ibid. 13. 20.

vaju za granak njegov. To jest da dođu u red S. Franciska desne velike, i od plemenite kervi, i da pribivaju u njemu. Ah ovo nije moguće, da toliki ljudi sliče njegovu nauku, i njegovo pripovijanje. Tko će moći sličiti ovakvo siromashko, i oshtrouživljenje? Tko će moći sličiti volju pribivati u tinoči, u zatvora, u pokori? Tko će obachi na lebe oshtrou, debela, i zakerpano hajinu? Nije moguće, da se našu ljud, ko bi svi ovakvi oshtrouživljenja, i nareredbe zagerili; nego ako bi desni Angeli nebeski, da pribivaju svetlu grančicu ovoga stabla, ili da se ljudi pribrate, i pobranu naravi angeoske. Ali što? Evo ja vidim odmah dolaziti na stablo ovo ne samo neizbrojene lude, nego i od svake verše, i svih plice nebeske. Nijese nikada vidio ovakvi plod linova, niti nikada viditi linovi od ovakvog duha, ko bi uzlioxali red od ove oshre naredbe, i pokorniskoga života pušnje s pishracima, puni gradovi s naučiteljima, puni školovi s bogoslovcima. Dolaze iz drugih redovah Antoni, iz drugi školah Skoti, iz drugi visokog nauka Skupshinah Alexandri. Penise red sveti s bilima labodovma, s orlovima, pise s ljudma visokoga razuma, plemenite kervi, s neizbrojenima svetima, s Biskupima, s Kardinalma, s Papi-ma. Sjedom rječum vidite u Francisku ono, što se prije pričilo nemoguće, kakogod i u Evangelju, to jest jedna plodnost, i razširenje, da se sluhodac reči moxe: Po svoj zemlja izišao je glas njegov, i čak na kraje svita reči njegove.

Sada, da vidimo josh, jeli Francisko bio prilika Evangelja, i onda bićhe sve tri frane ukazane. Prilika svetoga Evangelja, svi znamo, da je naš Odhoptelj Ius. Kako govoti sveti Pavao pisheći Rimljanom a): *confirmes fieri magnis fili jst*, da budemo slični prilici sina njegova, i da on bude prvorođeni u mnogoj brachi; i na drugomu mistu veli ovako b): *ante formatur Christus in vobis*, dokle slikuje Ius u vami. Odkuda, ako hoće, da bude prilika Evangelja, valja da bude prlican Iusu; a tkoje drugi prlicni od Franc. ka, ko seje odrekao sebe, i uzeo križ svoj, i sličio Iusu c)? Ako koji hoće sličiti mene, veli Ius, nek se odrekne sebe istoga, a što se to reči odrekne sebe istoga? hoće reči, da svaki ostavi biti ono, što je bio, i ovako je učinio Francisko. Ako dakle Francisko nije bio Francisko, tko je bio? Bio je Ius bez svake sumnje. Po svidoci S. Pavla Ap. sovima ricama d): *Vivo ego, jam non ego, vivit vero in me Christus*. Kiyim ja, ali

a) Ad Rom. 8. b) Ad Gal. 4. c) Matt. 16. d) Ad Gal. 1.

ne veče ja, jerbo xivi u meni Ius. Dakleje Francisko xivo Ewan-
gelije, i xiva prilika Iusa.

Ali, da ovu istinu historie vidimo, promislimo jedno malo bo-
lje ove riječi: *tolat crucem suam, et sequatur me*, neka uzme križ svoj,
i neka slidi mene. Ja pitam, zashto ovdj veli nash Spasitelj: neka
me slidi, a zashto neveli, neka me zdruxi? Odgovor ja ovi, jer-
bo oni, koji slidi uvijek utragu, a koji zdruxuje, oni moxe izpo-
jednacfen biti s onim, koga zdruxuje: odovuda jest, da hocijehi
Ius dati millost Francisku, da bude prilika njegova, hocijehi, istina
jest, daga drugi slide, ali nije hotio, daga zdruxe, i da budu u
svemu prilicasi njemu, famomu Francisku ovu millost jest uzderxab,
da bude jednak shnjime, i u svemu prilicasi njemu.

Naredioje Bog Abrahamu, damu prikaxe sina svoga Iaka na
posvetilishte sverhu jedne planine; uzima dakle Izaak derva, i me-
che na svoja ramenah, uzilazi na planinu, pushtafe svezati, i kada
jurva Otac dignu ruku s-macem za datinu smertni udarac, cijeje
glas iznenada: *non extendas manum tuam*, nedixi, i nepruxaj ruku
tvoju, veche uzderxi. Nevidise ovdj stvar liepa onoga, koji po-
sveticu prikazuje, da Izaak umoran derva noscehi, uzilazi na pla-
ninu, na misto posvetilishta, pak da onda, kadabi valjalo dafie prik-
laxu, onse ukloni, a misto njega zakoljete jedan ovan, i prakaxe,
ovo cfinise, da nije stvar vridna fahle. Ali odgovara Clemens A-
lexandrianski a) *ut primas partes Deo cederet*, da u teipienju Bog
imade perru stranu, i da Izaak nebude izpojednacfit s Iusom. No-
sioje Izaak derva sverhu ramenah, kao i Ius; uzimaoje na plani-
nu, kao i Ius; pushtioje vezati s-velikim mucfanjem, kao i Ius,
josh damu bude bio uzet xivot, biobi jednak s-Iusom; dakle da
ostane otragu, i da slidi Iusa, on, neka xivi, a Ius neka umre.
Savintim premdaje Ius hotio, daga svi slide, a Francisku dade
millost, da jednak bude shnjime; savintim ja pitam: Akoje Ius
hotio dati ranne Francisku, zashtomu nije dao cefiri, ili sheft,
nego samo pet, ni vishe, ni manje? Jerbomuje hotio dati izpoje-
dnacfenie, a ne samo slidjenje. Privisokaje ovo millost! dataje bi-
ta millost Josipu, da bude prodan, ali Josip prodanje bio za dva-
deset, a Ius za trideset srebernih, a zashto to? b) Jerboje b o
sluga, i zaro nije morao biti jednak svomu Gospodinu. Dataje bija
millost Lazaru, da bude pokopan, i posli da uskefne, ali Ius bio-
je u labru tri dana, a Lazar cefiri, a zashto? da nebude sluga

jednak

a) *De Gen. 22.* b) *S. Paschasius in Gen. 37.*

jednak s-Gospodinom: e) *ne equalis Dominus videtur.* Josp je bio prilika Isusa prodana, ali Josp bioje prodan za dvadeset, a Isus za trideset srebernih. Lazar je bio prilika Isusa pokopara, ali nije bio prilika naravna, jerboje Isus bio tri dana, a Lazar ceteri u probu; sam Francisko bioje prilika izvršita Isusa ranjena, jerboje Isus imao pet ranah, a Francisko takogjer pet, ni više, ni manje.

Jasam sada izvršio moje govorenje, i samo hotiobi, da kada jurve svaki svoj krix imade, primimoga drapovoljno na sebe, i sledimo Isusa, barem sledechi Franciska u kripostna; zashtobo izgled Isusa slediti, moxe tko rechi: onje bio Bog, a jasam čovik, i ovi izgovor nash slabosti jest ono, shtò nas uzderxaje od sledenja. Ali slediti izgled Franciska, koje bio čovik kao i mi, i od istoga blata ucfinjeh, od koga i mi, nemoxe imati nasha slabost nitekvi izgovor. Sveti Pavao, koje bio Francisko Apostolstva d) *Ego enim signata Domini Jesu in corpore meo porto*, shtoje govoro? Zar da sledimo Isusa? Nije. e) *Imitatores mei estote, sicut et ego Christi*, nije govorio, da sledimo Isusa, veche njega; jerbo slediti Isusa, mogliše kakogod izgovoriti; ali nesliditi Paula, čovika kao smo i mi, i prie grihshnika, kakvimo i mi, nemoxemo imati izgovor. Sledimo dakle ni barem Franciska, koje bio posli Paula, niti neka nas nestrashi krix, i jaram, jerboje sladak, i brie mo lagano. Nitko nemoxe dochi na planinu od Tabora, nitko u kraljevstvo bozje, koji prie vedojde na planinu Kalvarie tugh, nevoljah, terpljenjah. *Dicitur autem ad omnes*, svima je govorio kod S. Luke 9. a i faca govori: Ako koji hocbe zamnom dochi, nekase odrekne sebe istoga, i neka uzme krix svoj, i pak neka sledi mene.

.....

.....

NA

NA DAN SVIU SVETIH.

Beati mundi Corde. Matt. 5.

Svetkovina opchenu, i Svetkovina posobitu; Svetkovina sviu svetih, i Svetkovina svakoga po nase svetca, danas postaje, i obderxava se postovati i obderxavati zapovida Cerikva. Svetkovinaje opchenu, jerbo ofino siuz svekolike svetost vrilla, i sviu svetih Kraljice Divice Marie, danas takogjer slavimo svetkovinu sviu Angelah, sviu Patriarkah i Prorokah, sviu Apostolah i Mucerikah, sviu Upovidnikah i Divicah; niti imade koji blaxen, illi posvechen od Cerikve, illi neposvechen, koji nebi imao barem stranu jednu za sebe, u ovom velikomu danu. I ovi isti dan, toliko opchen svima, jest takogjer svakoga po nase svetca; danasbo slave se sveti od svakoga naroda, od svakoga Kraljestva, od svakoga Reda, od svakoga Grada, i varosha, i od svakoga kolina. Ne sario da slavimo svetce ovoga grada, i ovu varoshah, nego i svaki od nas slavi svetce od svoga kolina, od svoje kervi. Nejma u Kerstianstvu kolina toliko nefrichna, koje nebi imale kogogod barcu od svojih onomu u onu yikovicsnu slavu uzeti, i odgoshena. Svetkovinu dakle danas cfinimo nashima roditelom, nashima starima, nashoj brachi i sestrama, i svaki svojoj diefici, sinovma, i kcherma, illi bili oni maleni pravedni; illi vechi. Pacse, i nashaje danas svetkovina, jerbo ako po milosti bozjoj budemo spaseni, u ono vreme i michemo biti zdruzeni, i upisani u broj sviu svetih, i tako dan danashnji, nash dan takogjer hoche biti. Sada slavimo one, kojih spaseni, slavimo druge, a posli akofe spasimo bichemo slavljeni od drugih.

SS. B! Ovo poslednje promishlanje toliko je probudilo moje bogoljublvo u ovom danashnjemu svetomu danu, dasam ja odredio govoriti od onoga, shtoje nami potribito, za zadovoliti onu yikovicsnu friche, i blaxenstvo. Razdijujem dakle moje govorenje u dvi strane; u prvoj viditi hochemo, koliko je to velika stvar biti

sveti; u drugoj, koliko je, i kako je lažno, da svi budemo sveti. Slušajte samo s-pomnjom, a ja počimam.

Najfilosofije u čoviku nagnuće, i pohleprosti najmoguchnia jest xelja, koju, buduch ona nami naravna, dobroje poznao djavao orda, kadaje svojim oružjem slaxioše, da netne u zlo naše parve roditelja. Njegovo obećanje biloje ovo a): *bichete kao Bog*; i ova rics *bichete*, jest svit porushila, i pokvarila. Zabluge-rije i privara ušeci u tomu, shto ljudi xele, da budu, veche sloi u tomu, shto ljudi neche, da xele ono, shtoje pravo bite, i shto-je shtito biti. Niki xele, dasu bogati, a niki dasu plemeniti; je-čisti shtiti i da budu mudri, a drugi da budu moguchi, i ex-realni ovoj večki; jedni xele, da budu glasoviti, a drugi dasu suda sbi-rom slave, sjudnom klesjom, svete upčiena svin na svitu ljudu xel-ja, alse varaja. Jedna odpočibeje, da bude svu xelja, jedna, to- jest, da budu sveti. Ovsakoje Bog ona rics djavla *bichete*, popra-vo i drugor ricsjom kad'e rekao b): *sveti bichete, jerbo ja svet je sam*. Djavaoje rekao: *bichete kao Bog utajuchi*. a Bogje rekao: *Bichete kao Bog sveti*. I ove svi rics Boga, i djavla tolikofu zahćeše, da ona rics djavla učimilaje nami, ne samo da nebu-derio kao Bog, nego jesh učimilaje, da nebudemo sveti; a ona rics Boga, koja nas probuzuje, da budemo sveti, ne samo po- vratila namje, da budemo kao Bog, veche jesh da budemo isti Bog. Moysi pitajuchemu Boga, shtoje on? odgovorioje: *Ja jesam, kojim, jerbo sam Bog jest, koi jest, i koi ima da jest mislo bitva*; a sada isti Bog po vli Moysi govori ljudma, i veli: *akobite ra- di, i ako xelite, da jeste, budite sveti, i bichete; shtogodbo nije sveto jest jedno nisho*. Premdasi kralj, premdasi Horceg, premda- si plemenit, premdasi bogat, ako nisi svet, nisho. Protivnim na- cšnom, premdasi najnevolsije, i najgorje stvarenje, akoli svet, sve- ti; jerbo samo svet biti jest pravo, i ifinito biti, buduch dasi on- da priliclan Boga. Ovi sami, i jedini uzrok biobi zadoštn ljudma, da svakolika droga svitovna za nisho derze. Ali jesam odredio, i hoću, da isti sveti, koiu bili ljudi, kao i mi, nas naćeše, i ras na svetiju probude. Ostavichemo Boga, ostavichemo Divicu Mariju, koja je bila milosti punna, ostavichemo Angele, koiu po- tvrćeni u milosti, i samo dasmo krachi vidichemo kako nas lu- di sveti uće, shtoje svetiša.

Pl.
a) Gen. 3. b) Lev. 11.8 v V

Pitajte one onamo svetitelje, koji su u nebu, shtoje to biti svet, i shtoje iziskuje, da tko svet bude? Na ovo pitanje odgovorichu ne s pishadja, ne s ricima, nego s djelima. Svi znate, dase svaki procinjaju iz ovoga, shto vrede, i shto valjaju. Uchuda sve ono, shtofu cislili, i shtofu terplili svetl, jest gledalo, i ciljalo, da postanu sveti. Prva dva promislite Patriarke, liaska derva nofechega, i shtofu nji klefcchega, vidichere, dajee prigmo glavu cckajuchi udarc macsa od istoga svoga oca; a Abrama dernechega macs u ruki jednoj, a u drugoj vauri, da faxexe fina svoga Bogu na polverlshete. Moxelise nachi texe, i mucinie odreglajee, i moxelise nachi veche dillo od ovoga, toliko u podioxnosti fina prama Otcu, koliko u posluhu Oca prama Bogu? ili Bogie rekao, da veche biti nemoxe. I ako vidite Abramovu uslavitu dehcicu od Angla, gledajte s druge strane jeste takogjer s macfem oboruxana, i vidicherega shtahovito prikazalshite Bogu prikazajuchega, s istima svojima rukama svoje jedine kcleri, i pravedne kerv prolivajuchega. A zashto, i shtofe prignulo ova dva oca na ovako nemillo dillo, daga izvrshe? Abrama, da zapoviedi bozjoj posluhan bude: jeste da zavje izpunil. Obrdva ucfalshite to, da sveti budu, i da svetinju svoju sigurno ucfuvaju. . . Za Patriarkama shtde Protoci, i Anglioli, od koji ako zachfjeni gledate iz anedje Protoloh liaskifciera, Daniela u jznu lavsku bacena, Jonu u moru od ribe balene proxderta: iz medju Apostoloh vidichete Petra propeta, Paula smacnem umoreta, Andriu na Kerst pribiena, Filippa kamenovana, Barthola odderta, Matthin i Thoma sulcom probodene, Simona i Thadidu na komade raztergane, svekolike sjednom ricisjom kerv, i xivof dajuchi za svidocahstvo svete vire, na samo, da oni budu sveti, nego da i druge svete ucfiniti mogu.

A shtofe rechi od onih prijatih, i prifvitlih cfetah S. Mucfenkah? Rimski onl Anifester najbolje kazati moxe, one u okrug zidine prikazalshita, ono nasho od nemillicah uzdignuto i otvrverdito, ono nasho nastopljeno kervjom slavnih vire vojnikah. Ondikie vishe putah lavi, i rish umirili, i ukrotili prid nogama njiovina, ali rijese ukroniti zlocha, i ferdcsba Decija, Trajana, Diokleciana, i Nexona. Shtofu Stipana kamenjem, Sebastiana shtajana, Lovrinca, i Vincenca roshfirima mucfili, ovofu bila mala, i tih mucfenja. Kolike i kakve macfne, kolike i kakve muke nije izvashla, i izmishla onih nehfillicah bisnoff i ferdcsba, kadaufe vidili od stalnoff mucfenjah pridobivati? Nikefu za kofe, ili za jednu ili dva no-

ge, ili za perle, ili za ruke vishali, i tako u zraču gole višehne snibali s-gvozdenima i oshtirima snibama, i metčvarili s-gvozdenima sinxirih onu tlefa, a posli ne tlefa, nego iste tanne, ili da rekneju jednu rannu snibali dotle, dokle veche nishita nisu imali udarati. Druge u raztezali, i s-gvozdenima grebenih nemillo neso odadirali, a druge pod kamenjem kao u prošlu metali, i svekolike kosi i udah na najštinie zomadihe sinervili. Jedne u Inolom, sumporom, i olovom raztopljenim napajali, i vatra podnechuci xegli; druge opet u najštinieoj zimi u vodi gole smerzivati cšini. Nikeli u sudovna bakrenima i vrillomu ulju kuvali, a druge u vrachu s-otrovnima zmijama svezivali, i u more bacali, da tako u tšinochi od grize otrovnih zmijah svershe xivot prie, nego od utopljenja morskoga. Jedninafi josh xivima perlah rascicali, i serdce vadili, drugima opet ili na cšetri stabla, ili na cšetri konja udah razdirali. Sva ova, i mloga druga jesu podnosili, i terpi vojnici šifovi, ne samo dragovoljno, nego i s-velikom radošjom i veseljem; a zašto? Zato samo, da budu, i da sigurno budu svedi, kako piva bla mati Cerква: *Omnes sancti, quonia passi sunt tormentis, et sicuti perierunt ad palmam martyrii.*

Šide za ovima Naucitelja, špovidnici, i Pokornici, koji nisu ranje studili samo da budu svedi. Bili su švitoš švita, i šoo zemlje; jero kakog švicha kada šviti nestaje, i šoo raztapafe da uzderkaje, tako oni svojim namkom švitechi u tšinah i šipochi zakopanomu švitu, i uzderkajech u cšinochi svojoj viru i zakon katolicšenski, jesu svoj xivot gubili, i svoja dšha raztapat cšini. Tolika pišma, tolke knjige i tolko cšindiovane, štolu drugo bile, ako ne dšha ššiu sv. Naucitelah, njihov posao, trud i znoj kanou vikovicšni. U ovima knjigama najdebla otajšiva vite jesu izšomacšena, najšimbena razloženja krivobogšhtovnikah razvezana. U ovima knjigama određenja svedih Saborah opčenih jesu potvergšene, i najzapetešna mišla pišma švetoga izbištrica, i izcšišta. Šovima knjigama jesu gršhi, i grššoh običaj izkorenuci: kšipost i dobra šilla uladita: odmetnici, i nevštinici pridobiveni, i nšjova razloženja štervena. A Pokornici svojim xivotom šštoš cšišti? Doštaje vechi, daje nšjova xivljenie bilo ša xivljenja, dafu nšjova pribivalšhta bila vaipuštie puššije, i kamenite špilje: nšjovo jrtve bišeti trave i korešie, nšjova odieha kora od šablah, i nšjovo lišje. Jedninafi vezali s-konopci, drugi zolo šilo s-bodljivima sinxirih pašali, Nikišu kamenja perlah udarali, i kšecšeci po švu nochi na

svetivi stajali, drugi opet na xivom ugljenju ležali, i sebe po ter-
nu valjali. A zašto i zato sve ovo terpli jefti, i od volje pod-
nosili, jerbo: znali procinjivati shtoje svetnja. Ovakofo vojevali,
i ovakofo pridobivali svit, tlo, i djavla, samo da budu sveti.

Naposlidku prikazu nam se neizbrojene ciette sverih Divitah;
ali shtochu, i shto znam od nji govoriti? Shto nisu činile, i kako
nisu xivile, da svete poštau? Kakvu pokoru, i oštrocho nisu za-
gerile? Koliko blago, veličanstvo, i cietitosti svita nisu oštavile?
Koliko udadhe premda s prvima kraljevima ljudma, nisu odbacile,
samo da svoju cšitocaa sačinjavati mogu? S-kolikim usertvenjem tla
činje muciše, s postom o kruhu i vodi, s-molttvama na goli kol-
rah klecfechi za toliko vremena; s udarcima nemilih svoji perdat,
spaljanjem i svazoverbuina konopcih svoga tla; s-jednom rapsjom,
sve ono, shto narav hoche, shto oči traxe, shto serdce xeli,
shto cšovika naslagjuje, i na shtoga tlo navlači, svete ove Divi-
ta, i oštali goti recfeč odbaciliše, pogaziliše, i pogerđali. A za-
shto? zato, da budu, i da budu istinite sveti, i zaradi toga da-
nas kao takvi slaveše, i od Cerkve i od nas poštujufe; *Maxe-
st, beati*. Iz ovoga svega shtofam do sada rekao procintite vi, i
sudeite, shtochu recni svet, i kolikoje vifoka stvar svetinja; a sa-
chu početi strau drugu ukazivati, tojest, kolikoje lano, da svaki
svet moxe biti.

I najgrije vesim, da shtogodi sveti činili, i shtofu oni ter-
pli, ne samo, daje nami nemoguče činati ono, nego još i nara-
vi našoj jeft veoma protivno. Nishranemanje shtogodi činili, da
budu sveti, sveje učinjeno dobro, i joshje malo; budach daje mlo-
go vechega procinjjenja i vrdnosti svetnja. Ali da od nas koji svet
bude, nisu ova potrebita, kojima sveti činili, vechu drago, i mlo-
go manje, i mlogo lashne. A shtoje to? Jeft jedno jedno v našoj
volji postavljeno, tojest dobro dušno spoznanje, i cšisto ser-
dce, *Maxest vifšega serdca*. Ero kakoje Bog hotio nami dati nebo,
i da budemo sveti; mahnioje blaxcaštvu i svetinju u onomu, shto
svaki ima, tojest serdca; jerbo kakogodje serdce samo došta, da
sko xivi, takoje cšitochu serdca došta, da sko svet bude. Da sve-
tinja vifi od očiu, svet nebi bio Tobias, kojiš spieo bio; da sve-
tinja vifi od nogu, svet nebi bio Jakob rohmni; da svetinja vifi o
komagodu drugomu udu tla cšovičarskoga, svet nebi bio Job, kol-
je vaskoliki bio jedna rana, oštu samz jezika, ali da nebude bio
smaz ni jezika, imaoje serdce, i tobima došta bilo da svet poštau,

kako je postala S. Kristina, koja je brez jezika serdcem Boga služila, i slavila, i tako sveta postala. Da človek dakle svet bude, nishta se neiziskuje, shto je izvan človeka, niti se iziskuje sav človek, nego samo jedna strana, jedna strana malena, to jest serdce. Nehvamje pravedah, i čisto serdce, premdašiva druge strane omarčite, i dostaje, da svet budete. Salomon niti je iskral od Boga bogatstvo, niti siromasstvo, nego samo ono, shto je bilo potrebno njemu za život, jerbo se je bojal, da katogod shtechi ova ne bi svet postalo. A ja vam velim, i vas stanovite čislom, da niste bogati, ili siromasni, ili najsiromasni, svi, po svaki način svetih moxete biti. Ako budete bogati, diliti i podate, i bichete svetih, kakvije bio svet Ivan Elektosinar. Ako budete siromasni, i storate profit, ishtite, i profite, i bichete svetih, kakvije bio svet Alexi. Ako ste najsiromasni, i savime ostavljeni, da vam nitko nishta nečini, imajte čestipljenje, i bichete svetih, kakvije bio Lazar, kose zelo one mervice, kojese padale s terpeza onoga lakomoga bogateza. Sjednom ricijom svi, ili bjo bogat, ili siromah, ili go'podin, ili sluga, ili velik inu dostojanstvu postavljen, ili mali i od sviu ostavljen, ili trgovec, ili kopacs, ili zanatliks, ili mornar, svi velim, svikolici svetih mogu biti, samo ako vaimadu serdce brez mache, ako utiradu serdce čistio: *Безъ махы С.*

Ali buduchi, daš jedna samo stvar, to jest serdce iziskuje, da ako svet bude, ostajemi josh ukazati, kolikose lahko ova čistochi serdca zasobiti moxe. Čistochi serdca stoi v tomu, daje tko brez mache, i daje brez gruba, koju čistochu svaki, kakvitudrupo bio grishatik toliko betzo, i lahko dobiti moxe, da uishavshii v ovu Cerkvu, iz nje svet izichi moxe. Prkazzoseje Isus čni go' bavec a) i kleščehi ovakoje govorio: *Go'podice, ako hečesh, moxesh me očistiti, a Ius odgovorimu: Hočeš, očistiti, i v ono isto vreme, v oni čas od toliko smerdljiva i pogane gube jest ozdjavio, i čist postalo. Moxesh nachi lastnja i berxi načina, daje tko očistiti od gube i Vidise, daje lastnji nachi nemoxe. Salvimim ja vam velim, i učinas vira, da josh lastnje, i berxe čistochi serdca dobitite moxe, samo ako serdce hoče. Guba serdca človečanskoga jest grih, i guba takva, daje mnogo strahovitija, i mnogo pogania, negoje guba sila. Sada metajmo gubu sila, kraj gube serdca, i vidichemo, kolikose lastnje očistiti, i kolikose lastnje mo-*

ze dobiti čistochu serdca, nego čistochu tila. Međutim pridoci Davida, na njegovom serdce bilaje guba, i veoma pogata guba grih, i stajaoje ovako gubav, i omachtu citavu godinu, kadajaje Nathan Prorok opomeno, da nevrhio svoje stanje promisi, i da se iz serdca k Bogu obrati, staoje i ucinio. Ali kako, i staoje u-
 cistio? Jednu samo jedinu ricu rekaoje: *sagrubihsiam*, i ovo odmah Prorok jestmu navisio, *daje grih njegov odpušten*, i daje opet u milost boxju primljen. Gledajte sada Davida, i gledajte onoga gu-
 bavca, kojje lasinje, i berke zadobio čistochu? Gubavac je kje-
 kao, David nije; gubavac je pet ricih izgovorio, dase ocisti, Da-
 vid nije nego samo jednu, *sagrubihsiam*; gubavac josije dvoje, ho-
 cheli ili neche biti ocislen, David je bio stanov. a); *Domine
 quare transtulit peccatum tuum*. Mlogo dakle lasanje, i mlogo berke
 jest David zadobio čistochu od svoje gube, čistochu velim svoga
 graha u svomu serdca.

Evo kolikoje, i kakoje lasno zadobiti svetinju, kolikoje i
 kakoje lasno zadobiti čistochu serdca, u kojoj stoi svetinja: *Beati
 multo corde*. Sjednom ricajom, s jednim uzdahnućem, s jednom iz-
 zom nuternjom, s jednom kalosijom pravom serdca, staoje Bog isti,
 i veznitna dobrotu uvrgien. Pak kadaje toliko lasno zadobiti ovu
 čistochu serdca, kadaje toliko lasno zadobiti svetinju, kojeje serdce
 toliko bolešno, kojeje serdce toliko tvrdo, i kojje clovik toliko
 slep i otverdnut, kol nebi to cijnio, da svet postane, i da postane
 svik blaxen? Mi mislimo, daje nebo daleko od nas, alije va-
 ramo, nije daleko nebo, veche blizo b); *Regnum Dei intra vos est*,
 govori pisno, Kraljestvo boxje u vami jest, i u onoj strani nashe-
 ga tla, kojaie nami nuternja, tojest u nashecu serdca. Pak ima
 dushah, i dushah kerstjanski, koje u xivotu svomu imaju u sebi
 nebo, a na smerise iz njega izbacuju? i koje tako lasno serdce o-
 cistiti mogu, da budu svete, samo jerbo acinadu volju hći sve-
 te, svete nisu? Dabi mi morali, za ljubiti Boga, i za zadobiti ne-
 bo, dabi mi morali, velim, icni po satrokomu i dabokomu mora,
 i ondise boriti s vitrovma, i s valovih morskih josibi malo bilo
 za blaxenost stanovitu, premda ovo cinimo vishe putah, i nas u
 pogibio stavljamo za maleni dobitak; ali posli kakoje Bog tako la-
 sino nami dao blaxenstvo, da samo cisto serdce iziskuje, i ova
 čistochu za jedan cas dobijise moxe, i s jednim dikom ljubavi ho-

xje, čudoje veliko, shto svi nimo sveti, i shto nechcno, da budu blazeni.

Ovo začudenje Bernarda jaču s-jednim *Jao* zavershiti, koji svima za igled, i za zaščidenje biti moze: *Jao meni od nečistioche serdca moga, koja zapričaju, još ufara zadržio u mo vidjenje blazenska, da tišit budem. Akoje ovo od tebe govorilo serdce toliko čisto, toliko sveto, toliko u Bogu zaneseno? Akoje ovo u serdca Bernarda govorila poniznoš, shtoche u drugima reči shtina? Ako jedno serdce posvečeno Bogu, prikazuje djavlu? Ako serdce, koje mora goriti sljubavjom božjom, pak gori sljubavjom gubreta ove zemlje? . . . Ako izstavši iz serdca same riči, a mišljenja ošavši panna bude nečistioche bludne? Jao takovomu serdca, i umnu, kojga ima. Ovi *Jao* S. Bernarda na dan sviu svetia za promišljanje slaxiti moze svima, koji xele, da sveti budu. Nishanemaje svitolici neka zapante, da ako ovi *Jao* poznaja, i shtaba, priobratie u *Jao* xatosti, i pravoga skrusherja, ondače ovi *Jao* iz ivega serdca izgovoren, zadoštan biti za očistiti serdca, da tako u xivotu ovomu posvečeno po milosti, u drugomu biti moze blazeno po slavi: *Beati magis Carlo S.**

NA DAN USPOMENUTJA MERTVIH, ILLI

U DRUGO VRIME.

Hominem non habeo. Joan. 5.

Neschicni dertavcse! odslupi jedan put odslupi od briga te lokve, kogasi jurve natopio zaludo stotikima suzama, i sverbu kogasi, i ofim kogasi lexechi za mnogo podinah uzdišao; jerbo taj Ribnak, ta čudotvorna voda još te nije zanihala da tebe ozdravi, a to zato, jer illi shtoche ti nemoxesh sam po sebi u nju baciti, illi shto nejmash čimebi tuju defnicu platiti, date u nju metne, i da ozdraviš. Zaludoje, velim, da ti csekash pomoch od ljudih, čoklegod nedođe k tebi oni čovik-Bog, koji sam donosi, i daje

po-

pomoch, i zdravje. Oni Hus Nazaranini, koga vidish, da k-tebi dolzei, on jest oni sam, i jedini, koj te moxe i pozaliti na clovi-
 csanski, i pomochi na boxarstveni nzesine; a od ljudih uvik imati
 chesh vishe pozaleuja nego pomochi, doklegod te vide, dafi sve
 jednako bolestan, i izomastan.

SS. Bija danas u ovom nenocanemu cloviku vami prid o-
 ci mechem dushice u mukah od ocistjenja, samo shtoje ova megu
 njima razlika, da oni detavac nije imao clovika, koibiza bio me-
 tou s onu chudotvernu vodu kadabile zamhala, i zato dade se vas
 na Boga, i bia ozdravljen; a dushice u purgatoriu suprotnim na-
 cfinom, ostarjenesu od Boga, nitim tko pomoch dati moxe, nego
 cloviki. Svaki od vas, znadem dobro, dabile ganuo na miloserd-
 dje (ako ne od ljubavi Kerhianske, baren od neravi) kadbi vidio
 onoga bolesta detavca kraj vode, koga ozdraviti moxe, lince
 crega, i uzdishi chega za toliko godmah, a nikog neimajučega,
 koibiza pomogao; a zashto daste neganetele na miloserdje prama
 dushicama u mukah od ocistjenja, koje ondi gore, i mucese ne
 samo za trideset i osam, nego i za petdeset, sto, hiljadu i vishe
 godmah? Ovesu vridne ove nabega pozaleuja, ovelu vridne, da
 se zapise, i daimle dade pomochi. Gladnesu sirote, i ishtu kru-
 ha, a nejma ktoblim razlozno, xednesu, i ishtu vodu, u tavnicu
 i traxe oslobodjenje, u mukah neizreceni i ciole za miloserdje
 knamisa upravljene njove suze, knami njiova uzdjanja, knami njio-
 va potreba. Jezam dakle odredio danas govoriti od potrebe, koju
 one dushice imadu poradi prikrestoke muke, koju terpe, i koju mi
 snashim nepoznavstvom cfinimo vechu, i xeshchu; i mogu imati
 ufanje, dachese u nami probuditi kakvo takvo miloserdje prama
 njima. Imajte poumju.

Ja naredim najprije, dase one dushice veoma xaloste videchi-
 se ondi zatvorene brez pravoga ufanja kadachese osloboditi, i ka-
 dache posidovati ono neizmerno dobro Boga svoga, koga lube
 prikrestoko, ali brez plache; xelese shajime sjediniti, ali doklegod
 pravdi boxjoj neucfina zadosta zaludoje rjiova xelja. Zashtoba
 ako oni, koj ljub i veoma stvar kojgod, pakje od nje daleko,
 nitiju uxiva, jest potrebito, veli Augustin, da vaskoliki xalostjom
 tuguje, i dase skoncsavat: a) *Qui amat, et undam habet, quod amat,*
necesse est, ut dolere gemat; koliko necha vechma tugovati, i xalo-

stite

a) *Is Psal. 37. mal. 102. 200. 210. 220. 230. 240. 250. 260. 270. 280. 290. 300.*

šitfe one dušice, kojefu i poljubljene od Boga, i one ifte njega ljube prigonehom ljubavjom? Sadaga promiſhljaju kaoo ljubezniva Otea, koje od vika horio njlovo ſpaterje, nitje kadgod uztegao ſvoju deſnicu za tvo izverſhiti; ſada gledaju ona neizmerna dobrota; ſkojomje koſio za njovu koſiti nariniti ſva diſlah Spafitelja; vide onu priſvetu kerv za ſve prolivenu ſverhu ſebe kapati oſebitim ſacfinom; ono ſerdec otvoreno ſvima, ai na naſtia nlogo ljubeznivil njima. Promiſhljaju, koliko putah ſvojima grihſih jeſu raztergle oni konac ſvoga odabrana za ſlavu, i on milloferdan jeſga opet ſvezao; koliko putah jeſu pobigle iz krila njegova, i on milloferdan jeſhio opet zagerlio, i primio. U ovakomu promiſhljanju koliko, miſlite vi, daſe xaloſte, koliko gora u ljubavi, i xele biti prid negoma ſvoga Dobroſhiniteja, ſvoga pridobroſhivoga Otea za poljvati milloſivn deſnicu, i za gledati lice ono boxaſtvenof. Drago milloferdaje! poljubljani Otece! ſladko dobro! a) *Quis debet mihi peccata ſua? Colantia, et vilis, et requieſcant*, ikoche mi dati krila golubice, da lenm onamo, i da opoſtavam?

ona. A naſtlaſtito zato vechu muka terpe, jer bole od nas poznaju Boga, i njegovu neizmernu dobrotu; odkuda i razlucuje njova ljubav od naſte prema Boga, i kolikoſe razlucuje dan od nochi; i ſviteſtva i u ovoj nochi ja nabodim, koſtu od ljubavi boxje vechu, i ſkonclavilife, vapiuci jedah ſveti Pavto: xelm razſtavilife tiom, i biti ſuſtom. Jedan ſv. Peter vidivſhi jedru ſano iz ſtricu ſlave na planini Toborna, kolikoje uzdiſao za mochiu opet viditi. Jedna ſv. Tereſia tolikoje xelila viditi Boga, daſe vapiſta: nemogu xiviti, jerbo nemogu umerti; i najviſhe ukazuje Kralj David, kolikaje muka ſekati ſjedinaſje, i xivivanje ſlave boxje, kadaje ſvevdah vapiſta b): *Heu mihi, quia prolongatus eſt, pro meo, ierboſe moſe pribivanje produhuja. Koliko vechna dakle necheſe muſiti one duſhice, kojefu jurve pridobitnice imerti, i oadiſe diſtfe ſekajuchi ſvaki čas za umiſti u ſlavu Gopodina ſvoga. Vaple kſhima i xelje, i plac, i plamon pitajuch rje: gdje Bog vash? i nemoguchi imati ono xeljno poſidovanje ſvoga Boga, uzdiſhu, placu, toguju, ſkobclajuſe, i muče u onoj vatri na takvi moſtia, daſe od ſvake iſhinito rechi moxerſe: *Chenſteſt, & deſpet omnia mea*, xeljom xelſ daſhu muſa, iſi ſkonclavilife. Xeli odmiſle Boga ſvoga i dochi prid priſtolie njegovo, danute ondi poklorigali ſkonclavilife, jerbo nenahodi drugo, nego ſtrah i deſtanje neſti.*

a) Pſal. 54.

b) Pſal. 119.

c) Pſal. 83.

kakvo priostri sudac sidi ondi svojim mogućivom pedixachir, dase neuterne a) *sedebit confans . . . & parabit filios Levi, & conabit eos quasi aurum, & quasi argentum*, čistechi one duslice, i razapajuchi kao zlato, i trebro u vatri. Boxe neumerli! kakvaje ovo muka, i kakva tuga, i nevolja! Pak shto mislite, da efine duslice one u ovolikoj muki? dixa oči svoje gori u nebela uffajuchise u Gospodina svoga nebili jedan put rekao dosta. Pash kao jedan sluga, koh sagrihshi svomu gospodaru. Jesteli vidili, kadaga efine po drugomu biti, kako siromah i siromah, i jankanjem, i savianjem svoga tla vkažeje svoju bolest, alte svejednako oči derki na svomu Gospodaru, i moli nebili jedan put ganufose na miloserdje, i rekao onomu, koiga bije, dostaje. b) *Vapulat servus, semti plagarum dolores, attendit ad manus Domini suis quodcumque dicit parca*. Ovakose stvar ima sonira duslicama, kojeje Bog u onu prixeftoku vatra odjudio, bash kao sluge i sluxbenice njemu drage i virre istina jest, ali josh grihshne prid licem njegovim i krive, koje u onoj muki derke upravljene oči Gospodina i Bogu svomu kazujoch svoju bolest, i muku, i suzama, i uzdicanjem, i molitvom, a mejutu praz hochelise jedan put ganuti na miloserdje, i rechi onoj vatri, dostaje. c) *Sicut oculi ancillae in manibus Domine suae, ita oculi vestri ad Dominum, donec misereatur vestri*. U ovom bo blymedy ali . . . Ali zaludoje, nejma miloserdja, buduchi, da one duslice nisu vishe na putu, i zato nemogu nishta vishe za sebe zasluxiti, niti izmoliti, nego samo mogu zadosta goriti, i terpiti, kako uese Bogoslovci. Knari dakle knami upravljaju svoje suze, svoja uzdicanja knami, u kojih rukuh miloserdje boxje jest ostavilo njihovu pomoza, i njihovo oslobodjenje; knami upravljaju svoje oči gledajuchi, i pazechi nebili nashle miloserdje medju svojima priateljma, medju svojom rodbinom, koji praxio delnicu svoju za izvaditi, i osloboditi iz one tavnice.

Mejutu jase boim, da nebudu ciekati mlogo, i mlogo vremena siromashne, da nestanu josh mlogo godinah ondi plakati, vidochi, da sadashnjega vremena mislo pomochi nenahode drugo, nego jedno verno nepoznanstvo. A zar nije istina, daje sda miloserdje prema mertvima sstvime uternuto? Mlogi od ludih na svitu xivuchih, i xivu, i uxivaju, zadovoljni u mertvima pofabiti ili pofac, ili brigu i marljivoš, kojstu inali u spravljanju bogatstva i bashine; ili slavu, kojstu učinili kruchi učinivshis plemenitu,

po.

a) Mat. 23. b) Aug. in Psal. 122. c) Psal. 122.

poznavajuči mertve jezikom, ali ne rukom; sponujajuchise od onoga, shtofu mertvi cfinili, a zaboravljajuchise od onoga, shtofu mertvi sada terpe: a) *oblivioni datus fin*, *tempam mortuos a corde*: na zaboravljenje datifu svi, bash kano mertav od svoga serdca. Razkoshno pribivaju u onima kuchama, kojefu mertvi ostavili, a megjuto zaboravljeni od istih pushtaic, da gore u onoj vatri. Priobilno i fveljeljem ukivaju onu bashitinu, ono blago ostavljeno od mertvih, a megjuto mertvi ostavljeni od nji mucsele u onomu plamenu. Zadovoljno kepe, i skopljaju xevu, jidu i piu trud i znoj mertvih, a megjuto od nji ni uspomene. *Oblivioni datus fin* (š). Ovasu dakle obechanijs vasha pristelji? Ovoje tvoja viraost zarucnico moja? Ovoje obechanje tvoje finu i keheri moja? Ja ovdj placam, shtofam favishe xellov i brimose na svitu za vashu korist zemaljsku; uzimofam i odkidao krub od usta moji za mochi ga dati vami; kraofam fan od ocfu moji, da mogu vas namiriti, i dobro namiliti; ostaviofam tolike dobrega izgleda, daga slidite; ali reljubeznivi, sada zarad vashega dobra je ovdj zlo stoim, i kada stoim ovdj u ovoj vatri zatvoren zaradi vas, zaradi vas takogjer nemogu da izipjem. Akome nechete pomochi, jest nemillost; akofete od mene zaboravili, jest nepoznanstvo, i bishost vasha. Vile zaboraviti od mene? ti milla zarucnico, vi sladki sinovi, vi poljubljena moja bracho? Ah nisu ovo nisu ona obechanja, kojaste ucfinili na poslidajoj boleffi mojoj, kadaste placsuchi stajali oko postelje moje, niti je ovo uslanje ono, koje mi ostaviste, kadfame od vas oddilio. . . . Ja famo ovdj vami kazujem onu dushicah tuxbu, a nikad nemogu izkazati njiovu miuku, koju terpe zaradi vashega nepoznanstva: . . .

Mertve cfini, i bash tako jest, da, kada Angeli od Boga poslani frilaze za osloboditi kojogod dushicu, kojaje jurve zacofa u cfinila pravdi boxjoj, i za odvestu sobom u domovinu blaxenn, menife cfini reko, da svaka ona dushica nishi sebe frichnu, i zato svaka tvoje ruke digno, i vicae: kmeni kmeni, Angele dobri, kmeni, mene oslobodi; i videchi, dase dvi, ili jedna izvadi iz one vatre, kolika gorkost oflaje onima, koje josh goriti imadu? Ah mene nestrichnet govori svaka, dakle ja josh ofajem ovdj? Shtoje to dobri Boxe? Ja ostavljeba, ja fama, ja zaboravljena i od neba, i od zemlje? za ostavilofam onamo na svitu pristelje, shtof cfini dakle moja rodbina? shtof cfinie moji poznani? shtof cfinie mo-

ja

ja bracha, moji sinovi? Prialofne dusnice! dami nije vecima vas razkalofiti, kzaobi ja vami, sato cini vasha rodbina, vasha bracha, i sato cinea vashi sinovi, i bashinici na svitu. Zaboravljeni sa svime od vas, provode dneve, i nochi vishe putah u veseļu, i ekoncsaveja svoj xivot u slochi i bistrofi; i na mislo sktobie morali na vas ogledati, i vas pomochi, uo blago, zlato, i srebro, kojefie vi ostavili, onu bashinu rezipsaja, prospajaju, i trofite sad na cfasti, sad u sadancih, sad na kartanje, sad na igru, sad na savishaju hodichu, sad na neposhrenja. . . . Sjedaom ricsom inadu za svashto, samo za vas firete nejnadu, jerbo nijedno terdce nije omeksbalo zaradi vashoga placsa, bash kao da nejnadu na tebi cfovicanstva.

Uvojeojajno prierne nepoznanstvo, navlastico u onima, kojie rodbina, kojie sjedinjeni skazujomnja da ovo cinea franski, joshbi kojekako podaje, ali sktoi ostavlja rodbina njova od ovoje tuxe i vapu sjobom: a) *dereliquerunt me propinquii mei, et qui me nocerant obiti sunt mei*, ostavilifume moji blizni, i oni kausume poznavali zaboravilifume od mene. I sa drugome nista: b) *fratres mei preterierunt me sicut rivus* bracha moja projdofie kraj mene kao tercfachi potok. Jeshli vidili ovaki potok, kasele oddili od svoga vrilla, gdi ima svoj pocsetak, odmah pocfina tercfati ponofito niz berdine po kamenju na nacfin takvi, da nikada ni sjednom kapljicom nevratife k svomu vrillu odkucje pocfe; ovako bash i bashinici, koji posideju dobra od mertvih ostavija, oddilife od svoi farii, od svoga vrilla, gdi imali svoj pocsetak, pak pocfina fricamo tercfati, i jeshleim dohodak cudi od kamate, onda od targovine, a megputo na svoje vrille, sa svoi pocsetak neche, da se ogledaju ni jednom kapljicom za pomochi svoje mertve u onih prixetoki muhah: *fratres mei preterierunt me* &c.

Najposli, koji neche da pomogne dusnice one niti od pravde, niti od ljubavi, barem nekai pomaxe zarad svoje korifli, budoch da reima na svitu cfovika, koibi mogao, ili hotio tako, i toliko zafahlan biti, koliko one; i da ostavim mloge, i mloge dogagaje kazivati, u kojimafe vidi ocfto, kolikimafu pomochi donife josh u purgatoriu zatvorene, promislite koliko neche biti zafahlna onda, kadafe oslobode, i doju prid prixfolje boxanftveno, koliko neche moliti za one, kojie nje pomagali ili zadexbinama, ili fveitima miffama, ili molitvama? . . . Oh dabi ja bio stanovit, dafam
(mo-

smojina moljevata nevrjednina, koje ciniim na Otac Gospodinovu, dasam reko jednu dusicu oslobodio, istinito imao bi ja velika uslanje moge spacenja. Pocsnamo indi od danas ukazivati se ljubernivii prarn njima u svzko vrime; jerbo eno kolikoi imade, koje bash sada u ovomu cinu imadu uslanje u vas za oslobodit se; kolikoi ima, koje vas gledaju, i pare, menibe cini da i vidim, i bash cinim gdi vapi: Siasajte, onije glas vashoga Oca, onije vasho matere, ono vashoga brata, vasho sestru, ker v vashu vasi molit; i traxi kod vas miloserdie. Blagoslovljena ona ruka, i miloserdna, koja izvadi jednu dusicu iz one vatre: a) *Benigni nos a Domino, qui fecit misericordiam.* Shto ako ne, parke dobo na ono, shto Evangelie govori: b) *Qua mensura mensi fueritis, remetetur et vobis; a quo non mirum videmur.* toješ skakvom ljubavjom, i miloserdjem ukazete vi sebe prama njima, onakochele i vami dogoditi...

NA DAN SVET. ELISABETHE UDovice.

Simile est Regnum Celorum thesauvo abscondito. Matt. 13.

Neima stvar na svitu, kojabile i manje vidila, i vise vidila od Duha svetoga, koje sovim imenom imenuje, jerbo se po neki nacim prilikuje vitar, koji takogur jest nevidjen u sebi, a vidjen u svornu dilovanju, i tvorénju. Da ja upitam: vidilite vitar? valja damk odgovorite, dase nevidi; i nishtanemanje ja velim, dase vidi. Vitarie vidi u uzbucaanju mora, i ofali vodah, kadase pocemu dizati valovi, i talasi morskii; vitarie vidi u oblaci, koje sad na ovu; sad na onu stranu priashtaju; vitarie vidi u viharu, i u kolecah, koje bivaju sad po zemli, sad opet po zraku: vitarie vidi u tresahu zemlje, koja tolike ncfali propasti toliko po dolinah, koliko po berrinah; sjetnom ricnjem vitarie vidi svaki dan, i opet nevidi se, vidite u dilovanju, i u onomu shto cini, a nevidite u sebi, u svornu bistvu, i naravi. Ali mnogo istinite ovo rechte moxe od Duha svetoga, koje i vidi, i nevidi; vidite u dilovanju, a nevidi.

a) 2. Reg. 2. b) Matt. 7.

dise u sebi. Duh sveti vidije, kako nas vara-ucije, u svetima Sa kramentih, jerbo dahuje i tvori u onima, koji nje dočinja pranju, milost boxanlvenu. Duh sveti nevidije lovima, umierlima ocima, ališe vidi s-ocima vite i u onima Polverihstina, kojase Boga svaki dan od mišnih prikazuju; i u onima ferdah pravovirnih, kojima gore od ljubavi boxje; Duh sveti vidije i u pripovidaocima ri- gli boxje dajuči kripke, njojome jeziku, i u sluhocima razvit- ljujuch razura, i pamet njojvu. Duh sveti nevidije, ilina jest, u ovomu, ili onomu svetomu cioviku, ališe vidi u njojvomu dillo- vanju, kada cine ctudeša, kojase svetunarevna. Duh sveti vidio- seje oobitim načinom u Apostolima; jerboie nifuboj li nijednos fil- nica ovoga svita; vidioeje u mučenicima, jerboie nifu pripedali tolite moxe podniti, vidioeje najposi u svetima Divicima, i Udov- icima, koje jremdale slabe naravi bile, isjivijuju u podusherju protivušinam; togah, isnepoljah ovoga svita bialu jate, i kripke, s-ocim bile pokripljene od Duha svetoga.

2. Ovakvu jednu svetu udovicu od kervi Kraljevske Elizabethe ja danas varti prid ocu Slavjan, kojuje oobitim načinom plamen omi nebeski vladao, i upravljao. Elizabethe dake jest bila prava i xiva Cerkev Duha svetoga. Elizabethe bila jest kuča, i prihivali- she onoga Duha, koji s Otcom, i Sinom jest jednak u bivstvu, i na- ravi. Štro dok ja na slavu njezina smojim razlozcnjem potvr- dim, vi uzterpljenje imajte slusati mere, a ja počimam.

3. Prvo zlamenje, po komue ukazati, i poznati moxe, daje u komu Duh sveti, i da u njemu pribiva, jest zvanje. Ovo da bu- de, valja date u privitkomu dilu spalenja i svetinje dushah tri stvari nahode, kao veli S. Bernardo a), tojest odabrane, sva- ranje, i nadahnute. Sve tri ove stvari jesu ctudnovate u danah- njoj Elizabeti. Od odabrana rechte moxe, daje ona odabrana bi- la od Oca vikovicnoga, kako veli Pavao Apostol b): da bude sveta, i cista prid licem boxim u ljubavi. Od stvaranja rechi mo- xe, daje Elizabethe od Boga stvorena kao jedna svillost, kojache, mnogima svinti s-dobrima dilih, i svetim izgledom; a od nadahnu- tja pofobitim načinom rechte moxe, daje bila od Duha svetoga nadahnuta, skom nadahnutiem jest bila zvana, kakoje jurke bila stvorena i odabrana od Boga na ctudnovate, i privelike svetinje.

1777. 1778. 1779. 1780. 1781. 1782. 1783. 1784. 1785. 1786. 1787. 1788. 1789. 1790. 1791. 1792. 1793. 1794. 1795. 1796. 1797. 1798. 1799. 1800.

1798

Duh

a) Scrm. 78. in Cont. b) Ad Epō. 3.

Duh sveti nadahnjiva i zove na svetinju a) loge, ali na mlogoverstu nacfin. Nike zove cjak u Karoli, a nika josh u cvitu njegove mladosti: nika zove iz luxantva gribah, u koimezu toliko godinah lexali, a nika iz pogibili gribah, kakoje zvao onu pokornicu Mandalinu, i Margaritu od Kortone: drugafu zvanja poradi xegje, a druga poradi glada, kakvoje bilo ono xere Samaritanke, koje obrati k-Ifufu zaradi xegje, skojomje xelila vodu bolju od one, kojuje grabila; i opet kakvoje bilo zvanje fina onog rafapoga, koje od glada umirzo, i xelio napuniti terbuh svoj xitrom, koga fvinje jipiau a): *Ego autem hic fane perzo*. Drugafu zvanja, koja bivaju po dobrima izpovidnicah, a druga, koja brvaju po propovidacoh, koj dan, i noh trude, da mogu kojogod drahu dovesti na pravi put, i na svetinju &c. Evo: koliko nacfinah finda po koma Duh sveti nadahnjiva i zove; evo, kakoje vidi ocito u onomu, shto on dilloje, i tvori; jedanie Duh, ali mlogo ima nacfinah po kojima on nadahnjiva, i pohodi nash deshe, nash pameti, i nash ferdeah, kako veli Rikardo od S. Viktora: b) *Spiritus enim sanctus unicus dicitur, & multus; quia cum unus sit, divinis tamen modis mentes visitat, et afficit*. Ali uclabim nacfinom, i veozna bitro vidje ruka Dusa svetoga fverihu danashaje Elizabecie, jerbojnje Duh sveti zvao, kakoje bila odabrana od Oca na svetinju, zvaofuje josh od porodjenja, josh od njezine mladosti, buduci ona od ditiniva pocelale Boga bojati, njez poshtovati, i ljubiti; i kako zadje rala u godinah, i svojoj dobi, takoje po isti nacfin ralo shajome zajedno hapofjubivo, i svetinja. Nemoxefe rechi, daje zvana bila poradi glada, i xegje, jerboje bila najbogata, buduci bila kchi kralja Mackarskoga; nemoxefe rechi, daje zvana poradi pritnje i pokaranja, buduci ona fama od svoje volje ucfinila febe prikazalishte Boga svomu; nise moxe rechi, daje zvana po pripovidacima, i naucfiteljima, buduci njezin Meshtar, i naucfitelj bio Duh sveti. Duh sveti jest bio, kojeje Elizabeciu zvao, kojeje nje ucfinio tebi Cerkvu, i pulvetio, kojeje nju odabrao za kuchu i pribivalishte svojoj; c) *membra vestra sunt templum Spiritus sancti*, svakolika udah njezina jestu bila Cerkva Dusa svetoga.

Ali shto mislite, da ucfini Elizabeciu posli kakoje slobodna bila od svoga zarucnika? Josh vecha, i cfudnovatja jestu bila, kojeje njoj Duh sveti udahnuo. Vi znate fami, xensko pleme, xene, u-

a) Lu. 15. b) Part. 2, in Cant. c. 33. c) 1. Cor. 6.

udate, neudate, toje njima jurve od naravi da budu lakome, da
 xele biti bogate, da inače, nijedna nebi hoćla biti sirota, nijedna
 nećne daće nosi prigrofo, nijedna nećne da bude šmerlište ovoga
 sveta; nego shto? Ona kojaje velika hoćne, da bude vecha, ona
 kojaje lepa, hoćne da bude još lepša, a ona kojaje i vechna i
 lepša, ja neznam shto hoćne da bude ra diže, a i ona fama ne-
 zna, nikadaće ovakve nemogu naititi. Svaka skoro kenska glava
 trepti za blagom, blipi za srećom, xeli inat ova zemalska, a ja
 neznam zašto? illi moćebit, da moće gospodarići, illi daće moće
 kitići, illi da moće drugima mića biti, illi da inat moće slućbi
 od drugih, i klananje. Alećute kakomu drago biće, nekta svaka
 leće promiće, i sudi, ja samo velim: nije tako ćfilula daćashtja
 slava Elisabetha; zaštoće premdaje bila rođa krajevskoga, premdaje
 inać bogatstva obićna, premdaje mogla slaxena biti sluxbom
 priviľokom, tafrićtim odabraćaje siromashtvo, i siromashtvi xivot
 provodila, budćeh daće urisila u traci red S. Oca Franćika. O-
 stavilaće zlato i vica ovoga i srećro, a uzelaće ono, koje nikada ne-
 pomaćkaje, nebesko: ostavilaće plemenitoć rođa, i kervi, a uzelaće
 plemenitoć onoga priviľokoga i vikovicsnoga Oca: ostavilaće Kra-
 jevski oni povoj, skoićnje svoja pribića perića povizla, a uzelaće
 povoj od gvozdenu i bodljivi xicoh pleten, skoićnije pućala, i svo-
 je tulo mucića: ostavilaće sladke, i ugodne izćbine, a uzelaće gorke
 i ćmenice, jerboće od velikoga posla fama koć i koxa ućinjena
 bila. Oh dakće srićna Elisabetho, vesela budi! jerbo videćhte u-
 ćinjenja i posvećća Cerkva Duh svetoga ovdi na zemlji, fanovit-
 sam daćesh bili zarvana na pir neoskverćenoga jaganca u nebesih.

Sada shtochu viće rećhi na slavu Elisabethe? Shtochu rećhi
 od one priuxgaje ljubavi prama Bogu, i prama svomu izkernjemu?
 Cieliste viće putah, daće ljubav poraćja od volje ćfivicsanske, ali
 valja, da ona inatće voga, valja da bude razvitljeno po razumu
 sve ono, shto koć hoćne, da ljubav odovuda jeć, da koliko vech-
 na tko poznaje kakvo dobro, to iće vechma raće i uzmoćkajeće
 ljubav prama njemu. Sada, kolikaje morala biti ljubav Elisabethe
 prama svomu Gospodinu, koje razum jeć protivitljivo Duh svet?
 Meniće ćini, daće morala svoje serćce razširivati od priuxgane
 ljubavi boćje, kako veli Apoćtol S. Pavao a) *dilatatum est cor me-
 um*. Razširivalaje Elisabetha svoje serćce i onć, kadaje svaki
 dan u Cerkva ishla, i onć u poniznosti serćca jaganca neoskver-
 njeno-

njenoga Oca vikovicznomu prikazivala, i onda, kadaje nehom od zarucnika svoga spofelje na molitvu ustajala, i klececihi sladko ime svoga Boga zazivala. Razshirivalaje ona svoje serdce i onda, kadaje grozne fuzerouila, i vrucna uzdihana knebefom slala, i onda, kadaje svelikom pomnjom svoga zarucnika nebeskoga traxila svoje jedno jedinu dobro. Razshirivalaje Elizabeta svoje serdce od prixeftoke ljubavi boxje navlastno onda, kadaje bila u duhu zaneshena, ocima gledajuch u nebesah, i vidila otvorenima vratna svoga Isusa, koji njoj ove sladke ricu izusti: Ako ti hochesh biti sannom, jachu biti stobom, i od tebe nikad razitavitse nechu. Boxe dobri! kakvoje onda bilo serdce Elizabete tko moxe izkazati? njezino serdce jest svakoliko kanoi plivalo u sladkosti: njezina dusha jest se uzirala od velike radofti vecma nego Ivan u utrobt matere svoje onda, kadagaje Isus pokozio. Odovada sada mogu kilito rechi, daje Elizabeta posl i toga ovik uzidala za svojim dohim Isusom one ricu Apofstola Paula govorechi: a) *xelije razjazari, i biti s-Isusom*: mogu rechi, daje Elizabeta posl onoga vremena brez pristanka traxila svoga dragoga, kao ona zarucnika u pimah, i za ukazati svoju ljubav prema njemu govorila: b) *Amore languet*, od velike ljubavi venem: mogu rechi najposl, daje Elizabeta, za ukazati zlamenje od svoga vechutia, i ljubivanja, s-istom zarucnicom vapila: c) *anima mea hupofata est*, dusha moja boxe moji dobro moje! svakolika raztapaje od ljubavi, i od velike xelje za mochi biti stobom, i tvoje boxanftveno lice uxivati.

Josh ostaje, dase shro rekne od ljubavi Elizabete prema svomu izkernjemu, prema svomu blixnjemu. Od ove neka govore, i neka kaxe one udovice, one sroste, oni bolefnit, oni tavnicsari, oni ubogi, koimaje Elizabeta s-velesim licem, i ljubeznivim serdcem svaki dan sluxila, i nji pomagala: neka kaxe oni siromah, sverhu kogaje Elizabeta, kao mati sverhu svoga fhcficha brigu imala, njegovu opoganitu glavu cshila, svojima vlastitima rukama kofe frigla, i toliko putah u jabucajaku, za uklonitise od ocnu sluxbenicah, njegovu glavu prala: neka kaxe, i govore oni, koisu vidili, daje Elizabeta jednu visoku i plemenitu bolefnicu svojim troshkom uzidati cshila, nju svojlat biferom, dragim kamenjem, i snovcuh nadarila tako, dase bolefnit i uzderxati, i licfiti mogu: neka kaxe najposl isti oni bolefnici s-kolikom ljubkostjom serdca jest ona

s) Ad Philip. 2. b) Cant. 2. c) Ibid, c. 5.

Y y 2

ona ni pohodila, tishila, razgovarala, njiove glave i noge prela, i gubavih boleznikah gadne ranne svojim naglavnikom terla, i cistila: ja samo velim, da i posli, kakofujoj sva dobra uzeta bila, nijele od pervashnjega milosterdja prama ubogim zaboravila, negoje svojima vlastitima rukama oko vune, i lane radila, da tako moxe gola ramcsh firotah pokriti. Dostojno dakle rechiše moxe, daje bila do sverhe svoga xivata Cerkva xiva, kucha, i pribivalishte Duha svetoga.

Jafam sada moje govorenje svershio, negobi josh rad upitati i ja mene, i vi upitajte svaki sebez jefmolj mi Cerkva, jeli nashe serdce, i nasha duha pribivalishte Duha svetoga? Istina jef da Apostol S. Pavao govori: a) *De respicitis, quia mensura mensura templum sancti Spiritus sancti?* Zat neznate, dasi vasha udah Cerkva Duha svetoga? i bash dubro govori pitajuchi znateli, ili neznate? jefBOSE ovo od veche strane ljudih neznade, i premsko sei znamo, da svaki oni, koje u milosti boxjoj, jef Cerkva Duha svetoga, savimtim nitko nemoxe ovo znati pobojitim nacelnom, i rechi, ovi je, ili onje u milosti boxjoj, buduch ovo samomu Bogu poznano. Nishaneranje unadu nika znamenja, po kojimse poznati moxe gdi pribiva, i s komu pribiva Duh svetij? Ova znamenja nisu druga, nego kriposti, i dobra dilla, shtojje jerve i sveta Lucia rekla onda, kadaje bila okrunita krunom mucsenika, i Nadstavniku Paskafiu pitajuchemu, jeli u tebi Duh svetij? odgovorila: da oni, koji bogoljubno, sveto, i cisto xivu, jef Cerkva Duha svetoga; dakle odovuda slidi, da oni, koji zlo xivu, koji grihe na grihe terpaju, kojisu punni necifstoche u svojoj duhi, i u svomu serdca, slidi velim, dasu takvi Cerkva duha paklenoga. . . . Dojdimo dakle u sebe Kerhijani moji, i tako dojdimo, da cistu dusu, i cisto serdce uzderximo. Mi nechemo, da nasha kucha bude necifsta, a zashto hochemo, daje necifsta kucha boxja? *Mi nijmo nashi veli S. Pavao b)* da nampe slobodno ciniti ono, shto hochemo, negoimo onoga, koje nas svojom neprocinjienom kervjom odkupio, da njegovu volju cfinimo. Da slavimo dakle Boga, i daga nosimo u tlu nashemu kakone u Cerkvi njegovoj trizao, bogoljubno, i cisto xivuchi. . . .

 NA

NA NEOSKVERNJENO ZACSETJE B. D.

MARIE PERVO.

De qua natus est Jesus. Matt. 1.

Nemarni čovar od najljepšega svoga dobra jest more, gdi ljudi snajvečom pogibeljom uslobogujuše sverhu plivajuču borovah keršiti njegovu ohlošt; naštoje uloviti svojima mřixarja njegov pricinjeni porod; mřicele, i trude, da moga njegove piskavite ridine s najbogaštim plienom porobiti. A more nepazi, niči mari toliko blago saclevati? Kojamaje koriti štote utvergjuje ogradam svoj kameñitib grebenah, i zasokoljakah? Štote uzbrnjuje, i dice svojima strahovitima viharib? Zashtote plni i herve svojima talasah? Zashtote proxdite nesite vishe putah i brodare, i nřiova dobrah? Kada ljudi sve vechna slobodni, porad xelje za imari njegovo plago, mechuše u pogibio za oplinitga, i ocednu, koga u tebi raga, vricinjeni biser, pćas za ukazati, da sacse njegovu oštrochu, i ferditoš nestalnu, za zlamenje pridobitja sverhu itoga mora, od njegovog pliena prave ures, i kite Krune Kralah i Cefarah ove zemlje. Razloženje ovo SS. jest od naravne vlastitošti onoga bisera, koga more u svomu krilu zatvara, i koji kakono gvozdotog privlači terdca ciovicsanska, dase ljudi neboje niči njegova zbuñjenja, niči njegovih valovah, i talasah, nego mishajuču spogibeljom svoj život, i svoje sřichu, naštoje, da inati moga, i uloviti ovo pricinjeno blago.

Savinitim načinadu u ovomu ljudi različite nagnuše od Boga, koji takogjer zamilovavšite u jedan pricinjeni biser, daoje sva svoja, kojeje imao, i jestga kupio, daoje svoje ivemogućstvo, i jestga dobio. Biser, ali toliko čist, da u izporeñjenja s drugima, svi ostali gube svoja cinu, i svoje čistochu; biser, ne plemeniti haracs ovoza zemaljskoga mora, vechte pridobitnik najstrahovite nakazni, koja po svemu svitu pliva, tojest griha iztoesnoga; biser, ali najplemenitiji, najtařovitiji, najmiliji od svih ostalih, kojiu svoju čistochu prikazivali prid očima cfovicsanskima i boxantšvenima. I ovo jur.

jurve vidim, da vi isti hochete rechi, da ja po ovomu biseru razumien pričistu Divicu Maria, koja po svojoj neoskvrnjenoj čistoci, pravoj vlastitosti bžera, tolkoje privukla nagnutje Kralje slave, daje hotio uciovicitište u njezinu krilu, i od nješe roditi. *De gas Sr.* Što akoše nemoxe bolje izrechi čistocita jedne pravedne duše, i pravednost jedne čiste duše, nego po biseru, sliči, da za ukazativam neoskvrnjeno zacetje Marie, neima prilike druge spodobne ni prikladne nego biser. Ja znamem dobro, da za ukazati jednu čistocu, kojaje svakolika svidoš, drugi jezik, i drugo govorenje iziskivalobite, negoli moze, nastojachu nishtanemaje imojom slabostjom, koliko budem mogao, danas od ove govornice. Vi mene samo suzterpljenjem slushajte, a ja puchvam.

Daje biser prava, i vlastita prilika pravednosti, dostaje dase promisi njegov plemeni porod, kajje mnogo razliciti: od ostalog drugog kamenja; jerbo nitše on porajja u sliem, kano topazio, riti megju kamenjem, kano smerald, riti u krilu piska, kano elekstar, riti megju smishanom rudom, kano diamant, nego od same čistice, i bilre roše nebeske, na takvi način, dase u čistoci nadmeče: sotiše gozi zvezdama nebeskima, i tolko vechma ukazuje svoj plemeni porod, golikomu bilnie od ravnosti zemaljske one vefela rošne kaplice od jedne pravedne, i pribile zere. Odkuda glatoviti oni tomuchitelj Laiae Proroki Pisto premdaje znao, dase biser porajja u vodi, savimim mislioje, i nazvaogaje kcherjom bile zore, i opet poradi bilnie, rodjakom nebeskim a): *Univas forte dicitur, quod univam habent cum caelo.*

Snda, ako od vas nevidi moj temelj, poradi koga ja Mariju prikujem biseru? buduch da u izporegjenje sofalim dragim kamenjem, sofalima, velim, svetima, oraje imala zacetje mnogo čistice, i zadobilsje, da tolko buče pridstavita drugima svetima, kolikoje bilni, i čistii biser od ostalog kamenja. Koja premdakoje roljena na način drugiu na ivitu ljudih, bilaje rihtanemaje roljena u krilu Anne, što hoče rechi, u krilu milosti; i buduchi, kakanu pervorogjena kchi nebeska, od istoga neba zadobila usobitu bilnu i čistocu, svakolikoje druge nadavila po sacuvanju od izrocne maehe; jerbo premdaje Divica, kano i druga razlokita stvorenja, bila kchi pervog Ocea Adama, savimim, kako Bogoslovci govore, nije bila chudoredna, i opchenoredna (*pars moralis*) strane Adama, za shpobo hotivšite Bog u utrobi njezinoj uputtii, za popraviti skod-

ljivo

a) Pictur. Messer.

ljivo eno padnuje Adama, nije pripustio, da ona bude pođioxna najmanjemu grihu, niti izgubljenu pravednosti. Shto ako to nabi bilo, kakoje mogao Angeo, kadaje navistivao uputjenje fina bo-xjega, njoj rechi: *Zdrava millosti fava* (shto znamenuje podpurnost svju millostih, kolikoje Apokol Pavao izbroio, i kolikuje po Bogoslovcima razlicivato) da bude ona bila za najmanji clas podioxna grihu? Kakoje mogao nadodati, i rechi: *Nashlasi millost*, da bude bila i ona po iztočnomu grihu millost izgubila? Išina jest, veli Ludolfo a): da millost nashafta od Divice, bilaje izgubljena po Evi, *gratiam, quam Eva perdidit, Maria invenit*; akoje dakle nashla ono, shtoje po prikeršenju zabranjene vočke prva xena svojaj drugom izgubila, kakoje moxe rechi, daje bila s machom Eva oblatita, buduchi jurve nashla ono izgubljeno po neposluku Eva? Nekafe rekne dakle, daje nashla millost, jerboje bila punna millosti, i zaradi toga ulivati Bog u nju po odredzenju osobitemu zajedno s dušom millost, i pravednost iztočnu, jestju nakizio i u-kratio na takvi naclin, da nije pripustio ni za najmanji clas, da bude omacilita ikakvian grihom.

Odovuda sada, za veche potvrđevanje, nakafe samo jedan obzir metne na one radpise, koje u svetima knjigama priciftoj se voj Divici pripisuju, i kol bistro ukazuje, daje ova Divica savime slobodna bila od svakoga ili bilo sandanjega, ili iztočnoga griha b): *Pulchra ut luna, electa ut sol*, tipa kano miecec, odabrana kano sunce; Maria brez svake dvoibe jest kano riecec, jerbo premcaje blizu bila, daje pomraci od dima griha, savimom uvijek čistochu svoju, i svitlost uzderxala. Ali, *electa ut sol*, ovoje ono, shto nju savimom od svake mace slobodnu ukazuje, jerbo kakogod sunca, kojeje jedno savavljenje od trodnevne svitlosti u poferku svit- ta stvoreca, nikada nije ni za jedan clas najmarji brez svitlosti bilo; tako Maria odabravshu Bog za svoje xivo sunce, nikada nije bila brez svitlosti millosti bozanskrvene. Rechichu vishe na vechu slavu neokvernenoga zacetja Divice: da premakofu mlogi drugi ili posvečeni, ili potvrđevani bili u millosti, i zaradi toga mogu- fe priklovati svitlosti miecec; jerbo nisu ostali potavnici od dima svitovne magle griha, nishanemaje nitkoje nemoxe, muleje mogao priklovati suncu, osim same Marie; buduchi, da nikada nije bila u mrazu, kano svi ostali sinovi Adama, nego avik u svetlosti, veli sveti Jerolim.

a) Part. 1. c. 3.

b) Cant. 6.

Sverhu svega ovoga, nadodachu i ovo, i rechi: daj e ova Divica bila sacuvana josh prije nego je grih bio; niti nekavamlje ne-clini ovo moje govorenje chudnovato, i izmishleno, buduch daj se potverduje forzima ricima, koje premdre pripisuju nepravnoj Me-drosi, sakvimim opchenim nacitnom od Iveti Tomaciteljah pripisujuce vlastito Marii. a) *Nondum erant arbori, et ego iam deieceram ram, josh nisu dubine, i propali bile, a jalam jurve zacetsi bila. A kakve su to dubine, kakve li propali? pita Augustin Iveti, ako ne broj brez broja od svih grihah, vere abyssus peccata nostra sunt, quae incognitabili sunt. A kakve su to dubine, pita Kralj David, kakve li propali? ako ne ona propast odjazita po neposluhu Adama, u koju mi svakolici moralibi propasti, kako takogjer i padamo prije nego se ragiamo, jerbo u grihlih zacetsi jesmo; od koga poducja nashega za uzdignuti nas jest bila potribita delnica Ivernogucheha Boga, koje ucinio nami svoje miloserdje. Kako je dakle mogla pasti u ove propasti Divica bash i u prvomu casu svoga zacetsja, kadje zacetsa prije nego su ove propasti bile? Odovuda jest, da sta gori receni okrunjeni Prorok, prividivshu odavno od svoga kraljevskoga kolina Divicu ovu sacuvane od svake mace, vaskoliki i veseljem piva: b) *quareter peccatum illius, iraxichefe macha u ovomu boxanivenomu sunca, tavnost u ovomu misecu, madex u ovomu nebeskomu bifaru, ali nechefe nachi, sed non invenitur; jerbo zamiesnik njezin, davshijoj ofobitu milost, gledscheju, i promishljatichu njezinu materaju lipotu kakono jedno sakupljenje od svih izverifitosh brez svake mace. c) *Tota pulchra es amica mea, et servata non est in te, svakolika lipa jest priateljico moja, i mace u tebi nema.***

Ovomu shtofam do sada rekao, hochete se vi josh vechma prignuti, ako samo jedno malo promislite, da, kadaje prije dubine, i prije propasti hotio Bog razshiriti nebesa, i dati svitlost sunca, bilochu misecu, sjajnost zvezdana, i nakriti zoru, razvedriti iztocsalo, ugriati vatru, utverditi zemlju, zauzdati more, uzvisiti planine, poravnati doline, zaoditi livade, oploditi polja, i dati miris cvitje, jednom ricijom, kadaje hotio dati xivot svemukolikomu svitu, Mariu jest hotio sobom imati svakolika stvarajuch: d) *Quis es tuam causam componens.* Odovuda dakle shto drugo slidi, ako ne, daj e Divica bila brez griha iztocsoga zacetsa? buduch, daj e prije nego je ovi svit izishao, i prije nego su se propasti ukazale sacuvana od Boga bila,

a) Prev. 3. b) Psal. 10. c) Cant. 7. d) Prev. 6. 8.

bila, da ne padae. *Omnes mortui sunt peccatis, nemino profus excepto, decepta matre Dei: svitu, veli Anselmo veliki, svitu umerti po grihu, asim same matere boxje.*

I evo sada topervo vidichere vi, i razumiti, da ova pricista Divica nije za drugo s-ostajstvenima imenih u pisnu nazvana, nego zato, jerbo nije bila onajchita grihom, iztocsnim. Nazvanaje bila mirishavi-cedar, ali uzvisnena na Libanu; jerbo kakogod Liban od sv. Jerolima tomacise bilina, tako ona u svemu svomu xivotu bililafe jest sprinogima milostima, i kripostima. Recsenaje bila korablia zakona, ali dase znade, da ni za jedan clas nije bila podloxnica djavla, jest krivobogostovnoga dagona pod noge bacila, i njegovu-ocholu glavu saterila. Ispitanaje bila kano shibka Aronova, ali brez ivake kverge, i kore griha. Prilikovanaje bila skalina Jakoba; ali kojaje svojim verhom doticalafe neba, buduch daju nije bila ni za jedno oka trenuste nepriateljica. Nazvanaje bila bashca, ali zatvorena, i na takvi nacin cufvana, da u njoj nikada nije stvar koja iznikla, kojabise izkoreniti morala. Recsenaje bila najcistiji i najbistriji studenac, ali tako zapечатjen, da za napitise, nijedna xivina pristupiti nije smila. Promishljataje bila kano tuxica od Jerika, ali brez ivakoga ternja, kakvaje bash i cvala u vrime pravednosti. Gledataje bila kano golubica, ali koja nikada nije nogu svoju stavila na gnjilo i tmerdjivu mercinu griha. Slikovanaje bila Kraljici Esther; jerbo prie negobi bila pala usloju boxsniveni Aiver fa svoga pristolja za uzderxatju svojima rukama, i slobodichu sonima veselima ricama: neboffe, nechesh umerti, jerbo nije za sebe, nego za ostale zapovid ova odrezjena. Najposli imenovanaje bila evangeoski bifer; jerbo necekajuch dase utverdi i obrati u bifer onda, kadaje izisala iz utrobe matere, kako cfini ovi bifer zemaljski, kada iz vode izgje, vecheseje utverdila po usobitoj milostfi boxjoj josh u prvi clas svoga zacsetja, i obogatilaje tolikima kripostima, kolikojne ikada umishlo u terdce cfovicarsko, i angeosko, i tako uchililafeje prilika jakosti protiva onoj strahovitoj propasti paklenoj, dajose saveline pristoi ona belida Petra Damianie *Candore lucet, et sustinuitne*, bilochom sja, i jakostjom. I zaradi toga sveti Oci nadmechuse, kada pisahu od Marie zacsetja, i cfinise, da nijova peta, ne tintu, nego mlito livaju, kolikogod putah od njezina pricistfoga i neoskverujenog zacsetja pisahu; buduch, daje ova Divica, veli sv. Bernardin, toliku svitlost donila svitu, da nije mo-

guch vechu priiniti: *Hec benedicta puella tantam perfectionem attulit & ubiervo, quod ulterioris perfectionis non sit capax.*

Ali ja neznam, zashto ja tolika na prvo duhovim potvergie-
nja, za ukazati neoskvernjenu čistochu Maria, kadašim mogao u
kratko, rekavšiu Mater božju, ukazati njezin posetak? A zar je
tko svezao ruke božje, i zar tko može metnuti kraljeve dokleže
pruxa božanstveno svemogućstvo? da nije mogao učiniti, i svo-
riti jednu dušu, kojabi bila sverhu svega stvorenja najlipša, naj-
kripostnija, najbožatija, najčistija, i najobilicnija onomu, košije imao
od nje roditi? Nitko ovo ni pomisliti nemože, a kamoli reči.
nego šano oni slobodna i razpušćena života ljudi. Zashtobo tko
božanstveni Otac nije zao, nitije mogao učiniti stvorenje plemenit-
tie od Meše, tojest Iisusa, budućih on Clovik-Bog; tako po isti
način reči valja, da, kolikoje moguće bilo obogatio jest i ma-
ter, kojajaje roditi morala; prose kakogod isti Meša Iisus, kako
razlozi Anielmo sveti, kakogod isti Meša imao jest Oca nebesko-
ga po bistvu neoskvernjena, tako po isti način pristojnoje bilo,
daGRADE i mater zemaljsku, kolikoje moguće predičstu Ocu, ko-
gaje imao na nebesih. Šada dakle, kakobi mogla Maria biti kehi
vikovčanoga Oca, nati božanstvenoga Sina, i zaručnica Daba
svetoga, da bude bila i za najmanji čas podložna paklu? i za naj-
manji čas omaklita grihom? Nikada to nemože biti, govori Apo-
stol, jerbo ako on, košije morao biti Srodostavnik među Bogom, i
ludna, moraoje svakogjer biti: a) *Socius, innocens, imollissimus, et
segregatus a peccatoribus*, svet, pravedan, neomakhen, i šavime ra-
zlučen od grišnikah, da bude zveo tvoje bistvo, i svoju put od jedne,
kojaje bila i za najmanji čas oblatita grihom? Nije rekao Apostol,
razlučen od grihah, nego razlučen od grišnikah, dase znade,
daje ne šano on morao biti neoskverljen u svomu posetku, nego
daje morala biti takogjer neoskvernjena i njegovu mati u svomu za-
četju; i zaradi toga budućih on po naravi najčistiji biser, horio
jest kano Rics Otca u ovomu biseru po milosti sebi najobilicniju
zlatama slovna upisan biti, veli S. German: *In qua sine voce et scri-
ptura ipse Deus et Verbum legitur.*

Šada neostajemi drugo, nego da svershujuchi moje govorenje
reknem: budućih Maria imala tolike milosti, i vlastitosti božanstve-
no po svojoj pravednosti, i po svomu materinstvu Sina božjega,
daje

daje prishla sve kraine svorenja, i unisla u kraine boxanšva, ka-
ko govori Petar Damiani, *Maria fines Divinitatis ingreditur*; od po-
tribeje da mi, kol izpovidamo nas njezine sinove, nju poshtujemo,
i pivajechi slavino Ionima nadpisima ošobito danas, koje prikladu-
ju njezinomu neoskvernjenomu zacsetju, i budimo stanoviti, dache-
mo biti od nje obilno nadareni. Nazovimoju zvizdom, ali ne blu-
dehom, kojaje omachita, nego sjajom i bistrom. Imenujmoju li-
ljanom, ali uvijek čistim; nebom, ali uvijek vedrim; zorom, ali ko-
jaje kchi pervorogjera svitlosti, a ne tminah. Recimoju ogledalo,
ali od svakog nadexa čistot; pristolje Salomuna, ali izkicheho, i
natreshno s-čistotom bilokostjom; i najposli biser, kol svojom či-
stochom, i bilochom kazuje nam čistot i trichu od najveseliji dne-
vah; da tako nja slišechi, i slavechi u čistochi serdca, i dushe
xiviti moxemo na svit ovomu, a posli dostoini budemo kroz ona
vrata od bisera unichi u slavu k-njoj, kojaje biser evangeoski, od
kojeje porodi Isus. . . .

NA NEOSKVERNJENO ZACSETJE B. D.

MARIE DRUGO.

Venite audite, et narrabo, quanta fecit anima mea. Psal. 65.

Neka bude privelika slišla boxanšvenomu providjenju, kojeje u du-
bokomu ostavju neoskvernjenoga zacsetja Marie tako prigulo ser-
dcah pravovirnih na xivo povirovanje, i na bogoljubnu xelju, da
jurve sada neima Kraljevstva, neima derxave, neima grada ni varo-
sha, gdje nebi čistilo ošobito ukazivanje prama Isomu otajstvu i
s-potvergenjem, i s-vešetjem, i s-bogoljubivom, kako svaki pozna-
ti moxe, kol vas vidi ovdi sakupljene za proslaviti onu Divicu,
koise danas pod istim otajstvom od svekolike Cerkve Katolicanske
poshtuje. Drugacije, da ovo nebi bilo, tko zna, kolikobi je pro-
tvrnika imao? Istinito bilobini potrebito iz pocetka traxiti, kano
jedanput traxishe Xucie, kljuc mudrosti, za iztomaciji vami pra-

vo neoskvrnjeno zacjetje Marie, njezinu pravednost iztočnu, njezinu čistochu, i njezinu nepodložnost ni najmanjoj mami. I ako ne druga, barem bi morao prid oči vam metnuti ono, što uci tankoumna bogoslovnica, to jest, da je je pristojalo nashemu Odkupitelju dvostruko odkupljeje, i ono, koje se zove *redemptio liberativa*, odkupljenje oslobodjenja, s kojimno mi svkolici odkupljeni; i ono, koje se zove *redemptio preferativa*, odkupljenje sacuvanja, s kojimje odkupljena Maria, jerbo je sacuvana, da nepade u oni nesrichni clas, kogaje odavno Job nazvao noch merkla a): *Perat vox, in qua delictum est, conceptus est homo*. Sverhu ovoga bilobim potribito ukazati vam, daje svemog. Bog mogao dignuti onu zapovid opchenu glede na Mariu, i rechi njoj ono, što Alvero Ešberi b): *Non pro te, sed pro omnibus hac lex constituta est*, i zato svi sagrišishishe u Adamu, ali ne ti kcheri moja, zaručnico moja, i na skoro mati moja: *non pro te, sed pro omnibus*. Ali ovoje, da rekнем ovako, o voje oruxje, kojeje od mlogo vrimenta obisheno na Oltaru Marie, kakono slavni biljeg od pridobitja svat protivakah njezinoga neomachena zacjetja. U sadashnjemu najrichnjemu vrimentu, kada ne samo ovi grad, i varosh, nego i vaskoliki Kerstjanluk uzvisuje otajstvo rasceno, nije potribito, da uzima ovo oruxje, s kojim u niko vrime vojevasho tankoumne i visoke paneri, i mlogi Naucitelji branitelji istoga Marie zacjetja. Zaradi roga ja sam odredio danas govoriti od pruciajenja, millosti, i slave, koja pridoshе, združishе, i slidishе njezino neomacheno zacjetje, na što nas zariva ista nebeska Divica da slushamo govorechi: *Hodie, siustajite, i karachu vasa, kolikaje nasnio dushi mojoj*. Govorenje, mislim, bitiche takvo, kojeche zadosta nasititi svakoga pravoga sina, i kcher ovolike matere. Imajte samo uzterpljenje &c.

Za dobro, i bitro poznati onu slavu, i millosti, koje pridoshе, illi, da razboritje rekнем, one millosti, kojeje date Divici prie njezine pravednosti iztočne, i prie njezina zacjetja, jest od potribe, da promovimo oni pricludnovati red., s kojim Bog poznavajuch sebe istoga, svoje vlastitosti, i izverstitosti boxanštvene, i svoje prigutje nezrečeno za datie i pokazanše i na dvoru, svkoliko jako, i sladko jest uredio. Vidioje, da je je vrlo pristojalo (pazite dobro) neizmironj njegovoj dobroti za pokazanše i na dvoru, to jest, ošia, i izvan boxanštva, i razdiliti pribilno podpunnosti onoga blaga, i one hazne, kojejeje zaderxavala u istomu Boxanštvu.

ali

a) Job. c. 3. b) Ešber. 15.

ali brez svakoga i najmanjega pomanjkanja, na priliku, da rekne, svidoga sunca, koje premda razdijuje svoju liepu svitlost po planinah, i dolinah, s' svimtim nikada nepomanjkaje obilnost njegove svitlosti; i zato odredio jest pridobroslivi Bog ukazatise i na dvoru zaradi svoje slave, sluxebitise onda i svojom blagodarnostijom, i svojim moguchivom.

Odkuda, s' jedinjenje naravi boxanštvene s' clovičianskom, ili uputjenje Sina boxjega jest bila perva, i najplemenitija s' erba zaradi koje izije na dvor razum, i volja Boga svenoguchega, koji poslakoje poznao, i ljubio sebe, jest hatio poznati, i ljubiti izvan sebe ono dilto, kojeje bilo najbliže istomu Boxanstvu, odlučivši i odabranje, i sve one milosti, koješise pristojale glavi sviu pravduiti. Zaradi ovoga uzroka nije moglo biti, dase onda nepoznade i Maria, josh od onda odabrana kano ona, kojache dati puti Sina boxjemu dase učini clovik, kakojeje poznao David u psimi 44. *Altit Regia a dextris tuis.* I zato buduchi daje Maria u redu u putjenje kakono mati Sina clovičianskoga Isusa jest takogjer (premda razlicito) s' jedinjena Sinom svojim i u odabranju, i u punnosti sviu milosti, i u s'vetinji prie, negosu sovim bili nadareni i Patriarke, i Proroci, i Apostoli, i mucenici, i divice, i izpovidnici.

Ovo razumivši, svaki od vas vidi bistro, da buduchi Maria perva, i najbliža Isusu, i po Isusu istomu Boxanstvu, jest takogjer s'udnovatim nacinom postavljena odmah za Isusom s'vetu sviu dillah boxanštvenih. Odkuda, nedalo nebo, dachu ja izvesti, i rechi ono, s'htose izveli, i rekli u jedno vreme mnogi Nascitelji u svojih skulah, nego samo velim, da kakogodje Maria i u s'vednji, i u milosti pridnja od svakoga stvorenja, takoje pridnja bila od svakoga takogjer u razumu, i volji boxanštvenoj. I ako za proslaviti Sina boxjega Isusa pisaoje Ivan Evangelista, daje Rics bila u pocetu, i daje bila pri Bogu; za proslaviti takogjer Mariu mogu rechi (premda razlicito) daje bila pri Bogu, jerboje bila u razumu i volji boxnoj. Ovo isto porverdide moxe na dilje iz pisma svetoga, buduchi da sva ona, kojale govore od uputjene Mudrosti Sina boxjega, sva ona velim, od svete Cerke pripisujose i Marii. Shtijte vi fami, i najtichete, daje Maria najperva izishla iz usta privisokoga, i daje s'hnjima bila onda, kadafule svaka uregivala u). *Cum ea eram coeula competens.* S'hnjimesam bila onda, kadafese nebom pripravljala s'htina, kadafese okruzivao okrug sviu krajevah

jevah njegovih, kadafese razdijivala kraljevstva iztočnala. Svojimefem bila, kadafese stvaralo i tunce prisijano, i mitec toliko svitli, i zvizde toliko i tako fivjuche. Svojimefem bila, kadafese utverglivao temelj zemlje, kadafese mirila voda fviu vrutaka, kadafese fisanje, i skupile fve vode, da teku u more. Priptavlafofeje Angelom bifivo privifoko, a Maria ondife nahodi kakono odabrana Kraljica njojva, kojojfu pefli imali sluxiti, i gajru krunu pfefti, i priloflje kititi, i poručivanja kano Pokbfni derofti. Davafefje Angelom ona velika zapovid, da poznadu za fvoju glavu, i fvoja Gofpodira dojduchega Mefiu, a Mariu kano onu, kojamu ma dati fvoju putt, i cfovicianfivo. Potvergjavafufe Angeli u oroj millofti, kojafje fvojima rodi po kripofli dojduchega Odkapitefa, a Maria ondife nahodechi kakono pervaodiena milloftih, prilikovana onomu novomu i svetomu gradu, kojje imao za temelj kamen diafpar, za fvičnjak jagajca, a za Cerkvu iloga Boga.

Hodite fada ovano vi, koj stolkom nagloftjom iztraxivate ovu Divicu nefefku, xeljni nafititi s-njezinim pocetkom vasha iztraxivanja; hodite velim, i najrichete, daje bila njezina ufpomena u narodih od vikovah, blagofovljena prie fviu oafih odabranih, koifui imali biti upifani u knjigi jagajca. Privratite fvekolike fвете liftove, i najrichete, dafefe fvaiki od Prorokah njoj radovao, i nje s-prorocanfivom, i u prilikah slavio. Njuje vidio Ezekia kano ona vrata zatvorena fvakomu, a famomu Bogu od Ifraels otvorena; njuje vidio i promifhijao Uta u onomu xivonnu, i pribilomu oblacaku; njuje gledao David kano novu Sion poljublenu fverbu fviu pribivalifhtah Jacoba. Ogljedalo, ali brez fvače, jefstu rekao Ceraveni: priftofjeali brez straha jefstu imenovao Daniel. Ruxica, ali brez teraja: ftećenac, ali zapeofitjen: mitec, ali brez pomerćanja nazvanaje Maria u pifmah; gdi tak gjer viſhe nego igdi zazivafte ſlackina imerih od golubice, od zarocnitce, od fefire, od priafeljice, od lipe, od ſame, od izverfite, i od neomachene. Maria, kako govore fvedi Orci, jefst prilikovana i u ſhibki Moysfic, i u neizgorljivom germa kupinje, i u fupu vattenomu, kojje u tavnaj nochi fvitio. Mariſte pripifuju izverfiofti lipe Rakelle, borenje slavne Jaelle, pridobitje iſke Judithe; i najpofti otajfivenim nacifnom Maria jefst cedar, i cipres, i maflina, i ifljan, i fverbu fvega planica Liban, koja fvojim pribilim fngom ukazuje Marie cfiftochu. Ali, ovdiche moxebit & oigod rechi: a gdje bila Maria onda u ono vreme, koje pride nje-

szezino zacietje? gdje bila onda, kadafe otvori harna boxanstvena, i onda, kada bia ona toliko u pifnu prilikovana? Ovakvoga opet ja pitam: a gdje bio Ius onda, kadafe otvori Boxanstvo, kada bia odabran za glavu svih pravednih, kadafu Proroci toliko s-pri-likama, koliko prorocanstvom pridkazivali njegovo uputjenje, gdje feje zabodio onda Ius? U Bogu SS. kako Sv. Ivan Evangelista na pogl. 1. uci, u Bogu jeste zahocio: *Quis factus est, in ipso vita erat.* Ius kao dojduchi Mefa, i Odkupitelj svega pokolenja cto-vicfanskoga jest imao onda svoj xivot u Bogu; i u Bogu takogjer imalaje svoj xivot i Maria kakono mati jednorodjenoga Sina nje-gova.

Megjueo dojde, takoje, dojde oni frichni clas zacietja Marie, u komu kolike primi millofa tkodne izkazati? Vidioje priliveli Otac od millofardja svojim neizmirlan pogledom svekolike narode i proshaste, i doshaste, gdi pruxaju svoju ruku na onu zabranjena ja-buku; a Mariu fama, kajafe uklanja, odkada posli odredio jest u-zderkatju na zacietju, gafe nebi omachila sonim grihom, u komu svi ni zacieti jesno. Plemenito od nje zacietja pifaoje Ivan Da-malcan, kada ovako veli: a) *Natura gratia gemens antequam ausa non est, na zacietju ove nebeske Divate narav jest se uzstavila, ni-tije mogla dillovati, cfeakajuchi dostojnu ruku iz neba za ovi po-fao.* I zaiflo fama promislite potvachenje Marie i ostalih pravednih, i vidichete kolikaje razlika megju njima. Posvachenje bio u utrobi matere svoje i Ivan, i Jeremia, ali kada? Onda, kadafeje jurve gub bio metnio u posidovanje njiove dushe, onaje topervu, za iziraci grih na dvor, unishla milloft u njiovu dushu. Nije ovako bilo s-Mariom. Onaje imala u jedno vrime od Gospodina i dushu, i milloft, veli Jerolim od Marie, shco Augufin od Angelah: *Bra-t-Deus in ea coelestis naturam, et largiens gratiam.* Za uciniti ovo lipo-dillo, teje, Maria, sam Bog pruxio jest svoje desicu primogucha, i na takvi nachu pride grih, turi svit na fracu, zauzda onoga iz-traxitelja od opchenoga duga, i za nakititju svojom milloftjom to-likoje hitar bio, da nije pripustio ni najkrachi clas nepriatelju, da moxe rechi mojjaje, ili mojjaje bila. Sada vi fama fuchte, kolikaje Maria uzvisheas sverhu svakoga stvorenja? Onaje fama, kajafe aka-zivati moxe oslobodjena od opchenoga potopa griha; onaje fama ona korablja pridobitnica, kajafe vozashe sverhu vseh velim li-cem: b) *Ego in fluctibus maris ambulavi.* Onaje fama, i jedina, koja moxe

a) *Orat. de nat. Virg. l. 12.* b) *Ecol. 24.*

moxe ukazati i prid nebom, i prid zemljom svoju čistochu nizada neomachenu, svoju lipotu nidad neporashenu, svoju čistinu pocele-cka, i svitlino svoga porodca: *ona est stella mea, et terra eius.*

Bilaje, istina jest, dara milloft od milločrdnoga Boga i drugi- ma svetima, i odabranima; i namise daje ona milloft, kojase zove posvechujucha, na svetomu Kershtenju; ali shtomu ova prama Marii? Kazitemi, do sedam godinah nashoga ditinstva, kadaše pocsme razabirati dobro od zla, kakav plod, kakve dobro dilo ucinisimo sonom milloftjom, koju dobisimo na svetomu Kershtenju, i fosima kri- postma bogoslovama Virom, uslanjem, i ljubavjom, kojefu onda živene u nashu dushu, kakav plod? Stanovito od sv. Kershtenja do sedam godinah stajalisimo i xivili badava sonom milloftjom, i s-kripostma; odkuda akole shto esapiti moxe, valja dase esapi, shtom- jmo zasluxili posli sedam godinah, i kakvasimo dobra dilla ucinilis predmase verlo bojim, jerbo u sedashnjega zarashtaja diti malose vi- di ploda od Vire, uslanja, i ljubavi, negose vide pogergjenja vire x-plovanjem, i proklinjanjem . . . i zato od ovakvih negovorina, veche govorim od ljudih svetih, koifu posli sedam godinah radili kano dobar poslanik u vinogradu Gospodinovu do najvishe izver- fitoski; i pak ovaku svakolika jedno nishjo prama Marii, budoci kadnje ni jedno oka tresutje nije bilo zaludo, i zatole od nje go- vori, daje cvit njezin plod bio: a) *flores mei fructus.* Vechma's u onomu prvomu citaju ljubila svoga Boga, nego ikol Angeo, ili blaxeni.

I ovo sada mislim, dachete razumiti ono, shtoje receno od nje po Proroku: b) *Paradiseus ejus in montibus sanctis.* Koi hoche, da uzige na verh planine, valja da pocsme ozdol od ravajce, riti moxe dko odletiti na verh svecirje, nego valja, da ide od skalina, do skalina, od kri-osti do kriposti, i tako fvc na vishe. Ali ne ovako Maria; onaje došla na verh kakoseje maknula, i gdi svaki Angeo opocivna, i svaki sveti svershuje, ondi Maria istom pocfi- ma, i zato njezin temelj jest ondi, gdje drugu svetih sverna; i bash takoje dostojalose, dase ovi grad boxji s talikina milloftma nakiti, gdje on posli svoje pribivalishte imao, kako ona ista svi- docfi: c) *Qui creavit me requiescit in tabernaculo meo.* Odkuda hotio jest, da Marii kruna bude od svitlih zvezdah, Marii da sunce za plasht ima sluxiti, Marii da mifec pod nogama bude, ili zato, da ni snogama netakne zemlju, ili za ukazati, daje od verh glave do
nogu

a) Eccl. 24. b) Psal. 86. c) Eccl. 24.

nogu sva čista, i neoskverajena: a) *Tota pulchra es, et macula non est in te.* Josh od onoga čfafa, od kogaje pošlala biti Maria, tolikaje krila zadobila po milostima, koje imade, daje uzletila svaki skalini, svaku kripost, i sve krajine tebeske orudafe shetajuchi, i obilazrechi brez pata ikakvoga: b) *Gyrum telli circumi sola.* Dobroje dakle sedio Petar Damiani od ove Divice pričiste. Angeli u nebesih, veli on, ušashe oholo protiva Rogu, hoiučhise učiniti pričisti njema; ljudi opet na svitu svojom nepokornošjom dignushie vojsku, kudgodieje okrenuo vidioše josh frisake stope grihah, i pogerljenjah njegovih zapovidih; zaradi toga usillovanje bio sluxitise prioshtrou svojom pravdom protiva njima, kako dobro znade i lucifer, kol bia bacen kano munja u pakao, i Adam svoima sinovima, kol terpisie prioshtru kashtiga, i terpiche dok bude svita. Kada evo Bog svemoguchi kano oni, kolie umori od ervanja, bace macs iz svoji rukah, i uzima za svoga druga samo miloserdje, pak otide, i zatvorise u onoj bashčfici od razkoshja, tojest u prilipoj dushi Marie. u kojoj samoj nenaide griha, nego najde mir, i pokoj. c) *Deus sibi consecravit in Virgine reclinatorem alicum, in qua sola se post simulius Angelorum, et hominum reclinavit, et requiem invenit.*

A shtochu šada rechi, od one slave, i šahle, koja slidishe neoskverajeno Marie začetje? Vaskoliki svit skupiošeje i ushao oboruxaa za braniti ovo otajstvo s vechim prigudjem, negofeje skupio puk Israelski za braniti onu korabliu mira. Vidihishe neizbrojeni Otcí, i Latinski i Gerski, gdi čfife s veseljem velikim i radošjom svetkovinn nazivajuchi nju slakkima imenih svu čfistu, svu svetu, svu neoskverajeno. Vidihishe od jedne misli i Rim i Carigrad, nitiseje protivio Carigrad Rimu, nitije Rim imao potrebu slati onamo svoje Pokliffare zaradi ovoga otajstva, buduchi đafuju svikolici ochenim nacfnom nazvali čfistu, i brez svake mache. Ili Sabor Tridentinski zajedno svetima Otcima slavilisu, i poštovali neomachenou začetje Marie. I šada slave i poštam i Spanjulska, i Niemacska, i Kralja, i Cafari, i Medroskupštine, i Načstetli, i Bogoslovci, i bash mlogi zakletvom, i zavitom. I oh koliko veselje jesu imalah njiova perah! koliku radoš nilovi glasovi! koliku razkoshje njiova šerdca, svikolici kano otimajuchise, i nadnechuchi za proslaviti ovoliku mater dobro znajuchi, da kol nju prosvitiluje, život vicini imati bude: d) *Qui elucidant me, vitam aeternam habebunt.*

Odo.

a) Cant. 4. b) Eccl. 24. c) Serm. de Annunt. d) Eccl. 24.

Odovuda jeft, da ja sada na sverhi moga govorenja, za me-
 chi podtaknuti i naša serdca na poštovanje pričifitoga zacfetja
 fveda ovoga nebeskoga, nedonosim na prvo, nego ricli Anfelma
 fvetoga ofobitoga Marie ljubitelja, kol ovako govori: Nije pravi
 ljubitelj Divice, kol nju u danashnoj fvetkovini nepoštuje: a)
Non est verus amator Virginis, qui respicit diem sui conceptionis colere.
 Od onih, kol nju poštuju u drugima fvetkovinama kano na ocfi-
 fjenje, na uzvisjenje, na pohodjenje, na porodjenje, na uznesh-
 nje, od onih velim, nemoxefe rechi siflinom, daje Divica ufadila
 u njiovih serdcih svoje korenje, veche famo grane, i zato takvi
 nisu od onoga puka, od koga ona veli: *et radicavi in populo caro-*
rificato, i ukorenifamfe u puku slavnomu i poštovanomu; njezino
 pravo vrilo, podzetak, i koren jeft njezino slavno, i neoskvernje-
 no Zacfetje. Dan zacfetja njezira jeft dan najplemenitii millofti,
 jerbo u ovomu danu zadobilaje Divica milloft najplemenitii: dan
 zacfetja njezina jeft dan, u komuje utemeljita kucha i prbivalifite
 Boga, i jerve u ovomu temelju zadobilaje Divica milloft toliku i
 takvu, kakvu nijedan fveti, nijedan angeo nije imao. Akuje da-
 kle toliku milloft imala, kako neche blagodarno millofti razdijivati
 ofobito onima, kol nju u ovomu otajstvu poštuju, i slave. Po-
 ahtujemoju dakle, i s-otvorenima perfama, i slobodnim jezikom pi-
 vajmo na slavu nje Zacfetja, i racimo: Zacfetje tvoje Divico Bo-
 gorodico dondo jeft, i navifilo veselje svamu svitu. I kada veche
 tolikofmo omachiti, i oblatid s-griflimu, molimoju, da nam izmoli
 milloft, da barem od danas ofiti u millofti boxjoj xiviti moxemo,
 i ofiti u millofti boxjoj takogjer sovoga svita primijenti. . .

NA

a) *Apud Gers. ser. de concepta.*

NA DAN PORODJENJA ISUSOVA.

*Apparuit benignitas, et humanitas Salvatoris nostri Dei,
Ad Tit. 3.*

Bilo je veče četiri hiljade i više godinah, kakoste javile svitu ovomu svekolike vlastitosti, i izveršivosti božanstvene kakono na jednomu prikazalishu: i kako govori Sveti Bernardo: a) činilošeje viditi svemogućstvo u stvaranju, mudrost u uregjenju, provigjenje u vladanju, veličanstvo u prvelikom dobročinjenju. Ukazalašeje pravda božanstvena strahovita u opčenomu potopu; jakost pricuđavata u Egiptu; blagodarnost u Palestini, uzterpljenje u pustinji, znanje u Salomonu, krotkost u Davidu, i tako od osalih božanstvenih izveršivosti. Samo shteje osala dase ukaxe ljubav, koja bilaje, istina jest, na svitu; ali, da rekнем ovako, priobucena i uztegnuta s veličanstvom na takvi način, daseje vidila oboruzana s munjama i gromovih. Bilaje, istina jest, zarucena, ali zarucnicom prilikovanom jednoj strahovitoj, i uregjenoj vojski: b) *terribilis ut castrorum acies ordinata*, hoče rechi: kushaoje ovu ljubav Noe Patriarka, ali smisharu s razrušenjem vitrovah, kishah, i potopa opčenoga: kushaoje Abram, ali sa strahom velikim na poivetilishu fina svoga: kushaoje ovu istu ljubav Lot, ali začinjenu terditosljom vatre nebeske. Ukazaošeje bog ljubezniv Jakoba, ali na verhu jedni skalnah; ljubezniv Moyzi, ali u jednomu goruchemu geromu kupinje; ljubezniv Isai, ali sverhu jednoga livajuckega pristolja svoga mogućstva; i tako uvik, i svagda vechrašeje božao poradi veličanstva, nego ljubio poradi dobrote. Kadachemoga dakle vidici (govorilishu oni Patriarke i Proroci) kadachemoga jedan put viditi u svojoj lipoj svitlosti, obucena u svojoj ljubeznivoj haljini? Kadache veče jedan put dođi ljubav ona xelina od sviu terdcah, od sviu narodah? Ah neka dojde, i nekase ukaxe jedan put, daju gledamo brez straha, daju zagerlimo brez uzslavljenja, i daju ljubimo brez

a) Serm. 1. de Nat. b) Cant. 6.

brez pogibili. Nekako otvori zemlja, da vidimo našega Spasitelja: a) *Aperatur terra, et genuit Salvatorem*. I evo vechie jedan put ukazal: i dojde knami ljubav: b) *inclinauit celos et descendit, descendit super terras ventorum, sverhu krilah vitra, tojest po kriposti Duha svetoga i jednomu pribitomu oblacska snigje u krilo pricistie Divice Rics Boga, i falshavshi pribivah u nani. I oh kakva ljubav! ljubav od serdca, ljubav neizmerna! Nemozete vishe sakriti, nemozete u otajnu biti, jerbose vidit srashima oclima danas: *Apparuit Sc. ukazaloseje dobrostvost, i sfovicanstvo Spasitelja nashoga Boga. Promislino dake, jeli mogache, daje u ovomu malenomu dretcu toliko visoka ljubav. Vi megjeto inajte uzterpenje, a ja poslimam.**

Ukazaloseje danas ocitio ljubav Boga prema ljudma, kada gledamo srashima oclima nashoga Spasitelja. Nijese mogao viditi prije toliko kadje bio u krilu Otca od vika, koliko dokje bio u utrobi Davice za vrime, ali evo danas vidise, i danas izvershujeje proto-csanstvo Oca, po kojemu ovako rekao: c) *Diligam eos spontane*, illi kako drugi shtie, *manifeste*. ljubiche nji ocitio. I zašto kako nas nije poljubio ocitio, kada evo za priliku nashu ucinjien jest, i ikakovo jedan ad nas clovikom postao: d) *in similitudinem hominum factus*. Ucinioje on, mogu rechi s Teodoretom, ucinjioje on, veliki, namu kao oni Likari, koji ošobito ljubechi kozagod bolelna, neshahu drugoga kajemu, nego oni sami idu, i ne samo uderanje xile kushaju, nego i sami svojom rukom licsega, e) uzimaju gvozdie, i njegove prishte riku, ranne zavijaju, nitl bixe od smrada one mesotravnice. Oh koliko ljubezniv Likar bio jest nash Spasitelj, koji imajuchi tolike sluxbenike odebrane, kojnaje priporucitii mogao nasho ozdravljenje, savimtim hotioje on sam knami doiti, uciniti nasho ranne, i ocistiti nashu gnjlost; pacse s-ovim nezadovoljan, hotioje on isti kushati i primiti uzicanje, i popiti gorkost lika. Odkuda za ozdraviti nashu ohlost, evoga ucinjiena malena; za ozdraviti nasho pokude, evoga ostudenita; za ozdraviti nashu tverdost, evoga omeishana; za ozdraviti nashu serditost, evoga krotka; za ozdraviti nasho ponostvo, evoga gola; za uciniti nas vikovicne, evoga podloxna vrimenu; za uciniti nas bogove, evoga ucinjiena clovikom; za dati namu svoje bogatstvo, evoga ucinjiena sironashna; za dati namu zdravlje, evoga danas ucinjiena bolelna. Kojta ljubav prividoka mozete izporediti favom jednoga Boga, pre, mako dretca u kolivki?

Uka-

a) Ista. 45. b) Psal. 17. c) Ofs. 14. d) Ad Philip. 2. e) Lib. 6. de Grac. c. 78.

Ukazalaseje dobroćivost Spasitelja našega Boga, jerboje srišao knami na zemlju nash Spasiteli. A odkudaje doshao? Iz privokoga neba: a) *in fumo celo egressus est*. Slushajte samo kako govori on isti josh u nebesih nahodećite po Proroku: b) *Et nunc quid mihi est hic, dicit Dominus, quoniam ablatas est populus meus gratis?* Videćhi Sin boćhi svit ovi vaskoliki u suxanstvu grihah, i serone paklene, shto ćhinim ja ovdi, govorioje, shto kaćim? ěko me zaderćaje? Shtocħa ja ovdi u nebesih? Pustite me, da inijem na zemlju, i da oslobodim od onoga suxanstva, i ipasim vaskoliki svit. Ākoje pustireme, nitime zaderćavajte. A tćkogaje zaderćavao? Āćniloćeje, daćaje zaderćavalo njegovo blaćo, njegovo bogactvo, njegovo razkosħe. Āćniloćeje, daćaje zaderćavalo to, jerbo nije imao potribe od nas, buduć blaxen, premdaje iva zealja neććichna. Āćniloćeje navlastito daćuga zaderćavali Anćđeli svojom saħlom, svojom pivanjem Arkangeli, svojom klanjanjem Mogućstva, svojom vernoćtom Kripostli, i svojom ljubavjom Serafini, koji svi prama ljudma jeću kano more pran jednoj kaćpljici; i pak nitko, i nikakva jakost njiega mogla uzderćati, da nedoćde knami na zemlju: *et nunc quid mihi est hic, idest, in celo?* Kako tomaćhi Ugo Kardinal, kano dabi hotio rećhi: ništa nesħtimam svokoliko nebo, nemaćim ništa, sħto inam tolake podloćnikie prićvite, i virne; ništa naneće nije ććinilo od ive one slave, ako nebi bio doshao na zemlju, za moćhi doćići ipasenje onoj poslednjoj ovcici, svakomu grihħoćku premda nedostojacna, i bicećhema. Ostavioje, akoje ovaćo slobodno rećhi, ostavioje takogħer Krišto svoća Otca neostavivħiga, za ljubav nashu. O ljubav privokola! ljubav neizmorna!

Ukazalaseje ljubav danas, i doshao knami na zemlju nash Spasitelj; ali znateli skolm putom, i kakoje doshao? Vidilagaje njegova otajnica zarucnica dolaziti daće ućovici, i videćhiga zavapilaje: c) *Ecce iste venit saluus in montibus transiens colles*; ovo ovi dolazi skaćsuchi po planinah, i prićkaćsuchi berdah. Prishaoje vićokie planine punne oštrogga kamenja, prishaoje berdine veoma sterme, i punne dracsja. Āljuje samo s-uzterpljenjem, i ććuditeće. Bilaje jedna privokola planina nedostojnoć našega tila, malovridnoć našega plemena, nezasluxenje nasne naravi, grih izćocsi, poradi koćaćmo svi zasluxili smere, i smert vikovicnu; vidioje on ovu planinu, i prishaoćuje. Bilaje jedna veoma sterma planina vaskoliki svit ovi, jurve potavnit, i ogrećnut u grihħima takogħer sadanjima,

ko-

a) *Psalm. 19.* b) *Isa. 2.* c) *Cant. 2.*

košuga utapali u polovici zloche; vidioje on i ovu planinu, ališe neprimade. Bilaje jedna planina, kojoj ni prišupiti niješe moglo, videchi on svoj odabrazi pak, i svoj grad Jerusolim punn zabluge-nja, ališe svoju Crkva otvorenu svakoj zlochi, i opacini; vidioje i ovu planinu, ališe nezustavlja. Bileše šerme berdine, dacheše morati roditi po naregjenju svoga Oca pod jednim šilnikom; dache morati haracs platiti prie negofe rodi, dacheše morati roditi izvan svoje domovine; dache biti izagnan iz grada Betema; jerbo neche našti za sklonitiše jedan buczak od milioerdja; vidioje ova berdah, i prishaoje. Vidioje, dache biti traxen od širada na šerit, dache morati bixati nohom u Egiptat; vidioje svaki sud, gdjeche biti obtaxen; svaki put, kudache biti vogjen; svaku psovku, s-kojona-che biti pogergjen; svaki udarac, svaku nepravdu, svaku ranu, kojiche primiti, i šavimtim nekafni. Vidioje najposli one najme-efnie planine maslinsku, gdjeche početi, i onu drugu kaivarie, gdjeche sverškiti svoju prigorku muku, i pak niti kafni, nitiše frashi. Hočeteči znati bracho puidraga, govorim švima Cergerom, nje-gove koracšaje, kakoje hodio? evošu: a) *De utero venit in utero,* de utero venit in praesepi, de praesepi venit in cruce, de cruce venit in sepulchro; i nebesah dojde u utrobu, iz utrobe u jesle, iz jeslah dojde na krix, a škrixa u grob.

I nishtananaše švit ovi opaki ovoliko dobrotu, i ovoliko ljubav nije poznao veli Evangelista: b) *Et mundus enim non cognovit.* Ali premdaje švit ovoliko nezafahlan, on šavimtim ne šamo daje uzeo naše šfovicsanšivo, nego još ješt hotio roditiše u zemli ne-plemenitoj, i širnasanoj. Kakvo mišo ješt pogerdnic, i širnasanic od onoga, kojeje okolo Jerusolims? Kakvo mišo ješt na švitu ješt bilo ševridnie za porodjenje jednoga Principa, jednoga Kralja, jednoga Boga? Tkofeje rodio ikada potribiti, i širnasani gledačuhiga zdvora? Nešta na švitu šfovika, koji nije bio primljen na svomu porodjenju u jedru kakvu takvu šobicu, na jednu kakvu takvu poštelju, i beshiku. Mi švikolici, koife ovdí nahodimo, ješmo bili bolje rodjeni, i primljeni, nego ova ljubav, kojeje daras porodi, šus. Ah Bože dobri, ah Mudrost vikovicšna! jate promišljani, kadafi učinio tvojom šefnicom ovu šhirinu švita, i šfidimše. Zari-di nas dakle učinioši tolke naslone tazkoshne, tolke ravnice krašne, tolke berdine zelene, tolka pošja plodna, tolke zemlje ple-menite: a za tebe odabraši od vika, i pošli učinio jednu kolibi-cu,

a) Rom. 29. iz Evang.

b) Joan. I.

eu, jednu falicu, jedan triem od slame, jednu malu jamu, kakoju-
je nazvao sveti Jerolim, kojijue vidio: a) *parvam terram saramen?* Za-
radi nas Kraljevstva toliko profrana, derxave toliko glavovite, i
svitile; a za tebe jedan bucxak, jednu shipilju, od koje nemoxe bi-
ti pustoshnia, ni strahovitia? i tako ciniše dafi bio bacen na zem-
lju, a ne rodjen? O Boze moj! O Cledo nebesko! Kolikofi nas
po ljubio?

I shtoje vishe, promislimo mi, kadafmo jurve u ovomu sla-
dkomu promishljanju, promislino velim, kadaje doshao knami, u
koje vrine, i u koje doba? Doshaoje, kadaje vaskoliki svit kano
rekavishi bio krivobogoshtovnik, i klanjaofe mramorna, xivinama,
i paklu b) *Cum pene totus mundus servitibus idolis.* Kadafufe razshiri-
vala po svuda svetogerdja, rodoskvernenja, zablugienja, zloche, i
opacifne, kadafufe grili slavio ne samo u Europi, Afii, Afriki, ne-
go i u Palestini, i u gradu svetomu, i u Cerkvi njegovoj. Doshao-
je, kadafu sinovi Adamovi zasluxili svojima grijihima ferditofsi, gro-
move, prokletstvo, i olvetu pravde boxanfvene, ondaje doshao,
i ukazaoje sin Buxji na zemlji vas pxexen od ljubavi. Ali shto?
ja gavorim vrlo opcheno. Da kadaje doshao pridobroshivi Bog i
Spafitelj pash knami? Kada? Slushajte Mudrofi vikovicenu: c) *Cum
quietam silexion contineret omnia, et non in suo cursu mellem iter haberet,
omnipotens sermo tuus de celo a regalibus sedibus venit.* Doshaoje u naj-
veche mucfanje pol nochi, kada nitko o njemu nije ni mislio, ne-
go svi moxe biti makolo sladko spavali, illi bash i ondaga uvrtigli-
vali. U pol tavis nochi! Tko misli na ovo veliko dobrocinstvo?
nitko. Tko teresh onamo k-jaslicama? nitko. Tkoma zefahiljuje?
Tkomufe klanja? Tkoga poznaje? Tkoga barem gleda, i xali? ni-
tko. Jest potribito, da idu Angeli onamo k-pafsirom u bliznju pu-
stinju, gdi svoja slada cshavaju, da barem od nji nekoliko dojde, i
dase poklone rodenomu Kralju neba, i zemlje. Najposli, doshaoje
u vrinenu sudenu, kadafufe smerzivaju svalka i lode, u vrincuu naj-
dofadljivijemu svakolike godine za jedno dicesce, kojefe rodi. O
ljubav neizmurna jednoga Boga prama ctoviku! Ako ovo nije ljubav,
kojacne druga biti?

Nitije ovdi vshrhila ljubav njegova prama nami; zashtobo
pogergjerja primira za ljubav nashu nazvaoje svoju slavu; i doshav-
shi knami cshinuje ocifto proglafiti po svomu Kvangelifli: d) *i vi-
dismo slavam njegovam, slavam kano jedinarodshjega od Ota.* Ali kojaje ovo
sla-

a) Epišt. 18. b) Glaf. intercal. 16 c. 43. Eccl. c) Sap. 18. d) Jom. 1.

slava, koju vidismo, i koju mi danas vidimo? Njegove jasle, njegova slama, njegove dvi xiviniće, kojega grm, njegovi povoji šromashki, u kojima je zavijen, njegova štalica, kojagaje primila; svekoliko ovo zove svoju slavu zaradi ljubavi naše, jerbo kako veli S. Antun od Padue: a) *razkoshje njegovo, da rebnem suko, ješ njegova slava biti sa slavena sfolejanetna*. Svoju jakost za ljubav našu zove slahost, kojaje na sebe czeo oca, kadaje uputio u utrobi pričfite Dvice: svoja terpienja zarad ljubavi naše takogjer zove svoje razkosaje: b) *et nos ulominatio mea in deliciis meis*. Onu tajnu noč imenuje svoj dan, kojaje nishtanemanje cfinio posvetiti s-pisnama, prosvititi s-vatrama, proglasiti s-glašovima, navistiti po Angjeleih vesele veliko. U ovoj svojoj noči, pacfe u ovomu svomu danu cfinioje, da izigju nove zvezde u ifoku, da procvatu loze u vinogradna Engaddi, da izviraju studenci ulja, da teku potocfichi bslana, da zamuku krivi bogovi, i naposli razaju svidost po svema (vitu: c) *populus, qui sedebat in tenebris, vidit lucem magnam*.

Ali što ja ovoliko razloxim od ove ljubavi? Dofaje akoju vidino s-nashima ocima. Hodite, molim, jedno malo izmoom, u-nigljno u onu štalicu, i gledajmo, mozelile viditi jedan Bog ljubeznivi, dobrostviti, i krotkii? Viditeli, kakoje jurve na fraku metnuo svoje štrile, pustio iz ruke prioshtri macs svoje pravde, skinuo sa sebe velicanstvo, ritje što uzderxao oim same ljubavi. Viditeli ono diteice boxanštveno svekoliko lipo, svekoliko plemenito, svekoliko xajno: d) *delicias meas totus desiderabilis*. Kakve ocfi vedre! kakvi pogledi slacki! kakva usta ljubezniva! kakvo lice drago i veselo i u istomu placfu! lipoje, ako placke; lipo, akule smie; lipo, ako orvon; lipo, ako zatvori svoje štrile ocfi; lipo, ako bdie; lipo, ako spava; lipo, sverhu svake lipote: e) *Speciosus forma pro filiis hominum*. I svekoliko lipo, i priobratito u ljubav, Svermogactstvo u ljubav, Providjenje u ljubav, Mudrost u ljubav, slava u ljubav, velicanstvo, pravda, neizniknost, svakolika u ljubav. I premdaga vidite onako malena, i istom rodjena, ssvimim neka znate, da svekoliko cfini za ljubav našu. Placke, ali za ljubav; shuti, ali za ljubav; lexi, ali za ljubav; zebe, ali za ljubav; ukiva, ali za ljubav; terpi, ali za ljubav. Svekoliko cfini za ljubav, jerbo buduci on cfovik-Bog, svaka dobro zrade, i zato nečfni kano druga dicica, neterpi šilom, nisi za nevolju, nisi od neznanja, nego terpi, i cfini svaka od svoje volje, cfini s-odabranjem,

a) Dom. 3. pofl Pent. b) P/al. 138. c) E/a. 5. d) Cant. 5. e) P/al. 44.

i s-takvim odabranjem, daje to od vika odredio, samo što facts ukazuje ocifito onu ljubav, daje viditi, kojnje od vika derxao fakri-
venu. O ljubav prigoruča! ljubav neizmira našega Boga!

Sada na fverbi moza govorenja jeft potrbito, da znamo uz-
rok, zaštoje k-nami došao prinilloferčni Bog, i nas ovoliko pu-
ljubo? Ja donofim na prvo rieči S. Auguftina, koí ovako govori:
a) *Neprecima zatois Ius doibat, da ponnade efovik, koliko njega Bog
ljubi, i da zaradi toga ponnade, dase na ljubav onoga, koje njega prje
ljubio, uzex.* I ništranemanje tkoje koiea ljubi? oh kolikoi ima,
koí i nemisle! u iljoj ovoj Svetkovini od ljubavi oftavljate poglavi-
to, i u mnogina najmanja mišo jeft, daje odgovori ljubavi toliko
velikoga ljubitelja. Ah nezatahni fvitve, ah fvitve nešpozrani! Gledaj
tvoga Boga, koje zaradi tebe rodjen, i koí zaradi tebe placfe, a
tiga nepriznajesh uvrigivati i ovako ma'ena, i ovako ljubezniva?
Gledaj pricernoga obraza fvitve, gdje svi Angeli redom silaze iz ne-
befah u štrahcu, i njenuše pomzaju, klanja'u i na slavu njemu pi-
vaje ljubechiga ljubavjom priuzganom prenda nije na febe uzeo na-
rav njovu, nego narav i put našu: b) *inquam enim Angelus ap-
prehendit, sed formam Abraha apprehendit.* Gledaj fšvntim fvitve neza-
fahni, koliko Angelah dolazi, a od ljudih kolikoi dolazi u fšlicu? malo,
i vrlo malo. Ofavirje Bog kanoti jednoj famoj Divici u
onoj jani. Ja znamem dobro, daje njoj njezin Bog, i njezino ofo-
do rodjeno račoši, i ona njemu; ali kakogudje on vaskoliki zara-
di nje, takoje i vaskoliki rodjen zaradi nas: *nobis datus, nobis natus
ex facula virginis*, shtoje illo i Angeo pivao, kadaje pafiurom, i na-
mi rekao: c) *jerbofe voafen osmi danas Spafitelj fšita.* Odkuda fvakí
od nas moxe rechi s-Apofolom: d) *qui dilexit me, et tradidit semet-
ipsum pro me*, koje ljubo mene, i dao febe iftoga zaradi mene. Da-
kle fvakí, ali ofitoga ferdca, kano daje za fškoga po nafc i za
fama doškao, nekife priblixi rodjenomu ifufu, nekiga u narucfaj
uzme, u fvoje kulo pritifre, i brez fšraha fvakí nekaga ne famo
gleda, nego i zagerli, i ljubi; daje tako od fštalice ucfini neba, od
ljudih Angeli, od Angela Serafini za mochi ljubiti brez prišanka o-
nu Fubav neizmira, kojejeje danas ocifito ukazala. *Apparuit ben-
gnitas ifc. . .*

NA

- a) Cap. 4. de Confuetum. vnišm. b) Ad Hebr. 2. c) Luc. 2
d) Ad Gal. 2.

Bbb

NA DAN S. STIPANA PEROVOG MUČENIKA.

Stephanus autem plenus gratia, et fortitudine faciebat prodigia, et signa magna. Act. 6.

Nekami oprosti sveći Stipan, što ja nekam njega okruniti danas sanjegovim lipim imenom, niš proslavitiga kakono krunu mučenikah, i kakono pervoga svu mučenikah. Mlogifa bili Slavitelji i fucna, i sladkorisni, košu svojima plemenitina govorenjina, i razlozima mloge prigodi, da viruju i koine Stipana velisoga svetca zato, štoje on od svih mučenikah prvi. Ja nisam protivan niovoj fridi; savrštim imam nišu sanju u njegovom uzroku; jerbo pervine, opehenim načinom govoreči, nikada nisu izverine ili bilo u usavi, ili u zanatu. Narav počima uvik od nezvernosti volu Filotol. Prie sfovika učinjenc jesu bile xivine, kojelu manje izvršite od sfovika, a prie xivinah učinjena jesu druga tifeš, kojaš oper manje izvršita od xivinah, jerboš neopuhljiva. Promislino cvitje, koikojie iz perva prirode, nezaleđno, i divie, doklega narav nedotira sa svoju izvrinoš, dok nekake svoje pupove, dok neprocivate, dok nerazatru svoje nakitjenje, i svoj ugodni miris nerazširi. U zanatu opet, kojie kaoš leštra naravi, istole dogaja, jerbo perva dšlotvorja, i rukotvorja jesu bila nezredna, a prvi zanacxie neumjetni. Pervo malanje, i pervo sluhdilanje jesu bila toliko nevrigna, daš imala i prikazivala sliku višhe meravi, nego xivih ljudih. Iša milloš, kojaš čini, istina ješ, dila izvršita odmah iz početka, savrštim budučih ona slobodna, nije uvik jednaka, nego napridaje, i biva izvršitina. Milloš je učinila dvanaest Apostolah, i nishanemanje bioš među njima jedan Judo; i među učenicima, među kojimaš bio i danashnji Stipan, ješ bilo odmetnikah, i nevrnikah; i nishanemanje svi ovi, i Apostoli, i učenici biliš prvi. Iši dakle prvi, i prvi mučenik; biš za izgled, i daš jakoš ošalina do naposlidyaga mučenika, ješ velika slava Stipana; ali ovaje slava manja od onu, kojaš njemu vridao.

dao, i dofojno pripisaje. Onje bio toliko veliki svetac, čase od njega nemože reći koja slava, koja nebi bila velika. Velik u svem. Što što pišmo govori: *faciatis prodigia, et signa magna*, Stipan pamt milosti, i jakosti, činishe čudela, i zlameja velika. Ovo dok ja okaxeni, i potvrđim, vi imajte uterpljenje, i pomaju a ja počimam.

Prenakobi ja mogao slavu Stipana u kratko ukazati, i potverđiti, daje bio velk u svemu sonim redkom pišma svetoga: *Stephanus autem plenus gratia, et fortitudine etc.* bash na priliku Davida, koji hotiuchi izbroiti čudela, i zlameja Privifokoga, koja učini u siveranju sveta, u Egyptu, na moru, u puštinj, u zemlji od obećanja, i na drugima mistih, i videchi, da nemože izbroiti ovakoje zaprvao na slavu njegovu: a) *Qui facit mirabilia solus.* b) *Qui facit mirabilia magna solus.* Koi sam čini čudnovata; koi sam čini čudela velika. Prenakobi, velk, i ja ovako u kratko mogao proslaviti Stipana, nishranemaje milocnje ječno malo produžiti moje povorjenje na slavu njegovu, kazivajući osobita čudela, i zlameja njegova. I najprije ja nahodim, daje učinito veliko čudo u puku. Pazite samo što govori Evangelista; kazuje on, da uzmlaxavajučite vski dan broj pravovisnih, i mermļajučih Gerca protivu Xudama; jerbo buduchi ona dobra onda bila opčena, boljmaše provigjate udovice Xudinske, nepo gerske, rekliju Apostoli paku, da izbere febi nekoliko ljudi, koji bi vridni za ovi posao, i koisu života sveta, napunjeni Duhom svetim, i nadareni duhom mudrosti; i tako izabranisu bili sedam Dinkonah, megju kojmaže bio takopjer Stipan, koje odmah počeo činiti velika čudela u puku. Ali koisu to čudela, kojeje činio? A zar nevidite? Stajati u polovici puka danjom i nočom; u polovici jednog mlahstva ženah, i udovicah; imati brigu i nje provigjati; vechati poradi duxnosti svoje sluxbe s tolikima ženama, kojelu po svidocanstvu Duh svetoga c) gorće od iste žene, a megljuto bivsti on uzoriti i pleneiti mladich, pak ostati i biti jedan Angeo u oblicju, biti jedan Angeo u svojoj vsiži, biti jedan Angeo u putti cfovcianskoj; ovoje čudo, da neznam moxelite naiti njemu prilicno.

Menise čini, daje prilicno otomu onu triu mladichah u pechi babilonskoj gđisu gorili, a neizgorili, i sverani od plamena razvezani hadalisu onuda kano po juternjoj rosi pivajuchi; ovakoje dashajti

a) Psal. 71. b) Psal. 135. c) Eccl. 7.

nashnji sveti mladich, u cvitu svoje dobi, ali negori, niti cšial da drugi goro, nije svezan, ali razvezuje, nije urecien, niti uriese, nije prizvanit, niti primajuje. I akoje sonima mladichuh u pechi vidio'e Angeo, ovdí u Stipana jest uputjen: *viderat facies ejus tamquam faciem Angeali*. Jedan Angeo megju plamenom, jedan mladich megju zafidema, jedra lipota lica Angeoskoga brez macha, jedna cšiftocha govorerja brez svake fumaje? menife cšine cšufedela prišična onomu triu mladichah u pechi babilonskoj. Ali sveti Ivan Chrysofion cšlajne stanovita, daje bilo veche cšudo od ovoga, je dnoga mladicha napastovara od jedne xene, tojest Josipa, kojie pridobio i njezino milovanje i njezino pritenje. a) *Non tam admirabile tres parvos in fornace babilonica manere illatos, ut admirabile, et rari, quod admirabilis ille juvenis retineatur vestigatus a polluta illa, et infensa, nec illi cedat.* Josip kakoro ofobito cšudo cšiftoche reprizajefe slaviti od sveti Oraosh; jerho ljubljen, nije ljubio, napastovan nije privođeo, uzderkavan, nije ošao, ošim sama plashra svoga, kogaje pušio, i ošlavoio. Sšvintim cšudo danashnjega mladicha Stipana, nekami oprošiti cšifi Josip, toliko nadvišuje cšudo cšiftoche Josipa, koliko Josip u cšiftochi nadvišuje ono cšudo triu mladichah u pechi babilonskoj; zashtobo Josip nije gorio kod onoga jednoga plamena, nije ljubio ljublen od jedne xene, nije primio jednu ljubav, kojajaje poradi svoga Gospodara, i svoga Boga sa svake strane šrasbila. Ali Šešip jest bio zadaxen vechaši, ne sšjednou, nego sa hiljadu xenah; moraoje biti vidjen od hiljadu ošfju; moraoje provizjati svaki dan jedno veliko mloshstvo udovicah i to u puku, i u puku šastavljenomu od mlogih narodah. Ovoje cšudo biti Angeo u tolikoj tšiftochi, i švkdanjoj zgodi, a biti plemenita i uzorita lica, u cvatuchima svojina godizama, u pogledu ljubezniv, u govorenju sladkochudan, i u švemu svomu vladanju jedna millina, ali na takvi način, da nitje njegova lipota koga mamila, niti mladost njegova od kogagod primanita bila; nitje njegov ljubki sladkogovor mogao biti napastnik, niti od kogagod napastovan biti; vaeše ne samo, da nje gorio sšakajom ljubavjom nečšifom a švetoj duši Angeoskoj, i svomu cššifonu šil., nego josh izlajioje plamen na dvor iz njegova lica, i ošfju, za mochi uxechi vaskoiki puk u ljubavi švetoj; *plenus gratia &c.*

Ali ovaš josh ništa, vechaše, i cšadnavatla ššiviu. Bijeje on dobavitelj i providitelj švoga puka, koja šlaxba jest veoma mašna,

i veoma došadna; jerbo moraoje zadosta učiniti tolikima ljudma, od tolikih stranah, i od tolikih narodah; moraoje slušati svekolike tukbe, tishiti zalosne, miriti zavade, i samrje izkoreniti, shto ili nisu mogli, ili nisu htjeli činiti Apostoli, i zato odredilišu daje izabera sedam Diakonah za ovu sluzbu, da tako oni imaju mogu vrme ries boxju pripovidati: a) *Non est equum nos derelinquere verbum Dei, et ministrare vobis.* I nishtanemanje precidaje ova sluzba toliko najsna, i toliko došadna, Stipan sveci sveje učinio, i sveje izvershivao; sirote provigiao, gladne pokripio, divice nadario, bolesnice podpomogao, tavnicefare pohodio, i to svekolika radošjom, i ljubavjom, zadovoljan, daje mogao s-Jobom rechi: b) bio sam oko slispona, noga rošmomu, i Otac sirotama. A ono shta je visie, i cšenije mi vechma čsuditi moramo, ješ ova, da Apostoli pripovidajuchi ries boxju ili nisu htjeli, ili nisu mogli slušati puka; a Stipan posli kakoje imao po vazdan toliko uzterpljenje s-pukom, i posli kakoje onu svoje mjestu sluzbu izvershia, oper nahodi vrme, da moxe i pripovidati. Pak kako pripovida? Razloxi svemu puka, unilazi u njihove skupštine, prigovarale s-najmudriima Sinagoge Xudinske, i ne samo od jedne, nego i od Aše, i Cilicie, i Alexandrie, sam protiv svima, i takoje prigovara, dajmu nisu mogli odoliti: *non poteram resistere.* Odkuda bišiu ušilovani uklonitiše, i skupitiše u Sabor za mochi iznachi kakvo takvo svidocanstvo protivu njemu, daje obruxi, i na smert odludi. Ali Stipan i ovdil slidi, ulazi u sabor, i pripovida prepetoga Iuša i s-proročanstvom, i spisnom protivu zakonu njihovomu, uji kara, prikoriga, nazival otverdnuta mozga, govorim daje izdaice, zločinci, i uboice Sina boxjega; i kadašaga počeli kamerovati josh pripovida Iuša, i kaxeim, daga vidi u slavi svojoj. Ovoje činde-la, kojeje Stipan učinio u xivotu: *faciebat prodigia, et signa magna in populo.*

Velikasu čsudeša bila, kako vidimo, kojeje učinio u svomu xivotu, ali vechše ona, kojeje shtia učinjena na smerti, i posli smerti; pače jedno samo čsude na smerti nadvišuje svakoлика čsudeša njegovu xivota. A kakvoje, i kojeje to čsude toliko visoko, i glavoito? Oprošiti svojima uboicama. Bog zapovida, daje prošli nepriateljom, i jerve toliko godinah ovaj zapovid pripovida, nitie moxe dvoiti, da nije zapovid prava buduch da isti Ius govori: ljubite nepriatelje vaše, b) *amigite inimicos vestros;* saviimtia jedva-

a) Mat. 7. b) Jov. 29. c) Matt. 5.

edvace najti moxe, koibi prošio, a navlašteno koibi iz ferdea prošio bratu svomu, kako izskuje Ius: *e) Non reniseritis maniqueque fratris sui de caribus vestris.* Prashate šina jest, ali od širaka, prashate poradi hetora, prashate poradi sverhe clovicanske, prashate poradi ljudu, ali ne poradi Boga. Svi dakle traxe oiveta, i bilobi čudo, daše najde jedan, koibi prošio iz ferdea, i za ljubav bozju. Ovoje ono čudo, kojeje ra šuerti učinio, i učinio prvi sveti vladic Šipaa: prošioje. Ali što je velim prošioje? Prošioje, i prošioje klecfechi. Za sebeje molio šiojechi, a za svoje nepriatelje šadanje kamenjuche sjeja molioje, ne lano daimje prošio, negoje takogjer za nji molio, i to klecfechi, i glasom velikim vapjuchi: Gospodire, nemoj primati ovo njima za grij. *Postis autem gemas clamavit voce magna. Domine, ne statuas illis hoc peccatum.*

Daje ovo bilo čudo veliko vi revidite dobro, alicbete viditi, i poznati, akote malo šasite na vas šie. Vi činite veliko čudo, kadate pripravite, i dođete gdigod molite: činu; ali nemoxete, ni znate moliti za nepriatelja vašnega, kol vas avradi; jerbo odmah vamle šmoli svakolike svitlosti a rasnari; šeznete, ubani, i zavri ferdea; kerv jurve prespale iz oča protivu njemu. Promislite, jeli ovo vrime za moljevi? Da pacse takoje tako, molite, ali propva nepriatelja, i zavivate Bog s gromovih, daga trefne, daga štare, daga šerri . . . Ovoju molitve, kojeje čine od Keršijanah i za razmarie uvrišujuje. A Šipaa vas u kervi, klecfechi na kolnih, pod jednim daxdom kamenja, sušina jurve raznjenima i ubienima, vicse, i molio Ege, da oprosti švima, koga kamenju brez nalioferdja. Ovoje čudo ŠŠ., čudo toliko veliko, koje za nochi viditi otvorilošeje nebo, i šli izgled od oprashtarja Ius šajsoje na oguh na vratna rja. Dva čuda ra nebe za viditi jedno čudo na zemli, i dva pitanja: zashtošje otvorilo nebo, i zashtoje Ius šajao na vratna rja? Na prvo, zashtošje otvorilo nebo, lašose odgovara; jerbo buduchi Šipaa prvi, kojeje u ovomu šlidio Iusa, otvorilošeje nebo, da vidi ovo čudo. I premoje Ius ošavio na krixu ovi velki izgled od oprashtarja, ša švintim činilošeje jedan izgled, koibise imao vechma promušljari, nego šliditi; i zato čavši nebo oni velki glas jednoga clovika, kol prashashe, i prashashe klecfechi, prashashe prvi iz megju švju Keršijanah, i iz švega ferdea, otvorilošeje, da vidi ovo veliko čudo. Na drugo pitanje nije toliko lano odgovoriti; nishtane-

ma-

manje S. Gergur Nifenski ovako tumačili: Činite, veli on, daje Ihus stajao na vratima raja, daga Stipan vidi, i daga slidi; ali nie tako, nego zatoje stajao na noguh, da on slidi ono, sato čini Stipan. Ovoje potvergjuje iz istoga Evangelia, shto mi i u Ocfce neshu molimo: a) *odpusti nam daga naše, tako i mi odpustimo drugim našim.* U svima drugima shterna mi moramo činiti ono, shto Bog čini; samo u ovoj stvari, tojest u proštanju neproštanom, Bog čini ono, shto mi činimo, nas gEDA, da nas shtar: b) *Ut Deus vestra peccata misertus,* govori Nifeno. Ako dakle mi prošimo, i Bogche nam prošiti, ako; neprošimo mi drugomu, zaludje iskati od Boga proštanje, jerga nečemo dobiti. I ovie biš uzrok, shtole Ihus stajao na vratima raja gledajući danasnjege svetoga mladicha, kano prvoga, koje ne samo prošio svojima ubojcama, nego josa i za nja molio, i molio kćeroceti, i glavicu velikim. Ali josh vechaje učinio Stipan posli sucri.

Obratiti tverdokornoga grišnika jest ječno sludo praveliko, i vechje od istoga shtaranja, kako govori S. Augustin, i S. Thoma Naučitelj Angeoski. Ovi ovaki grišnici otverdnuti suerde jurve na svitu ovomu spaklom, i za mochi obratiti ovakve, izskitjefe svemogućstvo, i miloferdje bozje. Sada, za učiniti ovo osudo, jest vlastito danasnjemu S. Stipanu. Kakogod jedan svetl ima miljost ozdraviti od groznice, drugi od zubne bolesti, treci od kuge, i tako od ostalih govorechi, tako S. Stipan jest odvitič za ozdraviti otverdnuta grišnika, veli modri Loric: c) *Hinc profertur martyrem, secularium agnoscentis oblitata peccata hominum peccatis ante Deum, et, ut ita dicam, demerentem esse.* Odvitič, i ikrotitelj otverdnuta grišnikah. Za potverđiti ovo na dilje, oštavljam kazivati obrachenje onia tverdokorni čifitah u varoshu Magona u Majoriti kadafefe prinofilo sveto tilo njegovo, gdifufe za ošam danah brojem perčinah, i pedefet na pravi put spafenja obratili. Oštavljam kazivati obrachenje neznabocca imenom Marciala, koje bio oplakan od sve rodbine, i nagovaran dafje kerči, ali zaludje bilo onomu otverdnutomu lordcu, kojeje hotilo salvime u onoj otverdnosti i umertu; kada evo danasheno crkve s Oštara Stipana svetog, i moznuto pod glava njegovu, odmahje počeo vapiti: Kerštanje, Kerštanje; i Kerštan pridaoje duh svoj govorechi: Hufe primi deshu moju, Oštavljam mnoga druga, koja tie xbi znati, aeka shtie svetog Avgulina. Nego samo pitam, koje obratio Paula,

a) Matt. 5. b) In stat. Domini. c) Pag. 335.

Ja, a prije Saula? Tko je učinio iz jednoga progonitelja svete Cerkve jednoga branitelja; iz jednog kervnika jednoga naučitelja; iz jednog otvrdnuta grješnika jedan sud odabranja, kojje nosio ime Isusovo po svemu svijetu? Ili isto danashaji sveti mladich Stipan; jerbo da nije Stipan danas molio za Sava, nebi bila Cerkva imala Pavla. A kako je za njega molio? Pavao, a onda Savao, bio je ondi, kadašu Stipana kamenovali, i onga je kamenovao s-tugima rukama, s-rukama Ivi, i zato ubio; Stipanje molio, i tako je molio, daseje Pavao do malo vremena obratio, i ne samo Pavao, nego i Ivi oslali, koju po Pavlu poslali obracheni bili: a) *Quia est Stephanus, et palliavit Paulus, et quicunque per Paulum crediderunt.* Izbacenje bio Stipan, i iznikaoje Pavao, i Ivi, koju po Pavlu vrtovali. Dakle Stipan pami milosti, i jakosti činjashu čudesa, i zlamenja velika.

Sada SS. B. ja neznam, štobi vam danas na sversti moga govorenja za nauk dati mogao, ako ne ono, sicut nani Iviima sveto Evangeliu pripovida: prestite nepriateljost vašim i profitelim štinito, i brez varke, nosite nji u krilu vašeha serdca, i činiteim dobro; jerbošu ovo dvi strane zapovidi boje: a) *Aligite, benefacite.* Kraheje promishenje Ugonu Kardinala u iztomačenju svetoga pisma: razdijuje on ovi svit u čedriti vladanja, i svako svoje zapovidi ima. Zapovida tilo pokudama neterajima u strani dolnjoj; zapovida razlog u strani gorajoj mochimia dushe; zapovida djavau u smutnji ovoga svita; zapovida Ius u miru svojima pravovisnima. Zapovid tila jest vratiti zlo za zlo: c) *Lex carnis est malis pro malis reddere;* zapovid razloga jest vratiti dobro za dobro: *lex mentis bonum pro bono;* zapovid djavla jest vratiti zlo za dobro: *lex diaboli malum pro bono;* zapovid Iusa jest vratiti dobro za zlo: *lex Christi bonum pro malo;* tojest vratiti molitve za vvirigjenja, dobročinstva za pogerdjenja. Gdišu sada oni, kol govore: ja do dushe, koime je uvridio, nechumu zlim vratiti, ali od mene nikakva dobročinstva reka refleksa? Gdišu velim, kol ovako govore? Nije to zapovid Iusa, zapovid njegova jest, vratiti dobro za zlo, i kolikomu drago mermiljalo tilo, kolikomu drago uzbanjivalete pokude neterneje, duxnifimo zapovid ovu obderxavati, barem barem takvo mora biti prigutnje naše dushe, tako mora biti pripravno naše serdca, da pridobie svjekolike protivnosti naravi, i kervi. Dokle god mi ukazajemoše človičsmi prama onima, koju nani dobro a-
cifi-

a) S. Jo. Cryst. b) Matt. 5. c) In Psal. 57.

činili, ništa neimamo, nego miloserdje človičansko; ali kada mi uzdignemo naš duh sverhu tla, i kervi, pak činimo dobro čina, koji nas uvridili, onda mi iramo miloserdje istoga Boga. Ovakvimaje obećao Ius polinovičenje svoga božanstvenoga Oca, ovakvimaje obećao baštini svoga Kraljevstva. Činimo dakle Kerstjani, činimo, ako mislimo zadobiti onu slavu, i ono Kraljevstvo, koje neina sverhe, činimo i ukazujmo ovakvo miloserdje onima, koji nas uvridili, da tako u xivota slideči kripoti ovu privioku svetoga mladicha Stipana, na drugomu uxivati možemo shjine zajedno slavu vikovicanu. . . .

O. A. M. D. G. B. V. M. E. SS. H.

POMANJKANJAH IZPRAVLJENJE.

List.	Rel.	Pomanjk.	Izpravlj.
—	6	oshtroohe	oshteroche
—	18	snilaxenje	snilaxenje
18	30	dokle	dakle
22	12	dobro	dobro
26	16	cfovicfaskoma	cfovicfaskoma
28	23	imati	mati
—	37	vinogradu	vinograda
29	28	comodafsi	comodafsi
32	17	derdichus	derdichus
45	30	koliki	koliko
63	24	naznanje	neznanje
68	27	cfelit	cfelit
71	29	gladajuchi	gladajuchi
122	29	priatelji	nepriatelji
146	3	Tila	Tila
180	23	pridajest	pridajesh
196	14	danashnji	Vel. Gospoine
212	21	fricha	fricha
240	3	ochi	mochi
245	24	probadese	probadase
259	16	hochu	hochu
280	22	zora	zore
281	1	radiofeje	rodiofeje
287	29	krilabi	krilati
304	36	boxanstveni	boxanstveni
312	4	grishukak	grishukak
324	22	in	in
328	19	n b u	nebu
—	23	vrime	vrimeni
339	30	oni	oni
346	36	skocfavafe	skoncfavafe
347	33	watto	vattu